Poštnina plačana v gotovini.

Leto XX., št. 292

Ljubljana, sobota 16. decembra 1939

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflje va 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon štev. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Izključitev Sovjetske Rusije

Finski apel na Društvo narodov za pomoč je kakor malokateri pojav osvetlil sodobno politično situacijo v svetu ter pokazal v jarki luči vso izredno komplicirano problematiko mednarodnih odnošajev. Predvsem pa je postavil Društvo narodov pred zelo težavno nalogo in ga spravil v veliko zadrego. Članice ženevske institucije so bile prisiljene, da zavzemo svoje stališče k tej najaktualnejši aferi mednarodne politike, kar je pomenilo bolj komplicirano odločitev, kakor kdajkoli doslej.

Ženeva ni sedaj bila prvikrat v položaju, da jo je apel napadene države spravil v hudo stisko. Ugled Društva narodov je padel najbolj prav radi tega, ker se je pokazalo, da Ženeva ne more nuditi učinkovite pomoči napadencu. Ob nemških akcijah proti Avstriji, Češkoslovaški in Poljski se je Društvo narodov lahko izognilo neprijetni dolžnosti, da zavzame stališče in izreče sodbo, ker pač Nemčija ni bila več njegova članica in tudi ni bilo nobene formalne pritožbe. V finskem primeru pa sta bila tako žrtev napada kot napadalec včlanjena v Ženevi, pa je bilo zato treba ugrizniti v kislo jabolko.

Toda težišče težav s finskim apelom je ležalo drugje. Dosedaj sta Francija in Velika Britanija ves čas razlikovali med postopkom Nemčije in Rusije. Ko so sovjetske čete vkorakale v vzhodno Poljsko, so se zapadni državniki trudili, da se izražajo diskretno o sovjetskem nastopu, pa jemljejo v poštev načelno in taktično razliko med sovjetskim in nemškim stališčem. Vodilna misel tega razlikovanja je bila v računu, da bo končno še vedno ostala razpoka med berlinsko in moskovsko politiko, ki jo bo mogel zapad izkoristiti. Tako v Londonu kakor v Parizu so se dosledno trudili, da s svojim zadržanjem ne pripomorejo k zbliževanju sovjetskega in nemškega stališča.

Nastop Sovjetske unije zoper Finsko je temeljito otežil tako prizanesljivo nastopanje zapadne Evrope napram boljševiški politiki. Saj navajajo govori britanskih in francoskih vodilnih državnikov s posebnim poudarkom, da gre v sedanji vojni za to, da se napravi konec nasilju v mednarodni politiki in da se obnovijo Poljska, Češkoslovaška in celo Avstrija. Sovjetski naval na Finsko je spravil iste državnike v zadrego, saj je nemogoče še nadalje voditi propagando za drugačne metode v mednarodnih odnošajih, pa prezreti da je podobno nasilje izvršila tudi Sovjetska unija. Težave so še stopnjevale, ker je finski apel zahteval takojšnjo reakcijo ter ni dovoljeval, da bi diplomacija z zavlačevanjem našla spretnejših izhodov. Stvari pa so se poostrile tudi radi tega, ker se je v svetovnem javnem mnenju silno stopnjevala kampanja zoper sovjetski nastop, pri čemer so prihajale do veljave tudi še stara nasprotstva do boljševiške Rusije.

Rezultat ženevske reakcije, ki jo je sprožil finski apel, je sedaj tu: Sovjetska unija je izključena iz Društva narodov. V Moskvi so v prvih komentarjih, ki so jih podali o tem, obdolžili Veliko Britanijo in Francijo, da sta glavna aranžerja ženevske obsodbe. Podoba je, da s tako presojo ni povsem ustreženo resnici. Zakaj francosko in angleško časopisje je te dni razkrivalo, da politični faktorji nikakor niso bili soglasni glede taktike, ki jo je zavzeti napram dogodkom na daljnem severu, in še sedaj so komentarji k ženevski odločitvi različni. Poleg vnetega pritrjevanja se čujejo tudi skeptični glasovi. Po eni strani se čuje bojazen, da bo ženevska izključitev še bolj zbližala Berlin in Moskvo, po drugi strani se oglašajo pritožbe radi zadržanja nevtralnih držav, ležečih v sosedstvu najbolj ogroženih področij, ki so se vzdržale glasovanja. Kritiki na zapadu se vprašujejo, zakaj naj bi se prav Francija in Velika Britanija tako močno angažirali zoper Sovjetsko unijo, dočim nevtralne države, ki kažejo največje ogorčenje, ne kažejo hkrati enake vneme, da bi same posegle aktivno v obrambo finske samostojnosti. Znani francoski politik Kerillis posebno vidno daje izraza svoji skeptični presoji, češ: zakaj bi si Francija in Anglija nalagali še eno orjaško breme, ko še s prvo, nič manj ogromno nalogo, z borbo zoper Nemčijo, nista opravili. Te in podobne ugovore mirijo vodilni vodilni državniki na zapadu s poudarjanjem, da ostane težišče borbe slej ko prej naperjeno zoper Nemčijo in sam Chamberlain je smatral za potrebno, da v svojem običajnem tedenskem poročilu podčrta to angleško stališče.

Sicer pa je vprašanje, če bo Sovjetska unija zares izvajala kake velike posledice iz izključitve. Zakaj dejansko je njeno sodelovanje v Ženevi postalo s tistim dnem problematične vrednosti, ko je sklenila pakt z Nemčijo. Da se je pred petimi leti približala Društvu narodov in stopila vanj, temu vzrok je bila le bojazen pred ekspanzivnimi težnjami hitlerjevske Nemčije. V nekih političnih krogih, kakor kažejo prvi komentarji, celo menijo, da je izključitev najmanj opasna solucija, ki nikomur dejansko ne škodi in nikomur ne koristi. V svojih skritih načrtih, po katerih Moskva vrši svojo politiko, se pač ne bo dala motiti, dokler ne bi prišla v dejanske konflikte z dosedaj proti njej še ne angažiranimi silami. Nemara bo že bližnji razvoj pokazal, ali imajo ti krogi prav s svojim tolmačenjem, ali pa bodo pogodili oni, ki pričakujejo, da bo Moskva odgovorila s prekinjenjem diplomatskih stikov v Londonu in Parizu.

Odmevi sovjetske izključitve

Angleško in francosko časopisje odobravata sklep Društva narodov — Vse napeto pričakuje, kaj bo sedaj storila Moska — Verjetnost preloma z Londonom in Parizom

Ženeva, 15. dec. br. Generalni tajnik Društva narodov Avenol je davi obvestil sovjetsko vlado o sklepih Društva narodov, Sovjetskemu zastopstvu v Ženevi je izročil dokumente o teh sklepih.

Moskva, 15. dec. br. (Reuter) Še le danes je izdala uradna sovjetska agencija poročilo o izključitvi Sovjetske unije iz Društva narodov. Poročilo v zelo žolčnem tonu slika potek razprav v skupščini in svetu Društva narodov in zlasti podčrtava, da sklepi niso bili soglasni, ker so se mnoge države vzdržale glasovanja. V ostalem označuje sklep Društva narodov za dokaz, da sta Anglija in Francija pretvorili Društvo narodov v pomožno akcijo svojega vojnega bloka. Izjave, ki so jih podali o finskem vprašanju posamezni delegati, označuje sovjetska agencija za hinavsko pretakanje krokodilskih solz, ki naj prikrijejo pravo namero, da se Finska pretvori v izhodišče borbe in vojne proti Sovjetski uniji. Glavna ost vsega poročila je naperjena proti Angliji.

Službena agencija Tas pravi, da izključitev Sovjetske Rusije iz Drušva narodov ni izzvala v moskovskih političnih krogih nikakega vznemirjenja. Listi objavljajo vest o izključitvi, ne da bi jo komentirali. Kljub temu pa je pričakovati, da bo sovjetska vlada na to demonstracijo zapadnih sil na ta ali oni način reagirala. Kakšna bo ta reakcija, še nihče ne ve.

London, 15. dec. z. Izključitev Sovjetske unije iz Društva narodov je izzvala v angleški javnosti veliko zadovoljstvo. To smatrajo obenem za dokaz, **da angleška in z njo tudi francoska diplomacija ne misli več na kako sodelovanje s sovjeti, marveč da je slej ali prej računati s popolnim prelomom z Moskvo. Splošno prevladuje prepričanje, da so diplomatske niti, ki še vežejo London in Pariz z Moskvo, že tako rahle, da se lahko vsak trenutek pretrgajo.** Angleški listi že namigujejo, da se sovjetsko poslaništvo že pripravlja na selitev.

Nemški komentar

Berlin, 15. decembra. AA. (DNB) Deutsche diplomatisch politische Korrespondenz« se bavi z izključitvijo Sovjetske Rusije iz Društva narodov in ugotavlja, da sta Velika Britanija in Francija dosegli, kar sta želeli. Članek pravi dalje, da nekatere male države podpirajo namene Velike Britanije in Francije, toda to sega samo do tja, dokler te države ne začutijo, da utegne to postati zanje škodljivo. Kar se tiče spopada med Finsko in Sovjetsko Rusijo, poudarja članek zlasti tisti del Chamberlainovega govora, ki je bil posvečen Finski in kateri »ima očividno namen dokazati, da nosi Nemčija svoj delež pri podpihovanju Finske. Dejansko pa je ta hujskač Velika Britanija«. Na koncu pravi članek, da je Chamberlain brez uspeha poskušal tudi finsko-sovjetski spopad izrabiti proti Nemčiji.

Pariške sodbe

Pariz, 15. dec. AA. (Havas). Izključitev Sovjetske Rusije iz DN je sprejel francoski tisk brez slehernega presenečenja, ker jo je pričakoval že od pričetka zasedanja ženevske ustanove. »Petit Parasien« pravi, da se je zasedanje DN zaključilo v ozračju, polnem dostojanstva. Ker je bil zadnji od govor Sovjetske Rusije na mirovni poziv zelo dostojen, je bila tudi izključitev izvršena precej uljudno, vendar pa svečano. Zelo pomembno je, pravi »Petit Parisien«, da je skupščina sprejela sklep, da se Finski nakloni gmotna pomoč, katero je prosila. Finci so s tem dobili zadoščenje.

Po ženevskem zasedanju opozarja veliko število listov, ki niso kazali pretirane nežnosti do DN, na dejstvo, da je bil toplo pozdravljen govor poljskega delegata. Poudarjajo tudi ganljive ovacije, ki jih je skupščina priredila predsedniku Paderewskemu, in odobravanje, na katerega je v svetu DN naletel govor Paul Boncourja in Butlerja, ter menijo, da se je DN rehabilitiralo. »Excelsior« pravi dalje, da je Društvo narodov storilo svojo dolžnost in si je zopet pridobilo mnogo na ugledu in prestižu. »Ordre« poudarja, da so francoski in angleški delegati poudarili vlogo Nemčije v sedanjem svetovnem položaju in odgovorili na napad na Finsko.

Predsednik sveta DN o izključitvi

Ženeva, 15. dec AA. (Havas). Predsednik sveta Društva narodov bolivijski delegat Costa di Relsa je izjavil dopisniku agencije Havas med drugim: Države, članice Društva narodov, so imele pred seboj pritožbo Finske in ponovno odklonitev Sovjetske Rusije, da spregovori v Ženevi. Zato so bile prisiljene izvršiti svojo dolžnost na osnovi vnaprej določenih odredb pakta DN, ki ga je podpisala tudi sama Sovjetska Rusija. Članice Društva narodov, so imele gotove dolžnosti napram članici, ki je bila napadena, ter tudi napram svoji vesti. Članice Društva narodov so imele poleg čisto moralnih obveznosti tudi dolžnost materialno podpreti Finsko proti napadalcu. Samo po sebi se razume, da v svoji hiši miru niso želele gledati še nadalje članice, ki jej bila obsojena zaradi teh akcij Bolivija kot nevtralna država ne goji nobenih sovražnih čustev proti nikomur ter je zaradi tega popolnoma objektivno postopala.

Utemeljevanje skandinavske abstinence

Stockholm, 15. dec. j. (Havas) Današnjo švedsko časopisje iz večine obravnava izključitev Sovjetske unije iz Društva narodov, hkrati pa si prizadeva opravičiti vse tri skandinavske države, ki so se glasovanja za izključitev vzdržale. Listi podčrtavajo, da je bila abstinenca potrebna zaradi tega, ker se je že konkretno govorilo o nekih sankcijah napram Sovjetski uniji, kar pa skandinavske države v pričujočem položaju ne bi mogle smatrati za umesten ukrep. List »Socialdemokraten« pravi, da je pri odločitvi za abstinenco skandinavske države v prvi vrsti vodila misel, da bi kakršen koli zaplet Sovjetske unije v vojno med državami zapadne Evrope v vsakem primeru poslabšal položaj za države na evropskem severu. Nadalje švedski listi naglašajo, da je treba abstinenco skandinavskih držav vzeti s popolnoma realne strani, ker so na drugi strani skandinavske države ob vsaki priliki dovolj jasno dokazale svoje simpatije do Finske.

Opozicijski listi pa kritizirajo politiko skandinavskih držav v Ženevi in pravijo, da je moralo njih stališče vsekakor vzbuditi v svetu ne malo začudenja in da se bo tolmačilo kot bojazljivost teh držav v obrambi pravične stvari.

Večja pomoč za Finsko?

Oslo, 15. dec. z. Sklep Društva narodov o izključitvi Sovjetske unije je v skandinavskih državah v splošnem izzval vtis, da se bo sedaj svetovno politični položaj temeljito spremenil. Pri tem izražajo prepričanje, da lahko sedaj računa Finska na izdatno pomoč ter da se bo njen položaj spričo tega preokreta bistveno izboljšal. Tudi skandinavske države bodo mogle izstopiti iz svoje dosedanje rezerve in voditi jasnejšo politiko.

★

Incident na rusko-madžarski meji

Budimpešta, 15. dec j. (Havas) Madžarska vlada je izdala službeni komunike o incidentu, ki se je minuli četrtek pripetil v bližini madžarsko-sovjetske meje na madžarskem ozemlju. Komunike pravi, da so neki neznanci v bliži Toronie 4 km od meje na madžarskem ozemlju napadli graničarsko četo sestavljeno iz 16 mož. Četa je zatrobila alarm, nakar so napadalci pobegnili. Pri spopadu ni bilo na madžarski strani niti mrtvih niti ranjenih. Oblastva so uvedla preiskavo. Verjetno je, da so bili napadalci neki madžarski komunisti, ki so že pred dalje časa zapustili madžarsko ozemlje in so se hoteli ob tej priliki zopet vtihotapiti na madžarska tla.

Sofija in Moskva

Sofija, 15. dec. br. Bolgarska vlada je snoči imenovala svojo delegacijo, ki bo konec prihodnjega tedna odpotovala v Moskvo, na pogajanja za novo trgovinsko pogodbo med obema državama. Delegacijo vodi finančni minister Božilov. V njej je tudi guverner bolgarske Narodne banke Burev.

Norveški delavci obsojajo sovjete

Oslo, 15. dec. br. Norveška delavska zveza je na velikem zborovanju sprejela resolucijo, v kateri ostro obsoja sovjetski napad na Finsko in izraža svoje simpatije za finsko delavstvo. Resolucija pravi, da bodo norveški delavci po vseh svojih močeh priskočili Fincem na pomoč.

Rooseveltova žena proti komunistom

Washington, 15. dec. AA. (Stefani) Rooseveltova žena je izjavila, da komunisti ne bi smeli biti državni uradniki.

Diplomatski zapleti zaradi pomorske bitke

Možnost protesta Zedinjenih držav v Londonu in Berlinu — Urugvajska vlada v škripcih

London, 15. dec. o. (Reuter). Iz Washingtona poročajo, da je državni tajnik za zunanje zadeve Hull izjavil, da bodo države severne in južne Amerike imele konferenco in protestirale v Berlinu in Londonu, ker je bila pomorska bitka med križarko »Admiral Spee« in tremi angleškimi vojnimi ladjami v notranjosti varnostnega pasa, ki je bil določen na panameriški konferenci in v katerem bi se ne smele izvajati nikake vojne akcije. Diplomatski opazovalci v Washingtonu pripisujejo tej izjavi samo akademski pomen. V Londonu poudarjajo, da je angleški delegat takoj, ko je bil omenjeni pas določen, izjavil, da si Anglija pridržuje pravico voditi vojno v mednarodnih vodah, kakor so določene po veljavnih mednarodnih konvencijah.

Washington, 15. decembra. AA. (Stefani). Urugvajska vlada je obvestila washingtonsko vlado, da je dovolila nemški bojni ladji, da sme ostati v Montevideu 48 ur, da bi izvršila popravila brez ozira, če je bila ladja poškodovana v pomorski bitki ali zaradi kake nesreče. Vlada Zedinjenih držav ostane zvesta deklaraciji 5. septembra letos in ne dovoljuje tujim vojnim ladjam, da bi v njenih pristaniščih popravljale škodo, ki so jo utrpele zaradi sovražnosti.

Ni verjetno, da bi Zedinjene države vložile protest, ker se je pomorska bitka vodila v mejah teritorialnih vodah, ki so bile določene na panamski konferenci, ker teh meja bojujoče se države, še niso priznale, zlasti pa ne Velika Britanija. Velika Britanija je rekla, da priznava samo tri milje od obale.

Montevideo, 15. dec. z. Komisija urugvajske vlade, ki je imela nalogo pregledati poškodbe na nemški križarki »Admiral Graf Spee«, je danes končala svoje delo ter podala zunanjemu ministru svoje poročilo. Zunanji minister je to poročilo takoj predložil vladi, ki ima skoraj permanentna posvetovanja. Do tega trenutka pa še ni nobene odločitve v nadaljni usodi nemške križarke. Posvetovanja vlade prekinjajo menjajoči se razgovori z angleškim in nemškim poslanikom. Urugvajska vlada je o vsem podrobno obvestila tudi vlado Zedinjenih držav in izgleda, da čaka na njena navodila, ker je to prvi primer spopada v ameriških nevtralnih vodah in bodo sedanje odločitve urugvajske vlade načelnega pomena za morebitne bodoče slične primere. Poučeni krogi zatrjujejo, da se bo urugvajska vlada strogo držala sklepov panameriške konference glede čuvanja ameriške nevtralnosti.

Pogajanja med Anglijo in Urugvajem

London, 15. dece. AA. (Reuter). Reuter poroča, da traja med britansko in urugvajsko vlado izmenjava stališč o pravem položaju nemške bojne ladje »Admiral Graf Spee« v urugvajskih vodah. Razgovore vodi britanski poslanik v Urugvaju. Naglašajo, da je urugvajska vlada poudarila 5. septembra svojo nevtralnost, in rekla, da se bo držala določb haaške konvencije z leta 1907. Britanski poslanik je izrazil urugvajski vladi hvaležnost britanske vlade za njeno hitro akcijo glede osvoboditve britanskih pomorščakov, ki so se nahajali na nemški ladji.

Sodbe ameriških listov

New York, 15. dec. s. Ameriško časopisje obširno komentira pomorsko bitko v južnoameriških vodah. »Newyork Daily News« poudarjajo, da kaže bitka, da je angleška kontrola nad morji še vedno nezlomljiva. »Newyork Sun« pravi, da je bitka pokazala, da je netočna trditev, da bi bile nemške žepne oklopnice varne pred vsemi vojnimi ladjami razen velikimi oklopnicami. Pomorski strokovnjaki bodo morali revidirati svoje mnenje o nemških žepnih oklopnicah. Če »Admiral Graf Spee« pristane na internacijo v urugvajski luki, pomeni to zmago angleškega brodovja v pomorski bitki.

Rešeni angleški ujetniki

London, 15. dec. o. S krova nemške križarke »Admiral Graf Spee«« je bilo izkrcanih in izročenih angleškemu konzulu v Montevideu 6 kapitanov trgovskih ladij, 9 strojnikov, 25 oficirjev in 21 mornarjev, ki so vsi angleški državljani. Izpovedali so, da se drugi oficirji in mornarji s potopljenih angleških ladij, ki so jih Nemci ujeli, nahajajo na drugih nemških vojnih ladjah, ki operirajo na južnem Atlantiku, da pa o njihovi nadaljnji usodi ničesar ne vedo. Med ladjami, ki jih je potopila nemška križarka, so med drugimi »Newton Bich« (4.600 ton), »Frycassel« (700 ton), »Trevenion« (500 ton), »Hundsmenod« (8000 ton), »Clement« (5000 ton), »Doric Start« (10.000 ton) in »Esry« (4.000 ton).

Montevideo, 15. dec. AA. (Reuter) Angleži, ki so jih izkrcali z nemške vojne ladje »Admiral Graf Spee« izjavljajo, da so britanske križarke zmagale samo zaradi svojega odličnega topništva in junaštva. Vsi istočasno zanikajo, da bi bila nemška ladja zadeta od granat s strupenimi plini. Kot dokaz poudarjajo, da noben nemški mornar ni nosil protiplinske maske, niti je ni kasneje uporabljal.

Pogreb nemških mornarjev

Montevideo, 15. dec. j. (Havas) Ob navzočnosti velikanske množice prebivalstva Montevidea, so danes prenesli z nemške križarke »Admiral Graf Spee« trupla 36 mornarjev, ki so padli v pomorski bitki. Svojim mrtvim tovarišem je pri prenosu z ladje izkazalo čast 300 nemških mornarjev. Krste s trupli padlih so bile prenešene z ladje na severno pokopališče v Montevideu. Gojenci pomorske šole v Montevideu so na pokopališču izkazali poslednjo čast nemškim mornarjem.

Žrtve na angleški strani

New York, 15. dec. o. (United Press). Angleški pomorski ataše je zaprosil argentinsko vlado naj dovoli križarki »Exeter« prihod v luko Puerto del Grano da bi se nudila ranjencem zdravniška pomoč. Argentinska vlada je ugodila prošnji. Včeraj popoldne je letalo s križarke »Exeter« prepeljalo 3 hudo ranjene mornarje izmed katerih sta dva takoj po prihodu umrla.

Montevideo, 15. dec. o. (United Press). Iz Montevidea se lahko vidita angleški rušilec »Achillees« in vojna ladja »Chumberland«, dočim sta rušilec »Ajax« in vojna ladja »Exeter« izginila v vzhodni smeri južnega Atlantika ter ju ni mogoče več opazovati z obale.

Do nedelje podaljšan rok za odhod

Montevideo, 15 decembra. AA (Reuter) Z merodajnega mesta se poroča, da je nemški vojni ladji »Admiral Graf v. Spee« **dovoljeno ostati v tukajšnji luki do nedelje ali najdalje do ponedeljka.** Na vprašanje, ali bo »Admiral Graf Spee« v tem roku zapustil luko, lahko odgovori samo nemška vlada. V primeru, da ladja ne bi odplula v predvidevanem roku, bo internirana. Dozdaj so vsi ranjenci ostali na ladji ter so prejšnje vesti, da so bili izkrcani, netočne. V teku noči je nemška ladja izkrcala 62 ujetnikov, kolikor jih je rešila od 9 potopljenih angleških in nevtralnih ladij.

Beg je nemogoč?

London, 15. decembra. AA (Reuter) Angleški križarki »Ajax« in Achilles« sta dobili včeraj ojačenje, tako da se zdi nemogoče, da bi nemška vojna ladja iz Montevidea pobegnila. Uradni londonski krogi izjavljajo, da bi vsak poskus nemške ladje, zapustiti luko Montevideo, pomenil samomor. Omenjeni krogi niso dali nobenih izjav, koliko angleških vojnih ladij varuje ustje reke La Plata. Iz Montevidea se izve, da je nemški ladji »Admiral Graf v. Spee« dovoljeno ostati v luki do nedelje ali najpozneje do ponedeljka.

Montevideo, 15. decembra. AA. (Havas) Ni nobenih znakov, iz katerih bi se dalo sklepati, da bo nemška žepna vojna ladja »Admiral Graf v. Spee« zapustila tukajšnje pristanišče. Nemška vojna ladja je resno poškodovana. Tudi če bi poveljnik odredil, da ladja zapusti luko, bi morala takoj stopiti ponovno v borbo s tremi angleškimi vojnimi ladjami, ki čakajo pred vhodom v pristanišče.

Montevideo, 15. dec. o. V bližini Montevidea sta se pojavili francoska vojna ladja »Dunquerque«, ki ima 26.000 ton, ter velika angleška vojna ladja »Chumberland«.

Poskus rešitve s pomočjo nemških podmornic

Berlin, 15. dec. z. Kakor doznava dopisnik »Neue Zürcher Zeitung«, polagajo nemške pomorske oblasti največjo važnost na to, da dosežejo od urugvajske oblasti dovoljenje za čim daljše zadržanje križarke »Admiral Graf Spee« v urugvajski luki. Četudi se ne bi dala znova usposobiti za nadaljno borbo, upajo, da jim bo na ta način uspelo spraviti v urugvajske vode dovoljno število nemških podmornic, ki naj bi pregnale angleške vojne ladje in omogočile nemški križarki beg iz urugvajske luke. Tudi če bi Nemčija pri tem izgubila večje število podmornic, smatrajo, da je križarka take žrtve vredna.

Pred novo bitko

Montevideo, 15. dec. s. (Reuter.) Urugvajska vlada je imela danes sejo, na kateri je sklenila, da mora križarka »Admiral Graf Spee« tekom 72 ur oditi iz luke. Na nemški križarki se v vsej naglici vrše popravila in ladja se pripravlja na odhod. Z neke nemške petrolejske ladje je vzela na krov 2000 ton goriva. »Admiral Graf Spee« utegne odpluti vsak trenutek.

Pred vhodom v luko čakata angleški križarki »Ajax« in »Achilles« na poti pa sta tudi oklopna ladja »Renown« in matična ladja za letala »Arch Royal«, ki sta nedavno odplula iz Capetowna. Istotako je bila poklicana na pomoč francoska križarka »Dunquerque«.

Nemško-sovjetska zveza

Berlinski listi o pomenu zamenjave ratifikacijskih listin
Zavrnitev vesti o nemškem podpiranju Finske

Berlin, 15. decembra. AA. (DNB). Današnji berlinski tisk posveča veliko pozornost izmenjavi ratifikacijskih dokumentov o nemško-ruskem prijateljskem paktu. »Völkischer Beobachter« piše; Ratifikacija nemško-ruskega pakta o prijateljstvu in mejah predstavlja več ko navaden prijateljski akt in več ko navaden formalni korak. Ta pakt predstavlja potrdilo tesnega in prijateljskega sodelovanja, ki se je začelo od prvega obiska Ribbentropa v Moskvi. On potrjuje državniško odločitev ogromnega pomena, ki ga je ves svet pravilno razumel kot zgodovinski preokret. Ta akt je končal dobo, ki je bila v znaku neprestanih poskusov zapadnih sil, da na vzhodu ohranijo ogenj, iz katerega naj bi nastala evropska vojna.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« opisuje rusko-nemške odnošaje od 24. avgusta t. l. dalje ter pravi ,da dobiva v luči tega razvoja izmenjava ratifikacijskih dokumentov, s čimer je končno zapečatena usoda poljske države, zgodovinski pomen. Z ozirom na veličino te koncepcije za končno ureditev problema v tem delu Evrope nimajo tendenciozne laži, kakor n. pr. bajka o dobavah nemškega orožja Finski, s čimer so zapadne sile do zadnjih dni poskušale kaliti odnošaje med Berlinom in Moskvo, prav nobenega pomena. Zapadne sile se bodo morale zadovoljiti s tem, da po takem razvoju nemško-ruskih odnošajev ne morejo igrati one vloge, ki so jo hotele.

Položaj v Poljski

Pariz, 15. dec. AA. Kakor poroča agencija Pat iz Lvova, se vodijo še vedno borbe proti sovjetom v okolici Przemysla, Leska in Borislava. Borb se udeležujejo tudi ruski kmetje, ki se z orožjem upirajo okupatorjem. Sovjetska vlada je naročila agentom GPU, naj napravijo tem borbam konec na ta način, da evakuirajo vse moške iz zasedenih pokrajin. V Lvovu vlada katastrofalno pomanjkanje zdravil. Ugotovili so čez 60 primerov tifusa.

Kovno, 15. dec. AA. (Pat). Zaradi epidemije tifusa ki vlada v Varšavi, so židovsko četrt ogradili ter je z njo prekinjen vsak promet.

Danes bo govoril Ciano

Napeto zanimanje za ekspoze italijanskega zunanjega ministra na današnji seji fašističnega parlamenta

Rim, 15. dec. AA. (Stefani) Italijanski listi objavljajo dopise svojih dopisnikov iz raznih prestolnic, v katerih poudarjajo pozornost, ki jo v tujini kažejo za jutrišnji govor italijanskega zunanjega ministra pred fašistično in korporacijsko zbornico. Povsod v svetu računajo, da bo govor grofa Ciana, ki je nosilec dalekovidne fašistične politike Mussolinija, pripomogel k razjasnitvi položaja. Povsod se strinjajo v tem, da bo glas Italije v tem trenutku posebnega pomena.

Rim, 15. dec. AA. (Stefani) »Popolo d' Italia« odgovarja na trditve »Echo de Parisa«, da Italija ne more ostati indiferentna glede spopada, ki se sedaj preobraža v spopad civilizacije in barbarstva. Pariški list je s tem menil na ruski napad na Finsko. »Popolo d' Italia« pripominja, da se ne zdi več, da bi bila Nemčija sovražnik št. 1. za Francijo in Veliko Britanijo, temveč Sovjetska Rusija. Italija, pravi milanski list, nima več razlogov, da bi se bala boljševiške nevarnosti v italijanskem interesnem pasu, ki pa se je je bala takrat, ko je ta nevarnost bila pod zaščito Londona in Pariza. Ker predlaga pariški list ustanovitev skupnosti narodov, ki nočejo priti pod boljševike, odgovarja »Popolo d' Italia«: V času, ko se je ustanovil protiboljševiški blok in ko je bila v Španijo poslana kazenska ekspedicija, sta se Francija in Anglija nahajali na drugi strani barikad. Opredelitev narodov je sedaj končana.

Odhod sovjetskega veleposlanika iz Rima

Rim, 15. dec. z. Vesti o odhodu novega sovjetskega veleposlanika v Rimu Gorekina, ki je prispel tja šele pred dvema tednoma in ki bi moral jutri izročiti italijanskemu kralju svoje poverilnice, se potrjujejo. Nastopna avdienca je bila danes odpovedana. Nobenega dvoma ni več, da je nenadni odhod sovjetskega diplomatskega zastopnika iz italijanske prestolnice v zvezi z vedno očitnejšim protisovjetskim razpoloženjem, ki prihaja v italijanski javnosti do izraza zaradi napada na Finsko. Zaenkrat še ni znano, ali in kdaj se bo sovjetski veleposlanik vrnil iz Moskve in kdaj bo izročil svoje poverilne listine. Na poslaništvu bo ostal le podrejeni uradnik.

Maršal De Bono v Afriki

Tripolis, 15. dec. br. Inspektor italijanskih vojnih sil v kolonijah maršal De Bono se mudi v Libiji. Včeraj je bil v spremstvu libijskega guvernerja in letalskega maršala Balba na zapadni libijski meji, kjer je pregledal garnizije italijanskega vojaštva, letališča in razne druge postojanke.

Nemška vojna mornarica odplula na Severno morje?

Nepotrjene ameriške vesti — Na kopnem nič novega

Washington, 15. dec. o. »Associated Press« poroča iz Londona, da se je na Severnem morju prvič po izbruhu vojne pojavila nemška eskadra, v kateri so ena bojna ladja, ena križarka, 7 rušilcev in več podmornic. Angleški letalci so sporočili admiraliteti, da so včeraj v bližini Jütlanda opazili to nemško eskadro, ki je bržkone prebila angleško blokado. Doslej še ni znano, v kateri smeri pluje. Angleškim letalcem se ni posrečilo zasledovanje, ker so jih vsakokrat pregnala nemška letala.

London, 15. dec. AA. (Stefani). Danes zjutraj so krožile vesti, da je nemško brodovje odplulo iz svojih oporišč na Severno morje. Te vesti so nastale zaradi tega, ker je bilo ponoči slišati več močnih eksplozij v predelih, kjer se je nekoč odigrala jütlandska bitka.

Od Nemcev zaplenjeni tovori

Hamburg, 15. dec. AA. (DNB). Nemško pomorsko sodišče za kontrabando v Hamburgu je imelo včeraj svojo prvo javno sejo. Na njej so razpravljali o tujih ladjah, ki so bile zaplenjene in pripeljane v nemške luke. Včeraj so se bavili s primeri estonskega parnika »Mina« in švedskega parnika »Mercia« ter švedskega parnika »Brit«. Sodišče je odločilo, da se omenjeni trije parniki in njihov tovor zaplenijo končnoveljavno, ker je bil njihov tovor tihotapsko blago.

V Zedinjenih državah zadržana nemška ladja

Washington, 15. decembra AA. (Havas). Oblasti Združenih držav so prepovedale nemški ladji »Lakla« zapustiti ameriške vode, ker sklepajo, da obstojajo razlogi na osnovi katerih se lahko smatra, da bi ta ladja dala nemškim ladjam na odprtem morju gotova obvestila. Ladja Lakla bi morala jutri nadaljevati svoje potovanje v Miami. Pred 10 dnevi so ameriške obalske ladje ustavile to ladjo ter jo pripeljale v Wrightville.

Samomor nemške ladje

Capetown, 15. dec. br. Nemška tovorna ladja »Adolf Leonhard« se je potopila. 2800tonski parnik je v bližini južno afriške obale ustavila neka angleška vojna ladja. Preden pa se je posadka podala Angležem, je sama potopila ladjo.

Ukrepi proti sovjetskemu torpediranju nemških ladij

Stockholm, 15. dec. br. Potrjuje se vest, da je neka ruska podmornica potopila neko nemško tovorno ladjo, ki je bila na poti med Finsko in Švedsko. Kapetan in več članov posadke te ladje je bilo ranjenih. Ker se je pripetilo doslej že več takih incidentov, je nemško mornariško ministrstvo, kakor poročajo iz Berlina, davi odredilo, da morajo vse nemške ladje, ki bi zaplule preko 58. stopnje severne širine na Vzhodnem morju vidno izvesiti nemško zastavo ter jo ponoči osvetliti z žarometi, tako da jih bo mogoče že od daleč spoznati.

Chamberlain na fronti

Pariz, 15. dec. j. (Havas) Danes je pripotoval v Francijo predsednik angleške vlade Chamberlain. Kakor se izve, bo Chamberlain ostal nekaj dni v Franciji ter bo v tem času posetil angleško ekspedicijsko armado na zapadnem bojišču.

Med božičnimi parlamentarnimi počitnicami bosta posetila angleško vojsko tudi vodji opozicije Attlee in Greenwood.

Pariz, 15. dec. AA. Poročilo vrhovnega poveljstva od davi se glasi:

Prav nobenih posebnih dogodkov.

Pariz, 15. decembra. AA. (Havas) Zadnje dni postajajo operacije na bojišču vse bolj žive. Gre še zmerom za srečanja patrolnih oddelkov in za akcije, ki imajo pretežno krajevni značaj. Reči se pa sme, da so te borbe ostrejše in da so srečanja med posameznimi oddelki bolj pogosta. Včeraj je prišlo do žive delavnosti patrol v vmesnih pasovih med obema črtama in pri Blies. Na tem delu bojišča sta se dva nemška patrolna oddelka približala francoskim črtam, vendar pa do borbe ni prišlo. Pri Vogezih je bilo več borb. Zlasti v gozdovih. Na samem bojišču pa ni nobenih sprememb na splošno.

Letalski napad na nemška oporišča

Kodanj, 15. dec. s. (Reuter). Z nemško-danske meje pri Esbjörgu poročajo da so angleška letala sinoči ob 21. izvedla bombni napad na otok Sylt. Napad je trajal 10 minut. Na danski strani je bilo slišati več eksplozij, radi teme pa ni bilo mogoče ugotoviti rezultata napada. Angleška letala so v pretekli noči izvedla tudi več izvidniških poletov nad nemškimi otoki Borkum in Norderney ter napadla tam nemška vodna letala v njihovih oporiščih.

Nemci javljajo sestrelitev 10 angleških letal

Berlin, 15. dec. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Neko britansko letalo, ki je včeraj priletelo nad letalsko oporišče Borkum je bilo od letalskega topništva pregnano, ne da bi mu uspelo odvreči kakšno bombo. Dve nadaljnji angleški bojni letali sta poskusili napasti otok Sylt. Odvrgli sta 4 bombe, ki so pa padle v morje.

Večji obseg pa je v popoldanskih urah zavzel letalski spopad, ki se je razvil spričo napada sovražnih bojnih letal v predelu severnih Frizijskih otokih. Nemška lovska letala so izmed 20 napadajočih letal 10 sestrelila. Eno nemško letalo se je moralo spustiti na morje.

Sever brez novih dogodkov

Položaj na bojiščih se ni spremenil — Na glavnih frontah se Finci slej ko prej vztrajno upirajo

Helsinki, 15. dec. s. Reuter. Položaj na finsko-sovjetskih bojiščih je v glavnem nespremenjen. Na daljnjem severu sicer sovjetske čete počasi napredujejo, v Kareliji in na Karelski ožini pa Finci drže svoje postojanke. Inozemski novinarji potrjujejo, da niso sovjetske čete na Karelski ožini nikjer predrle Mannerheimove obrambne linije. V odseku severno od Ladoškega jezera poročajo Finci o velikih svojih uspehih ter pravijo, da se sovjetske čete umikajo, medtem ko dobivajo finske čete tu še nova ojačenja.

Mesto Sala v Kareliji, ki je velikega strateškega pomena, je zadnje dni večkrat menjalo gospodarja. Sedaj je menda zopet v sovjetskih rokah.

Finski general Aubenius, ki je že pred 20 leti vodil osvobodilne boje proti sovjetskim četam, je dospel na bojišče v Kareliji ter bo najbrže prevzel poveljstvo nad tamošnjimi finskimi oddelki. Izjavil je, da lahko Finska mirno gleda na položaj, ko se začne zimska vojna. Doslej se je Finska držala proti napadu bolje nego so to strokovnjaki pričakovali.

Helsinki, 15. dec. AA. (Havas). O priliki operacij na Karelijski ožini je neki sovjetski tank zadel ob mino, 2 druga tanka pa so uničili finski topovi. Finsko topništvo je prisililo sovražnika k umiku. Finci so zaplenili tri strojnice in gotovo množino avtomatičnega orožja.

Finska poročila

Helsinki, 15. decembra. AA. Havas: Snočnje sporočilo finskega vrhovnega poveljništva se glasi: Na Karelijski ožini so bile v toku včerajšnjega dneva krajevne borbe. Uničenih je bilo 11 sovražnih oklopnih avtomobilov. Na vzhodu je sovražnik brezuspešno nadaljeval napade. V Sumisalmu so Sovjeti ponovno uporabljali strupene pline. Po treh dneh ogorčene borbe, v toku katerih so sovjeti imeli velike izgube, so naše čete ponovno zasedle ozemlje okoli Tolvajärvija. Ob tej priliki sta bila skoraj popolnoma uničena dva sovražna polka. Finske eskadre so bombardirale otok Björke, ki se nahaja sedaj v ruskih rokah. Pri tem je letalom pomagalo tudi finsko obalsko topništvo. Na severu je bilo sestreljeno neko sovražno letalo. Našli so tudi ostanke nekega ruskega sovražnega letala, ki je bilo sestreljeno že ob prvem bombardiranju Helsinkija.

Moskovska poročila

Moskva, 15. dec. br. Štab leningrajskega vojnega okrožja je snoči ob pozni uri objavil naslednje vojno poročilo:

Dne 14. decembra so naše čete nadaljevale prodiranje v okrožju Murmansk. V smeri iz okrožja Uhte so vdrle 117 km daleč zapadno od finske državne meje. Čete, ki prodirajo iz okrožja Petrozavodska so zavzele Kiskujärvi, Surkulami in Simpulo.

Zaradi dežja in slabega vremena se je naše letalstvo omejilo le na izvidniške polete.

Sovjetski topovi na severu 20 km od Norveške

Oslo, 15. dec. AA. (Havas). Po vesteh, ki jih je dobil »Norsktelegrammbyro« iz Kirkenesa, je ves Tolvajorvi v plamenu. Zdi se, da so sovjetske čete podvzele ofenzivo. Neki finski vojak, ki je prispel na norveško ozemlje, je izpovedal, da prodirajo na čelu sovjetskih čet tanki in da so sovjeti postavili topove v oddaljenosti 20 km od norveške meje.

Vpoklic vseh finskih rezervistov

Helsinki, 15. dec. j. (Havas) Finska vlada je imela danes dopoldne sejo, na kateri je odredila razširitev vojnega pasu na nekatera nadaljnja okrožja. Vlada je nadalje odredila mobilizacijo vseh rezervistov, ki doslej še niso bili poklicani pod orožje. Letaki o zadnjem poklicu so bili danes razširjeni po vsej Finski.

Kontrola cen

Zasedanje osrednjega odbora za pobijanje draginje

Beograd, 15. dec. AA. V ministrstvu za socialno politiko zaseda že dva dneva plenum odbora za pobijanje draginje in brezvestne špekulacije, kakor ga določa čl. 24 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije z dne 25. septembra. V odboru so predstavniki zainteresiranih gospodarskih ministrstev, vseh gospodarskih zbornic, delavske zbornice iz Beograda, centrale industrijskih korporacij, centralnega tajništva delavskih zbornic, glavne zadružne zveze in ostalih zainteresiranih organizacij, ustanov in strokovnjakov.

Na sestankih odbora so razpravljali o načrtu uredbe za kontrolo cen, kakor ga je bil izdelal poseben pododbor. Izdelava take uredbe se je pokazala posebno potrebna zato, da se sedanje naglo in neopravičeno povišanje cen najbolj potrebnih življenjskih potrebščin in ostalega blaga čim prej ustavi ter se odločno prepreči vsaka špekulacija in vsako pretirano povišanje cen, pa naj se to javlja pri proizvajalcih, med katere se ne prištevajo kmetovalci za svoje lastne proizvode, ali pa naj gre to za posredovalce, trgovce ali druge prodajalce. Na ta način, naj bi uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije dobila izpopolnilo in bi postala še bolj učinkovita. Preudariti pa je, da niti uredba glede draginje in brezvestne spekulacije, niti uredba o nadzorstvu nad cenami nimata namena ovirati normalnega razvoja našega gospodarstva in pravilne razdelitve gospodarskih dobrin. Uredbi stremita samo za tem, da bi preprečili pretirano in neupravičeno bogatitev nekaterih proizvajalcev grosistov in posrednikov, ki se ne menijo za interese skupnosti in plačilne zmožnosti širokih potrošniških slojev, ki po večini žive od fiksnega zaslužka in od svojih stalnih dohodkov.

V tem smislu se je gibala tudi razprava plenuma odbora in preostane še, da se v podrobni razpravi najde najboljši način za dosego tega cilja. Treba je posebej poudariti, da gredo vsa stremljenja ministra dr. Budisavljevića v tej smeri, da mu odbor predloži v čim krajšem času svoje končnoveljavne konkretne predloge, da se izdajo najnujnejši zakonski ukrepi glede kontrole cen in še bolj učinkovitega izvajanja uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Sejam odbora je predsedoval načelnik oddelka za socialno skrbstvo Dušan Jeremić. Zaradi koordinacije dela glede teh vprašanj je sejam prisostvoval tudi predstavnik bana Hrvatske, svetnik Filipović.

Poljska radijska postaja v Parizu

Pariz, 15. decembra. AA. (Pat) V Parizu je bila svečano otvorjena posebna poljska kratkovalovna radiopostaja. Otvoritvi so prisostvovali predsednik poljske vlade general Sikorski, odpravnik poslov poljskega veleposlaništva v Parizu Frankovski ter v imenu francoske vlade minister Champetier de Ribes, ki je v svojem govoru naglasil zadovoljstvo Francije, da da lahko Poljakom na razpolago val, po katerem bodo vsemu svetu oddajali glas Poljake. Minister je omenil nato tragične dni poljske borbe, ko je Francija razburjena poslušala glas Varšave. Govorila sta še vodja poljskega radia Nowakowski in nazadnje predsednik vlade Sikorski.

Madžarski vojni dolgovi Ameriki

Washington, 15. dec. AA. (Stefani) Madžarska vlada je plačala 15. decembra 9826 dolarjev kot simbolično delno odplačilo svojega vojnega dolga Zedinjenim državam. Ameriško zunanje ministrstvo sporoča, da je madžarska vlada s tem svojim vplačilom pokazala, da hoče odplačevati dolgove kljub sedanjemu mednarodnemu položaju.

Poveljnik papeževe garde

Vatikan, 15. dec. br. Za poveljnika papeževe garde je bil imenovan grof Chigi dela Rovere.

Prve smrtne obsodbe irskih teroristov

Birmingham, 15. decembra. AA. (Havas) Včeraj je tukajšnje sodišče izreklo prve smrtne obsodbe proti članom irske republikanske garde, ki so avgusta izvršili atentat v Coventry-Garderu. Na smrt sta bila obsojena Peter Warns, star 32 let, in James Ricards, star 32 let, ki sta odgovorna za smrt Ilse Ansel, ene od petih žrtev tega atentata.

Nezadovoljstvo z belgijsko vlado

Bruselj, 15. decembra. AA. (Havas). Več listov izraža gotovo nezadovoljstvo, ki se čuti v političnih krogih s Pierlotovo vlado. Nezadovoljstvo se je pokazalo o priliki proračunske razprave, povzročil ga je pa tudi polom danske kreditne banke Anverois. Konservativni in liberalni krogi kritizirajo posebno zvišanje gotovih taks. Zato se politični krogi sprašujejo, ali ne bo mogoče prišlo do krize vlade.

Nemško holandska trgovinska pogajanja

Haag, 15. dec. br. Danes je odpotovala v Berlin nizozemska trgovinska delegacija, da doseže novo ureditev trgovinskega prometa med obema državama.

Mobilizacija brezposelnih v Švici

Bern, 15. dec. br. Na predlog zveznega vojaškega poveljstva je vlada sklenila mobilizirati vse brezposelne v starosti od 19. do 50. let, ki bodo pod dokaj ugodnimi pogoji zaposleni pri vojaških delih.

Španski begunci postanejo mehiški državljani

Mexico, 15. decembra. AA. (Havas). Parlament je izglasoval zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o dosegi državljanstva v korist španskih beguncev. Španskim beguncem je omogočeno pridobiti si mehiško državljanstvo v tem, da dokažejo svojo špansko poreklo ter izrazijo željo, pridobiti si mehiško državljanstvo.

Agrarna reforma na Madžarskem

Budimpešta, 15. dec. br. Senat je davi po daljši razpravi, ki je trajala več dni, sprejel novi zakon o agrarni reformi.

Uspehi Kitajcev

Čungking, 15. dec. br. Kitajska vojska je dosegla na Rumeni reki nekaj pomembnih uspehov. Prednje kolone so prodrle do železniške proge Hankov—Kanton ter jo delno zasedle. Na ta način so bile prekinjene japonske železniške zveze med obema velikima mestoma.

Iz državne službe

Beograd, 15. dec. p. Premeščeni so: davčna inspektorja 6. pol. skupine Ludvik Avšič iz Ptuja v Šmarje pri Jelšah ter Janko Rožaj iz Brežic v Ormož, višja davčna kontrolorja 6. pol. skupine Rudolf Zrimšek iz Ormoža k davčni upravi za mesto Ljubljana in Rudolf Podkrajšek iz Šmarja pri Jelšah v Ptuj, davkar 8. pol. skupine Pavel Pirš iz Radovljice v Gornjo Radgono, pomožni davkarji 9. pol. skupine Erik Šterbenc iz Novega mesta v Brežice, Ivan Likar iz Brežic v Ormož, Leopold Mavec iz Gornje Radgone v Radovljico, Anton Valentinčič iz Kočevja v Novo mesto.

Premeščen je k pošti v Celju pomožni uradnik 9. pol. skupine Anton Peternel, doslej v Grobelnem.

Zahvala kraljevskega doma

Beograd, 15. dec. AA. Na dan krstnega imena kraljevskega doma sv. Andreja sta Nj. Vel. kralj in Nj. Vis knez namestnik sprejela čestitke iz države in tujine, s katerimi se poudarjajo izrazi udanosti in naslavljajo rodoljubne želje Nj. Vel. kralju in kr. domu. Po najnovejšem nalogu ima pisarna Nj. Vel. kralja čast izjaviti zahvalo posameznikom in ustanovam za poslane čestitke kakor tudi vsem, ki so se pri tej priliki vpisali v dvorske knjige. (Iz pisarne Nj. Vel. kralja).

Predsednik državnega sveta dr. Sagadin upokojen

Beograd, 15. dec. p. Na predlog predsednika vlade so bili upokojeni predsednik državnega sveta dr. Štefan Sagadin, podpredsednik dr. Stjepan Barić ter državni svetniki Lazar Jankulović, dr. Ivo Supilo in Radoslav Nikolić. Dr. Stefan Sagadin je že izročil svoje posle najstarejšemu članu državnega sveta dr. Radoju Jovanoviću.

Prihod novega angleškega poslanika v Beograd

Beograd, 15. dec. p. Dopoldne je prispel v Beograd novi angleški poslanik Ronald Campbell, ki so ga na kolodvoru sprejeli zastopniki zunanjega ministrstva ter angleškega poslaništva.

Večerja pri vojnem ministru

Beograd, 15. dec. p. Vojni minister general Nedić je priredil nocoj večerjo, ki so se je udeležili vsi člani vlade, vsi komandanti armij, poveljnika mornarice in letalstva ter večje število drugih višjih oficirjev.

Naše zbliževanje z Madžarsko

Budimpešta, 15. dec. AA. Jugoslovanski poslanik v Budimpešti Rašić in gospa sta priredila včeraj kosilo na čast uglednih osebnosti madžarskega političnega in gospodarskega življenja. Kosilu, ki je bilo prirejeno v prostorih poslaništva v Budimpešti so med drugim prisostvovali bivši minister za zunanje zadeve Kanya, predsednik združenja industrijcev Horin z gospo, predsednik splošne kreditne banke in bivši finančni minister Fabinyi z gospo, švedski poslanik Unden z gospo ter večje število drugih osebnosti.

Budimpešta, 15. dec. e. Na prizadevanje uglednih madžarskih političnih oseb ter kulturnih in prosvetnih delavcev, bo v soboto 16. t. m. ustanovljen v Budimpešti Jugoslovensko-madžarski klub, katerega namen bo sedanje prijateljsko razmerje med obema državama še bolj poglobiti in okrepiti.

S stalnimi umetniškimi književnimi in raznimi kulturnimi ter prosvetnimi prireditvami si bo ta klub prizadeval, da tudi širšo madžarsko javnost upozna z deli jugoslovenske nacionalne kulture in umetnosti ter na ta način omogoči tudi ustvaritev najožjih kulturnih in prosvetnih zvez med obema narodoma. V kratkem bo tudi v Beogradu ustanovljen klub, katerega cilji in naloge bodo isti.

Na skupščini v soboto bo izvoljen upravni odbor kluba, v katerega bodo vstopili najuglednejši predstavniki madžarske javnosti in umetniškega življenja.

K volitvam na zagrebški univerzi

Zagreb, 15. dec. o. »Narodne novine« objavljajo banovo naredbo s katero se izpreminjajo nekatere določbe uredbe o udruženjih vseučiliških đjakov, v kolikor se tičejo volitev odbornikov in razdelitve odborniških mest. Po dosedanjem volilnem sistemu so vsa odborniška mesta pripadla listi, ki je dobila relativno višino. Tako se je n. pr. pri nedavnih volitvah v klub medicincev pripetilo, da so v odbor prišli izključno kandidati levičarske liste, čeprav so dobili le relativno večino, dočim sta dobili drugi dve listi (HSS in frankovci) skupno absolutno večino glasov. Sedaj se z banovo naredbo uvaja proporčni sistem za razdelitev odborniških mest po številu dobljenih glasov. Te izpremembe imajo retroaktivno veljavo, tako da bodo morali v dijaških društvih, kjer so bile volitve že izvršene ,naknadno razdeliti odborniška mesta na proporčni podlagi.

Huda nesreča v Tržiču

Tržič, 15. decembra.

Nocoj okrog 19.30 se je pripetila v Tržiču huda nesreča. Goričanov avtobus je pri vhodu v Tržič na križišču Kolodvorske in Ljubljanske ceste pritisnil k zidu nekega Joza Lončarića, doma iz Ozlja, sreza Karlovac. Danes je bil namreč v Tržiču sejmski dan, na katerega prihajajo tudi številni prodajalci iz Bele Krajine in hrvatskih krajev. Lončarić je prinesel na tržiški sejem orehova jedrca. Baš ko je bil na poti na kolodvor, je privozil avtobus. Šofer je na križišču zaviral, toda na ledeni cesti je začel težki avtobus drseti in je zdrknil na rob ceste ravno tam, kjer se mu je skušal izogniti Lončarić. Avtobus ga je s tako silo pritisnil k zidu vogalne hiše, da mu je zlomilo desno roko in desno nogo, razen tega pa je dobil tudi notranje poškodbe. Poklicani zdravnik je odredil takojšnji prevoz v bolnišnico. Telefonično so poklicali reševalce iz Kranja, ki so prispeli z reševalnim avtomobilom in prepeljali Lončarevića v ljubljansko bolnišnico, kjer so ga takoj operirali.

Sestanek OJNS v Stražišču

Iz banovinskega tajništva JNS v Ljubljani nam poročajo, da bo v nedeljo ob pol desetih dopoldne v Stražišču pri Kranju sestanek tamošnje mladinske organizacije JNS. Na sestanku, ki bo v Križnarjevi gostilni, bosta poročala odposlanca banovinskega odbora OJNS Andrej Uršič in Vekoslav Bučar.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved za danes: Pretežno oblačno v vsej kraljevini, tu pa tam dež. Snežilo bo v planinskih krajih in na severu. Na severu se bo tudi nekoliko ohladilo, na jugu pa bo topleje.

Naši kraji in ljudje

Bela Ljubljana s črne plati

Jetnišnica je prva zanimivost, ki jo opazi tujec ob prihodu v Ljubljano

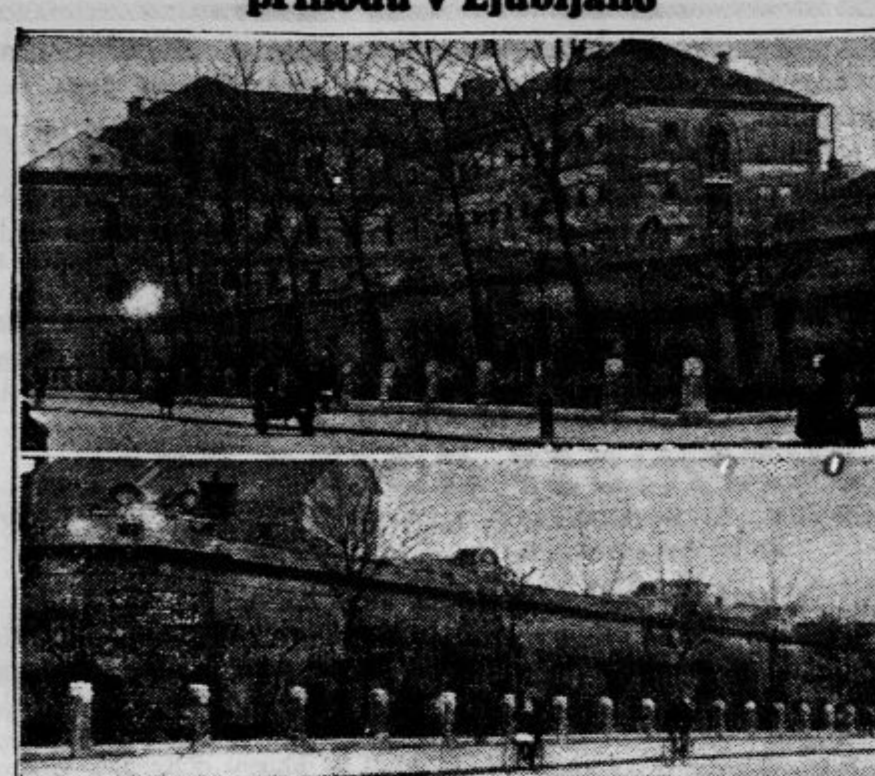

Zgoraj: značilen pogled na sodne zapore ob Miklošičevi cesti — Spodaj: dolgočasna ograja jetnišnice ob Pražakovi ulici, kjer namerava mestna uprava zgraditi nove policijsko poslopje

Ljubljana, 15. decembra

Do kraja svetovne vojne je imela Ljubljana od glavne kolodvorske postaje kaj malo dostojanstven vhod v mesto. Kolodvorska ulica, kakor se nam danes zdi še skoraj vsa prav vaška, je bila svoje dni imenitna ljubljanska cesta z mnogimi trgovskimi lokali, posebno pa prenočišči in gostilnami, od katerih se nekatere še sedaj ponašajo z obledelim spominom nekdanjega imenitega slovesa.

Seveda ta uličica, ki po svoji zveganosti v našem mestu skoraj ne bi našla para, po vojni nikakor ni mogla ohraniti starega pomena in veljave. Ljubljana je hitro poskrbela, da smo dobili prvo daljšo tlakovano ulico — Miklošičevo cesto — široko in ravno, ki teče od Masarykove ceste sporedno s Kolodvorsko ulico. Po tej cesti smo uvedli v mesto že mars katerega gosta in brez števila manifestacij, demonstracij pa sprevodov je korakalo pa njenem tlaku. Mnogo jih je tudi bilo, ki so nepoznani in nenapovedani obiskali naše mesto, da spoznajo vso nedolžno belino, s kakršno se mesto rado ponaša. Res, dovolj lep in mogočen je vtis, ki ga dobi gost ko zavije od kolodvora v Miklošičevo cesto Lepota dolga ravna cesta, vsa tlakovana, ki se v perspektivi končuje z lepo silhueto frančiškanske cerkve in še dalje v ozadju pročelja nekaterih velikih hiš ter del Ljubljanskega gradu. Monumentalnost: velika skupina sodniških poslopij, ki pritegnejo najprej pogled prišleca; in tiste vrste malih zamreženih okenc, oziroma lin, ki jih vsakdo nehote prične preštevati. Da, Ljubljana se tu dostojno predstavlja s svojim kriminalom. Nedvomno pa bi mogli vsakemu gostu, ki pride v Ljubljano, za prvi pogled servirati kaj lepšega, kakor pa razkazovati število zaporov in malih, dobro zamreženih lin, za katerimi imamo varno zapahnjene tičke.

Vprašanje novega poslopja za policijsko upravo je v Ljubljani že nekaj let na redu. Baje bi ljubljanska mestna občina bila pripravljena zgraditi tako poslopje z vsemi potrebnimi policijskimi zapori na praznem sodniškem svetu ob Pražakovi ulici Menda pa se sodišče brani odstopiti potrebni svet za ta namen Seveda bi bila večna škoda za mesto, če bi sodišče vztrajalo pri taki odločbi. Z zgraditvijo modernega policijskega upravnega poslopja na tem mestu bi bilo hkrati rešenih več vprašanj Policija bi bila takorekoč pod eno streho s sodiščem: zveze med obema bi bile preko notranjih dvorišč in hodnikov ter bi s tem odpadlo vsako prevažanje iz sedanjih policijskih zaporov na Bleiweisovi cesti v one v šentpetrski vojašnici in od tam zopet na sodišče Neprikupni »zeleni Henrik«, ne bi bil več tako čest pojav na ljubljanskih ulicah Izginilo bi jetniško zidovje ob Pražakovi Miklošičevi in Cigaletovi ulici Ker že delj časa razmišljajo o zvišanju čelnega sodnega objekta za eno nadstropje, bi bilo pametnejše, da bi nameravano zgradbo novega policijskega poslopja levo in desno ob Miklošičevi in Cigaletovi cesti zvezali s podaljškoma in z dosedanjimi sodnimi poslopji in tako dobili strnjeno zgradbo v četverokotu imenovanih ulic zgradbo v kateri bi imelo sodišče dovolj prostora za svoje in za potrebe vrhovnega sodišča, ki se je sedaj preselilo v Ljubljano pa tudi policija za vse svoje potrebe za upravo. stražnico, policijsko šolo, zapore in drugo Skrili pa bi hkrati tudi nelepe poglede na sodne zapore, ki vsekakor niso taki, da bi morali ž njimi pitati vsakogar že ob prvem koraku, ki ga napravi v »beli Ljubljani«.

Kako naj pošiljamo čestitke in zavoje

Opozorilo poštnega ravnateljstva za božične praznike

Ljubljana, 15 decembra

Za praznike pošilja občinstvo po pošti čestitke sorodnikom, prijateljem in znancem ter se v ta namen poslužuje predvsem razglednice. Često se dogaja, da nastanejo ob dostavi takih pošiljk spori z naslovniki zaradi doplačila poštnih pristojbin. Razglednice (s slikami krajev in vse ostale dopisne karte) je treba taksirati kot dopisnice, stranke pa mnogokrat pogrešno smatrajo, da so to tiskovine in jih kot take frankirajo. Mnenja so, da smejo vsa pismena voščila predajati na pošto kot tiskovine

Temu pa ni tako, kot tiskovine se smejo taka voščila predajati le če je vse besedilo tiskano (z roko sme biti napisan naslov pošiljatelja in prejemnika, podpis in datum) in če je voščilo napisano z največ petimi besedami na *tiskano posetnico.* Posetnica mora imeti torej natisnjeno ime, voščilo pa je lahko napisano z roko z največ petimi besedami ali običajnimi kraticami. Ločila (pike, vejice itd) se tu ne štejejo. Taka posetnica mora biti vložena seveda v odprt ovitek. Izjema pa velja za inozemstvo kamor je dovoljeno med drugim kot tiskovino poslati za božič in novo leto pismena voščila z največ petimi besedami ali običajnimi kraticami (5 začetnih črk), ne glede na to ali je to napisano na razglednico, posetnico ali v ta namen prirejeno karto. Poleg voščila z največ 5 besedami je dovoljeno napisati seveda popoln naslov pošiljatelja in prejemnika, podpis in datum.

Hkrati opozarja direkcija občinstvo, ki pošilja po pošti jestvine v inozemstvo, da jih omota pravilno, kakor je to glede na vsebino potrebno in predpisano Često pošiljajo stranke v pošiljkah kot blagovne vzorce maščobe, ki se rade tope in ki niso dovoljno omotane. Vsebina takih pošiljk pokvari potem še druge. Pošte imajo nalog take pošiljke zadržati od odprave. V interesu strank je torej, da pošiljke pravilno opremijo, da se s tem izognejo nepotrebnim stroškom in ne ovirajo poslovanja pošt. Pripomniti je, da je dovoljeno predajati po znižani tarifi kot blagovni vzorec le predmete, ki res služijo za vzorec dotičnega blaga Blago pa (jestvine in druge stvari) ki je namenjeno porabi ali uporabi, je treba predajati na pošto kot pakete ali za inozemstvo do 1 kg tudi kot male pakete.

Nadalje prosi direkcija pošte in telegrafa občinstvo, da v lastnem interesu ne tlači v poštne nabiralnike tiskovin in blagovnih vzorcev (in sploh pošiljk) večjega obsega. Take pošiljke ovirajo redno izpraznjevanje nabiralnikov, ker se pri padcu na dno nabiralnika lahko zataknejo za njegove robove in tam obvise. Za pošiljke večjega obsega so v Ljubljani določeni posebni nabiralniki tako na glavni kakor na kolodvorski pošti.

Ljubljana pred božičem

Ljubljana, 15. decembra

Odkar nam je nasulo nekaj snega, da so pobeljene vsaj strehe ljubljanskih hiš pa vrtovi in parki, že je zavladalo v Ljubljani običajno prijetno predbožično razpoloženje. Že od Miklavža dalje so ljubljanske izložbe obilno založene Samo spremenile so svoje okrasje, ki je zdaj za odrasle prav tako ali še bolj vabljivo, kakor je bilo mikavno otročičkom, pričakujočim obilnih darov iz Miklavževega kraljestva.

Bahavo se še kažejo po trgovinah mode in konfekc draga angleška blaga poleg francoskega, češkega in domačega, seveda Draguljarne so postavile na ogled cele rožne vence dragocenih uric prstanov z lesketajočimi se briljanti in čudovito lepih zaponk Galanterija nam razkazuje najnovejše pridobitve mode, tudi v čevljarski industriji se še ne kaže pomanjkanje, saj so novi modeli moških kakor damskih čevljev svojevrstni. In damske torbice in potovalni in sportni pribor — koliko izbire! Ni branže, ki ne bi znala za letošnji božič pokazati kaj praktičnega in vabljivega To pa je tudi treba, kajti zlata nedelja je letos tako zgodnja kakor le redkokdaj.

Gotovo bo Ljubljana to nedeljo spet dobro obiskana, saj kdor se je odločil za nakup, stori najbolje, če kupi takoj Potem pa bo še ves teden časa za nakupe specerije in raznovrstnih finih priboljškov, s katerimi so naše delikatesnice tako založene, da zmorejo vzbujati poželenje slehernega sladokusca, zlasti če pride k nam čez mejo na obisk.

Zrasel je tudi že božični gaj. Na Kongresni trg so včeraj pripeljali iz dolenjskih krajev prve smrečice, večji del sama lepa drevesca v poljubni izbiri Gaj bo zdaj od dneva do dneva naraščal, saj letos morda ne bo doma, ki ga ne bi krasilo božično drevesce in pa jaslice, idila božjega miru na tem razburjenem svetu.

Dva uboja pri Rogatcu

Celje, 15. decembra

V sredo okrog 18. sta posestnikova sinova Ivan Cajzek in Anton Gobec iz Stojnega sela pri Rogatcu napadla 28-letnega posestnikovega sina Avgusta Artiča iz iste vasi in ga zabodla z nožem v trebuh. Artiča ki je dobil zelo težke poškodbe, so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je danes ob 11 dopoldne izdihnil Cajzka in Gobca so orožniki aretirali.

Pri posestnici Jožefi Potočnikovi v Mariini vasi blizu Žetal pri Rogatcu so imeli pred dnevi pogostovanje, ki ga prirejajo ponekod teden dni po poroki V hiši je bila zbrana večja družba z novoporočencema in se prijetno zabavala Okrog pol 2. ponoči pa sta vdrla v hišo 19-letni posestnikov sin Ivan Valentin in 22-letni posestnikov sin Anton Galun iz Završ pri Žetalah Začela sta goste izzivati in sta povzročila pretep Valant je v pretepu zabodel 22 letnega ženinovega brata Jakoba Mesariča z bajonetom v levo stran prsi Mesarič se je opotekel v vežo, tam pa se je zgrudil in je izdihnil Valanta in Galuna so orožniki aretirali in izročili okrožnemu sodišču v Celju.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

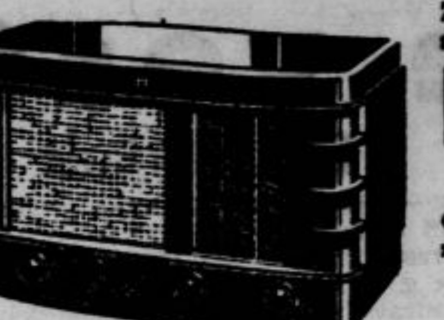

ZADNJE NOVOSTI v konstrukciji radioaparatov in radio cevi — najdete združene v

Philips radio

SERIJI 1939-40.

Oglejte si bogato zalogo raznih modelov in zahtevajte brezplačno predvajanje pri

H. SUTTNER,

LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 6.

Prodaja tudi na obroke. — Zahtevajte brezplačen prospekt in cenik.

Zgradba vodovoda v Slivnici

Letos aprila je dogradil higienski zavod v Ljubljani vodovod v Slivnici pri Celju. Vas Slivnica je sedež občine, ima štirirazredno ljudsko šolo s 300 učenci, šteje okoli 120 prebivalcev in skoraj 200 glav živine. Z zdravo pitno vodo vas doslej ni bila preskrbljena. Trije slabo zgrajeni vodnjaki so oskrbovali vaščane z vodo, ki pa je bila zaradi bližnjih gnojišč nečista in je v letnem času često usahnila.

Gradnja zajetja se je pričela avgusta v preteklem letu. Zajeti studenec Gabrnica leži tik nad vasjo in daje v normalnih prilikah toliko vode, da zadostuje za vse potrebe vasi, ob dežju pa močno narase in se nekoliko skali, zaradi česar je bila poleg zajetja napravljena tudi preprosta čistilna naprava. Večina vaščanov si je vodo napeljala v hiše, ostali pa hodijo k javni izlivki sredi vasi ali pa k izlivk, pri zajetju. Poleg izlivk so zgrajena tudi korita za napajanje živine. Cevovod je določen za dovajanje dovoljne količine vode za pitje in gospodinjstvo medtem ko za gašenje požarov zavoljo nizke lege studenca nasproti vasi ne pride v poštev. Za gašenje požarov s pomočjo tlačne brizgalne je zgrajen poseben požarni rezervoar sredi vasi.

Gradbeni stroški za vodovod so znašali 93.500 din. Interesenti so skupno s prispevkom v brezplačnih težaških delih in vožnjami poravnali skoraj polovico stroškov, ostalo pa sta prispevala banovina in higienski zavod.

Smrtna nesreča dobrega gospodarja

Pri pripravljanju elektrifikacije lastnega mlina ga je usmrtil kos lesa

Velike Lašče, 15. dec.

Med drugimi kraji na Dolenjskem v smeri proti Kočevju so tudi posamezni kraji okolice Velikih Lašč dobili potrebno električno razsvetljavo. Med temi je zlasti omeniti okolico Sv Gregorja pri Vel. Laščah tako zvana Slemena, kjer imajo danes že domala vsi posestniki električno luč in izrabljajo električno energijo v gospodarske namene. Med zadnjimi je bil tudi Rigler Franc po domače Blažev, iz Gor. Podpoljan pri Ortneku, ki si je pričel urejevati domači mlin na električni pogon.

V soboto 9. t. m. je Rigler na preprost način hotel izoblikovati gonilno kolo, tako zvano šajbo, za mlin s pomočjo električne sile. Pri tem delu pa mu je nenadno odletel v glavo kos lesa z tako silo, da se je nezavesten zgrudil na tla in v nekaj minutah izdihnil.

Strašna nesreča je globoko odjeknila po bližini in daljni okolici, saj je bil rajnki poznan kot zelo marljiv in dober posestnik ter je imel izredno veselje prav z izkoriščanjem električne energije. Pogreb, ki je bil v ponedeljek je pokazal, kako je bil rajnki splošno priljubljen.

Kar želite, to dobite

na razstavi „Lade“ v Jakopičevem paviljonu

To velja za one ki hočejo in morejo napasti le svojo plemenito radovednost in za one, ki si morejo in hočejo za zelo zmerno ceno nabaviti kak likovni umotvor kot dušno pašo za vse življenje, zase in za svoje potomce ter sorodnike neštetih kolen, in tako obenem koristno spremeniti papirnate krpice, ki so ali kaj lahko postanejo sčasom v nemirnih dobah problematične vrednosti, — v trajen kapital stalno rastoče vrednosti! Kot velik šopek vseh mogočih rož in rožic je ta razstava, pestra in mikavna ... —

Še onim, ki se sicer navadno zanimajo samo za sportske »kanone«, bi ne škodilo, če si za spremembo ogledajo razne in različne naše likovniške »kanone.« Zbrali so se stari »grenadirji« in »kanonirji«, ki so že zdavnaj prekoračili svojo črno vojniško dobo, stari in mlajši črnovojniki ter avantgardisti do najmlajših letnikov in sta se jim pridružili poleg dveh starejših amaconk še dve mladi junaški gardistki. Ni vrag, da se združenim ne bi posrečila velika ofenziva zoper kulturno mlačnost in nedovzetnost velikega dela naše »nižje« in »višje« mase, — pa se jim tudi primeren, (če tudi *gotovo* zelo zmeren) »vojni plen« ne bi upiral kot odškodnina za trud vežbanja za porabljeno gradivo in za priprave na veliko božično ofenzivo. Vojni pohod traja vse dni še malo čez prvo temo t. j do 18. — s pomočjo močnih reflektorjev. Na božič pa *ofenziva* nepreklicno odneha — za letos.

Kulturni pregled

Dve novi knjigi prof. dr. P. Skoka

Profesor romanistike na zagrebški univerzi dr. Petar Skok, ki ga poznamo tudi kot jezikoslovca, zgodovinarja in publicista, je po dveh tehtnih knjigah »Pregleda francuske gramatike« izdal pri isti založbi (Naklada školskih knjiga i tiskanica banovine Hrvatske u Zagrebu) dve novi knjigi.

V prvi z naslovom »Metodologija francuskoga jezika« (232 strani) se bavi pisec z vprašanji, ki morajo živo zanimati ne le slehernega učitelja francoščine in modernih jezikov sploh, marveč tudi vsakogar, kdor se bavi s francoskim jezikom. Prvemu, ki seveda predvsem prihaja v poštev kot čitatelj te podnetne knjige, daje dr. Skok mnogo praktičnih navodil in migljajev, potekajočih ne le iz njegove obsežne lingvistične izobrazbe marveč tudi iz praktičnih izkušenj z raznimi dosedanjimi metodami proučevanja fonetično tako težke francoščine. Drugega čitatelja, ki ga vodi k metodologiji francoščine osebna zvedavost glede njenih problemov bodo zanimale predvsem piščeve osebne izkušnje, užival pa bo — in s pridom sprejemal — jasno in vzlic strokovnemu značaju knjige poljudno piščevo razlaganje vseh težkoč ki jih zastavlja tujcu prodiranje v govorilno francoščino

Knjiga je razdeljena v dva dela. Prvi del je splošen in se bavi sploh z učenjem tujih jezikov, posebej še v srednji šoli Tu pripoveduje pisec o mnogih svojih izkušnjah in utemeljuje svoje posebne poglede na problem živih jezikov zlasti francoščine, v srednjih šolah. Drugi del je razdeljen v dva pododdelka: Francoska metodologija v teoriji in Francoska metodologija v praksi. Prvi obravnava najprej osnovna načela metodike francoskega jezika, na to pa materijo francoskega jezika. V drugem delu so tale poglavja: Izgovorjava in ortografija, Vokabular, Oblike ali morfologija, Sintaksa, O prevajanju in učenje francoske književnosti in spoznavanje francoske kulture sploh. Posamezna poglavja so opremljena z najvažnejšo bibliografijo; najobširnejši je bibliografski pregled hrvatske in srbske literature o proučevanju živih jezikov.

Druga knjiga univ. prof. dr. Petra Skoka je »Francoska književnost 19. i 20 vijeka«. Ta obsežni spis na 382 straneh velike 8° združuje predavanja, ki jih je imel avtor na zagrebški univerzi od 1. 1919 dalje, v glavnih obrisih pa je nastal že prej O njegovem značaju čitamo v predgovoru: »Ta pregled nima strogo znanstvenih pretenzij marveč je spisan v obliki lažjega učbenika, ki naj rabi študentom romanistike in naši inteligentnejši publiki za informacijo o smereh, idejah in važnejših predstavnikih francoske književnosti od romantike do danes.« Dosledno temu značaju so pod črto prevedeni vsi francoski citati tako da je omogočeno koristno prebiranje te knjige tudi tistim ki niso posebno trdni v francoščini. Stvarno kazalo ob koncu knjige ustreza čitatelju s tem, da tolmač, posamezne manj znane pojme. Tako je upati in želeti, da najde ta pregled novejše francoske literature čitatelje tudi v širšem inteligenčnem občinstvu.

Spis je razdeljen v štiri knjige. V prvi obravnava pisec dobo romantike do leta 1850, pri čemer je posebno zanimiva splošna karakteritika francoske romantike. V posebnih poglavjih prikazuje preromantike romantično liriko romantično dramo in komedijo ter roman in novelo v dobi romantike. Druga knjiga je posvečena naturalizmu in sodobnim smerem, pri čemer pisec zopet najprej na splošno obravnava in zaključuje te smeri na to pa jih prikazuje v posameznih literarnih zvrsteh V tretji knjigi je obdelal razvoj francoske kritike v devetnajstem stoletju v četrti pa mejne vede (filozofijo, historiografijo in govorništvo). V dodatku je bibliografija hrvatskih in srbskih prevodov iz francoske književnosti 19. in 20. stoletja, v drugem dodatku pa so navedeni vsi spisi v tem jeziku o francoski književnosti obravnavane dobe. Že to je dragocen vir onim, ki se hočejo v domačem jeziku razgledati po francoski literaturi Tistim ki bi skušali seči globlje po specialnih delih v francoskem ali v drugih jezikih, bo dobro rabila bibliografija ob koncu posameznih poglavij.

Nedvomno je prof dr. Skok s svojim delom »Francuska književnost 19 i 20 vijeka« izpolnil vrzel v domači literaturi in odprl novo stezo k spoznavanju francoske književnosti. Njegova knjiga polna širokih pogledov in jasnih podatkov, ni samo ključ k umevanju sodobne francoske kulture, marveč tudi prava zakladnica duhovnih vzpodbud, živih idej in zaupanja v pomen spiritualnih vrednot za življenje narodov. Če ima francoski genij svoje tradicionalno poslanstvo v evropski civilizaciji — in o njem smo trdno prepričani — tedaj je tesnejše spoznavanje njegove književne tvorbe najboljši način za lastno duhovno obogatitev s pridobitvami francoskega rodovitnega in neugnano mladostnega duha. —o.

Razstava mariborskih likovnih umetnikov

Mariborski likovni umetniki so razstavili v beli dvorani Sokolskega doma. Prireditelji so imeli namen da pokažejo s to razstavo v celoti tvornost mariborskih slikarjev, zato so povabili poleg rednih članov kluba »Brazde« tudi nekatere goste. Tako so prišli tudi najmlajši do možnosti, da se mariborsko občinstvo tudi z njimi pobliže seznani.

Dela so razstavljena po individualnih skupinah tako da se ostro loči drugo od drugega. Radi tega manjkata pomirljiv vtis celote in tonska skladnost Če bi se dela razvrstila tako, da bi se omilila neizbežna tonska in barvna enoličnost posameznih skupin, bi bil efekt nedvomno boljši Potrebno bi tudi bilo, da je slika vsaj toliko oddaljena od slike da ne moti opazovalčeve koncentracije Problem višinske svetlobe tudi ni rešen ker prostor ni za to primeren Vseh razstavljenih del je 48, med temi prevladujejo olja in pokrajinski motivi Karel Jirak Maks Kavčič in Ivan Kos so člani kluba. Lojze Šušmelj, Klavdij Zornik, Fran Golob Zlatko Zei in Tošo Primožič so pa gostje. Zoran Mušič še ni razstavil, ker se je ravnokar vrnil z beograjske razstave. Pri tej razstavi ni bilo tako stroge izbire kakor običajno, zato tudi niso vsa razstavljena dela na isti višinski ravni kar ni seveda za nobeno resno razstavo priporočljivo.

Karel Jirak je razstavil 7 olj in 2 pastela. Njegovo likovno gledanje sloni na realnosti upodabljajočega lika. Odlikuje ga mehko, iskreno občutje barv, tonska skladnost in širok razmah. Opustil je posebno v pastelih prvotno pastoznost barvnih skladov in se poglablja v detajle. Njegovi najtehtnejši, najboljši deli sta sv. Marjeta in sv. Jurij ob Ščavnici (olji) Posebno v prvi so prelivajoči se toni mehko zelene barve mojstrsko zliti v barvno skalo rumenih tonov. V delu »Koča« se kaže nek nemir in razmah, problem svetlobe je tukaj odlično zadet. Njegov pastel »Cvetlice« nam priča o doseženem uspehu tudi na tem polju, kar tudi povsem odgovarja njegovi lirični naravi.

Maks Kavčič je razstavil 7 olj. To so večinoma motivi ob Dravi in Muri. Pri njem je poudarek realizma še jačji. Toda upodabljajočemu motivu odvzame vse, kar ni neobhodno potrebno. Rad slika vodo in vlažno zamegleno ozračje. Ne spušča se v barvne teoreme ljubi stvarnost in resnico. Njegova dela izkazujejo večinoma enobarvno skalo od svetlo do temno zelene barve. Ozračje je na njegovih delih globoko doživeto. Njegova odlika je tonska in barvna študija do podrobnosti. Ponekod je enoličen in se rad ponavlja. Njegovi najboljši deli sta »Ob Dravi« in Mlin na Muri«.

Ivan Kos je razstavil 6 akvarelov. Svoje delo naslanja bolj na barvno kot vsebinsko stran upodabljajočega lika. S spretnostjo in enostavnostjo izraža svoje nastrojene. Njegovi akvareli so sveži, barvno in tonsko skladni. Škoda je le, da nimajo večjega dinamičnega razmaha in očitujejo prevelikо skrupuloznost v podajanju detajlov. Njegova dela »Ulica v Makarski«, »Biokovo« in »Pogled na park v jeseni« so odlična, do podrobnosti doživeta dela.

Domače vesti

* **Split dobi svojo Filharmonijo.** Po prizadevanju intendanta splitskega Narodnega gledališča komponista Tijardovića, in drugih predstavnikov glasbenega življenja v Splitu bo dalmatinska metropola dobila svojo Filharmonijo. Ustanovljen je orkester, ki šteje preko 80 članov. Orkester je pričel z vajami in bo v kratkem priredil prvi simfonični koncert. Razen tega bo sodeloval tudi v gledališču in na prireditvah velikih letnih festivalov, ki so v načrtu.

* **Tristo novih vagonov in 30 lokomotiv.** Vagonski oddelek brodske tovarne vagonov, strojev in mostov že delj časa počiva, ker ni naročil. Nedavno so se pričela pogajanja med podjetjem in prometnim ministrstvom, ki se interesira za 300 novih vagonov in 30 lokomotiv. Če bo prišlo do ugodnega zaključka, bi bilo velikemu številu delavcev ustreženo, ki so brez posla.

Iz Ljubljane

u— **Občni zbor krajevne organizacije JNS za kolodvorski okraj** je bil v četrtek v restavraciji hotela »Štrukelj«. Predsednik g. Miroslav Urbas je po otvoritvi in pozdravu poročal o društvenem delu, ki je bilo, kakor so potrdila tudi poročila ostalih odbornikov, vsestransko in zelo živahno. Ko je bil pri volitvah zopet izvoljen dosedanji odbor z g. Urbasom na čelu, sta poročala o aktualnih političnih zadevah za ljubljanski sreski odbor JNS dr. Branko Alujevič, ter za banovinski odbor mladine JNS njegov tajnik g. Andrej Uršič. Obe zanimivi poročili sta bili sprejeti s soglasnim odobravanjem.

u— **Promociji.** Na ljubljanski univerzi sta bila včeraj promovirana za doktorja filozofije gospa Vrhovec-Brenk Kristina iz Horjula in gospod Herman Lešanc iz Maribora. Čestitamo!

DARILNE kasete, doze za puder in cigarete, manikire, razpršilci, parfumi, brivski aparati v **PARFUMERIJI »VENUS«**, Tyrševa c. 9.

* **Prekomerno število telefonskih pogovorov vrže državi milijon dinarjev na mesec.** Odkar je bila uvedena posebna taksa v znesku 50 par za vsak pogovor preko določenega števila v zasebnem telefonskem prometu, je število pogovorov najprej občutno padlo, zdaj pa polagoma spet narašča. Videti je, da je uvedba takse odpravila predvsem manjo nepotrebnih pomenkov, kakršnih je bilo včasih na prebitek ,da niti človek s kakšno nujno zadevo ni mogel priti do svoje številke. Kakor so izračunali v telefonskem odseku poštne uprave, bo taksa vrgla državi povprečno milijon dinarjev na mesec.

* **Zagrebški trgovci morajo do 19. t. m. prijaviti svoje zaloge.** Trgovska zbornica in industrijska zbornica v Zagrebu sta obvestili svoje člane na ozemlju zagrebškega mesta, da morajo do 19. t. m. prijaviti svoje zaloge življenjskih potrebščin, v nasprotnem primeru jih zadene globa do 50.000 din in zaporna kazen do 6 mesecev.

* **Pismonoša izginil brez sledu.** Policija v Djakovu poizveduje na vse strani, kam je izginil pismonoša Ivan Tilman, ki je bil že 20 let v službi na djakovski pošti. V tem času je nekajkrat zagrešil manjše nekorektnosti, zaradi katerih je moral odgovarjati, zadnji čas pa je v nekaj dneh potvoril več podpisov in poneveril več tisoč dinarjev. Ko je prišel v Djakovo zastopnik zagrebške poštne direkcije, da uvede preiskavo, je pobegnil iz urada. Nekateri domnevajo, da je izvršil samomor.

* **Novi grobovi.** V Kamniku je preminila ga. Franja Bergantova, vdova Ungerjeva, rojena Graškova. — V Celju je umrl g. Lovre Veranič. Pokopali ga bodo v nedeljo ob pol 16. — V ljubljanski bolnišnici je izdihnil g. Adolf Žabjek. Pogreb bo v nedeljo ob 14. izpred mrliške veže. — V Mariboru je preminil upokojeni uradnik mestne občine g. Franjo Vršič. Pogreb bo danes ob pol 16. izpred mrtvašnice na Pobrežju. — V ljubljanski bolnišnici je umrl pleskarski pomočnik g. Albin Robič. Pogreb bo izpred mrliške veže danes ob 14. — V Zemunu je tragično preminil g. Josip Sabotič, pilot lovec podporočnik. Truplo prepeljejo v Šmarje-Sap. — Pokojnikom blag spomin, žalujočim naši iskreno sožalje.

* **Velika sleparija podjetnega mehanika.** Beograjska policija je aretirala mehanika Franjo Kubička iz Tuzle, ki se je na duhovit način hotel dokopati do denarja. Najel je v Kumanovski ulici v Beogradu neke prostore, v katerih je namestil svojo »Prvo beograjsko tvornico za izdelavo suhih elementov in elektroproduktov«, nato pa je inseriral v listih, da išče blagajnika, knjigovodjo in inkasante. Uredil si je imenitno pisarno, ki jo je opremil s pohištvom, kupljenim na kredit, a da bi na stranke, ki so prihajale k njemu, napravil čim boljši vtis, je na vrata neke prazne sobe dal napis: »Prepovedan vhod v strojni oddelek«. Na oglas v listih so se mu res ponudili številni nameščenci, od katerih je izmamil nad 26.000 din kavcije. Ko so nameščenci silili vanj, kdaj bo začel obrat, se je izkazalo, da so bile te kavcije ves njegov kapital.

* **Dražba kožuhovine** v Ljubljani bo 22. januarja 1940. Pošiljke naj bodo naslovljene na »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem. (—)

— **Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom** je naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava **»Franz-Josefova«** voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a povrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Dr. reg. S. Br. 10674/39

u— **Pianist Nikita Magalov** je izreden pianistični talent, ki ima že velik sloves v vsem glasbenem svetu. Koncertiral je že po celi Evropi in po Severni Ameriki. Priznan je tudi kot skladatelj. V Ljubljani bo koncertiral prvič v torek 19. t. m. ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Natančni spored bomo priobčili jutri. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjigarni.

Kot VSAKO LETO, tudi LETOS

„NADA" DARILA

Parfumerija »Nada«, Frančiškanska ulica.

u— **Opozorilo onim, ki imajo pravico do spominske kolajne na borbe za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije v l. 1918 in 1919.** Vsi, ki imajo pravico do te kolajne in žive v Ljubljani ter niso včlanjeni v nobeni organizaciji, ki bi jim preskrbela to kolajno, naj se najkasneje **do 20. januarja** zglase v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu 7/I, soba 2. Na to zglasitev se opozarjajo zlasti svojci padlih borcev, ker se zamujene prijave ne bodo mogle upoštevati.

„Citadela"

ROBERT DONAT — ROSALINDA RUSSEL.
Režija: KING VIDOR.

DANES PREMIERA prekrasnega filma po romanu slavnega angleškega pisatelja-zdravnika A. J. CRONINA. — Že roman »CITADELA« je osvojil ves svet, še večje navdušenje in priznanje pa je dosegel film »CITADELA«, ki je eno najkrasnejših del zadnjega časa. — Življenje in borba mladega zdravnika. Spopad idealizma in stvarnosti.

KINO MATICA, tel. 21-24 Ob 16., 19., 21. uri.

BRILJANTNA KOMEDIJA veselega humorja, izvrstnih dovtipov, opojnih naravnih lepot in vroče ljubezni dveh mladih zaljubljenih src... PREMIERA DANES OB 21. URI!

V glavnih vlogah: ROLF WANKA, nepozabni junak iz filma »Pater Vojteh«, Lizzi Holzschuh, Roszi, Csikos, Tibor Halmay.

Danes ob 16. in 19. uri ter jutri ob 10.30 dopoldne neprekliceno zadnjikrat: **FRA DIAVOLO**

BEG NA JADRAN

Vsi naravni posnetki tega krasnega filma so izdelani v Jugoslaviji — v Dalmaciji od Dubrovnika do Kotora!
KINO SLOGA, tel. 27-30.

Prvi bolgarski večer, ki bo drevi v prostorih Trgovskega doma, se prične zaradi slavnostne predstave v opernem gledališču šele ob 20.30 in ne ob 20, kakor je bilo prvotno javljeno. Prireditev, ki bo prva manifestacija jugoslovensko-bolgarskega bratstva te vrste pri nas, zasluži, da jo obišče vse naše nacionalno zavedno in kulturno občinstvo.

u— **Poštne razmere pri D. M. v Polju,** največji občini v okolici Ljubljane, morajo biti spričo tritožb, ki jih prejemamo v zadnjem času od naročnikov lista, res razrvane. Zatrjujejo nam, da so za ves veliki poštni okraj določena in zasedena samo štiri mesta pismonoš, peto pa da je samo predvideno. Od štirih pismonoš pa sta že dalj časa bolna kar dva, tako da raznašata vso pošto za ves veliki poštni okraj samo dva pismonoša, ki razneseta, kolikor pač pri najboljši volji moreta. Oni, ki stanujejo v bližini pošte, torej v Polju samem, dobivajo pošto šele pozno popoldne, oddaljeni pa sploh ne isti dan, marveč šele drugi dan, če gre količkaj po sreči. Res, spričo takega stanja se ne čudimo več pritožbam, ki nam prihajajo in v katerih se zlasti naročniki časopisja sprašujejo, ali je zanje še sploh kakšnega pomena, da so naročeni na časopisje; mi pa se moramo vprašati, ali je organizacija naših pošt res tako slaba, da direkcija ne ve za te razmere; saj če bi vedela, bi jih gotovo tudi takoj izboljšala.

KRASNA
BOŽIČNA DARILA
velika izbira
v drogeriji KANC
Ljubljana — Židovska ul. 1.

u— **V rožniškem gozdu padajo drevesa . . .** Mnogobrojni šetalci, ki tako radi obiskujejo prijazni Rožnik, lahko vsak dan opazujejo, kako mestni delavci že od Čada navzgor podirajo štev lna debla, posebej zaznamovana. Ta les menda uporabljajo največ pri zemeljskih delih za nova zaklonišča. Drugi spet trdijo, da so morali ta bolna drevesa posekati zaradi neprestanega širjenja škodljivega lubadarja, ki se je v zadnjem času v precejšnji meri vgnezdil po drevju tivolskega in rožniškega hriba. Lubadar (nemški der Bohrer) je žuželka in spada med rilčarje. Znani prirodoslovec Fran Erjavec je dal gozdnatemu lubadarju ime »pisar«, ki rije po lubju sem ter tja, dočim vrtni lubadar obira vrhnjo kožo na drevju se v premi črti. V zadnjih letih so prišli na sled temu vrtnemu lubadarju na Mišičevi cesti ko je glodal tamkaj zasajene breste. Lubadarja navadno pokončujejo s tem, da nanosijo vejevje in oglodano skorjo od dreves na kupe in grmado zažgo.

Za lepši Božič!

Primerna, praktična darila: vsakovrstne odeje: volnene, flanelaste in prešite: svilene in klotaste — vam nudi po zmernih cenah in v dobri kvaliteti

ČEŠNIK JANKO
LJUBLJANA LINGARJEVA

u— **Prirastek prebivalstva in naša zemlja.** V društvu trgovskih absolventov je v četrtek zvečer predaval g. France Svetek o aktualni temi: Naši gospodarski in socialni problemi. Živahna, zanimiva izvajanja o našem gospodarskem stanju, še s posebnim ozirom na pereče agrarne probleme je podkrepil s potrebnimi statistikami. Nemara še ne vemo, da ima Slovenija na leto enajst tisoč prirastka v prebivalstvu in mora pri svoji agrarni pasivnosti uvažati letno deset tisoč vagonov pšenice. Na vsakih sto obdelanih hektarov zemlje pride pri nas 116 prebivalcev, v Rumuniji na prav toliki zemlji 97 in v Nemčiji 52 prebivalcev. 101.000 družin živi pri nas na kmečkih posestih, ki imajo manj kot 5 hektarov obdelane zemlje. Naše kmetsko vprašanje še daleč ni rešeno, socialne razmere se slabšajo in to so problemi nas vseh, mesta in vasi. Pravijo, da bi si z večjo industrializacijo ter z zboljšanjem oziroma povečanjem agrarne produkcije opomogli in zasigurali življenjski standard. Treba je v resnici nujne rešitve in prizadevanja odgovornih faktorjev. Organizacija prodaje, organizacija v kmetski in industrijski proizvodnji naj nas dovede do boljših, ugodnejših življenjskih pogojev. G. predavatelju so se številni poslušalci za njegov verni prikaz naših gospodarskih in socialnih razmer oddolžili z aplavzom.

NE BO SKRBI

o praznikih za dober prigrizek in pijačo, če se oskrbite s finimi narezki, prvovrstno šunko, salamo, sirom, konzervami, drobnim pecivom itd. ter izbornim domačim in tujim vinom ter žganimi pijačami

v trgovini z delikatesami

V. A. JANEŽ, Aleksandrova 12,
tel. št. 3455,

kjer lahko naročite tudi pitane štajerske kapune in drugo prvovrstno perutnino. —

Izbira velika, cene nizke!

u— **Kulturno društvo »Ljubljanski grad«** je imelo v četrtek zvečer svoj občni zbor. Obisk prebivalcev gradu in neposredne okolice je bil zelo lep. Med drugimi je prišla tudi »grajska mama« 92-letna ga. Peternelova, ki jo je predsednik g. Vozel še posebno toplo pozdravil. Poročila odbornikov so bila soglasno odobrena, nato pa ponovno izvoljen dosedanji odbor z g. Voziom kot predsednikom. Sledila je še kratka razprava, v kateri je bila poudarjena želja, naj bi društvo še bolj poživilo svoje delovanje, potem pa je g. Vekoslav Bučar zanimivo predaval o baltiških državah. Ker tvorijo društvo skoro izključno delavci, ga tem bolj priporočamo v podporo bodisi z denarjem, bodisi s knjigami za knjižnico.

u— **JNAD Jugoslavija.** Sklicujem izredno sejo C. o. danes ob 10.45 v posvetovalnici. Prosim revizorski odbor, da se seje udeleži. Vabim tudi članstvo. Podpredsednik II.

Plesalci! Ples ni užitek — ako ne uporabljate za nego nog in telesa Sanoped. Vrečica 2.— Din.

u— **Monter se je zastrupil z ogljem.** Včeraj dopoldne so bili mestni reševalci klicani v tehnično delavnico telefonske in telegrafske sekcije na Tyrševi cesti, kjer se je monter Pavle Majcen, zaposlen pri varjenju pločevine zastrupil z ogljem, da je padel v nezavest. Odpeljali so ga v ambulanto OUZD, kjer mu je zdravnik nudil prvo pomoč. Kmalu potem, ko je prišel na zrak, si je Majcen opomogel.

u— **Nevaren padec.** Šofer Vincenc Janko iz Bežigrada je tako nevarno padel, da je dobil pretres možganov. Prepeljali so ga na kirurški oddelek.

u— **Vlomilec, ki svojo legitimacijo pozablja na kraju zločina.** Te dni je policiji prišel v roke 36letni Viktor R., bivši trgovski potnik iz Ljubljane. V sredo se je bil vtihotapil v podstrešje neke hiše v Gosposki ulici in dvema strankama odnesel precejšen kup pisane šare, preprog, čevljev, kosov obleke, torbic in podobnih reči v skupni vrednosti več ko 3000 din. A čeprav je Viktor že izkušen mož svoje stroke — komaj v oktobru je prišel iz zapora, kjer je odsedel daljšo kazen zaradi tatvin — se ga vendar drži smola, kakršna je redka med kriminalci. Na kraju vloma je siromak pozabil svojo legitimacijo, ki mu je bržkone po neprevidnosti padla iz žepa, ko je imel polne roke dela na podstrešju. Policiji torej ni bilo težko iskati sledu, razen tega pa je bilo na njeni strani prav toliko sreče kakor na Viktorjevi smole. Ko je dan po tatvini korakal proti Šiški z nekakšno turistovsko torbico v rokah, iz katere je štrlel par čevljev, ga je ustavil stražnik. Ker ni imel legitimacije, ga je odvedel s seboj na starežnico, kjer so v njem spoznali vlomilca.

Odlomek življenjskega romana lepe žene, ki so jo prezirali zaradi zagonetnega dogodka v njeni preteklosti...

SKRIVNOST GOSPE BEATE

LIL DAGOVER, A. SCHÖNHALS, SABINE PETERS in JULIA SERDA

Po istoimenskem gledališkem komadu A. Müllerja.

KINO UNION, tel. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21. uri DANES PREMIERA!

Nad 300 novih vrst okraskov

za božično drevo, čudežne svečice, sneg, girlande, laske, svečke, vato, dalje vse vrste pastirčkov, ove in drugih figur za jaslice. Za vsakogar dobite

primerno božično darilo,

kakor albume, lepe šatulje, šivalne, brivske, česalne garniture, manikire, razpršilce in toiletne kasete že od Din 19.— dalje. — Velika izbira družabnih iger in igrač pri:

Foto Touristu, Lojze Šmucu

Ljubljana — Prešernova ulica 9 in Aleksandrova cesta štev. 8.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljal od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak Gvidon, Tyrševa cesta 62, telefon 27-29.

u— **Sobotni kegljaški klub** v Ljubljani — kegljišče štev. III v Zvezdi je daroval prebitek v znesku 500 din Družbi sv. Cirila in Metoda. Iskrena hvala! Želimo posnemalcev!

u— **Plesne vaje vsako nedeljo ob 15. v dvorani Delavske zbornice. Začetniki ob 14.30.** (—)

u— **»Beg na Jadran« v kinu Slogi.** Občinstvo moramo opozoriti na krasen in izredno zabaven film, ki teče od danes naprej v kinu Slogi v premieri **»Beg na Jadran«** je roman dveh mladih zaljubljencev, ki sta po dolgotrajnih in velikih ovirah končno prijadrala srečno v zakonski stan. Poleg zabavne, vesele vsebine pa je odlika tega filma v prekrasnih posnetkih, ki so vsi izdelani pri nas v Dalmaciji. Pretežni del filma se godi namreč na progi od Dubrovnika do Kotora in tako bodo gledalci filma videli v filmu poleg naših najlepših krajev tudi naše ljudi. V glavnih vlogah te zabavne veseloigre bomo srečali simpatičnega Rolfa Wanko, ki ga ne morejo ljudje pozabiti po njegovi edinstveni vlogi Patra Vojteha, nato Lizzi Holzschuh, Roszi Csikos, komika Tiborja Halmaya in druge. Vsi, ki radi gledajo lepe filme vesele vsebine, s polno humorja in s prelestnimi naravnimi posnetki, bodo našli pri filmu **»Beg na Jadran«** polno zadovoljstva. (—)

Specialist za pljučne bolezni

dr. SAVINŠEK Baldomir

Ljubljana — Gajeva ulica 2a/II.

mesec dni ne ordinira.

u— **Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto** ima svoj letošnji redni **občni zbor** z običajnim dnevnim redom drevi 16. decembra ob pol 20. v salonu gostilne pri Mraku, Cesta 29. oktobra. Udeležba je za člane dolžnost.

u— **Jezdni odsek Sokolske župe Ljubljana** sporoča vsem bratom tega odseka, da se jahalne vaje do nadaljnega ne bodo vršile. — Zdravo! Jezdni odsek sokolske župe Ljubljana.

u— **Pevsko društvo Tabor** bo zapelo na svojem koncertu v ponedeljek 18. t. m. pod vodstvom dirigenta Janka Gučka naslednje zbore: Premrl: Korotan, Adamič: Zapuščena, Ipavec: Milada, Guček: Ko stroji molče. Dalje Premrl: Slovanska pesem, Trčel: Naše gorice in Adamič: Polka je ukazana. Tretji zborov nastop tvorijo naslednje skladbe: Osterc: Na pust, in Tepežnica, Mokranjac: II. rukovet ter Schwab: Dobro jutro, pevski vršček s spremljevanjem klavirja. Vmes pojeta solista Polajnar Ljudmila in Gostiša Alojzij, pri klavirju Samo Hubad. Koncert bo v ponedeljek, 18. t. m. v mali Filharmonični dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene matice. (—)

u— **V društvu »Soči«** bo predaval drevi v dvorani pri »Levu« ob pol 21. uri ravnatelj meščanske šole v pokoju g. **Anton Mervič.** Tema predavanja se glasi: **»Laž spremljevalka, tolažnica in vodnica od rojstva do groba.«** Predavanje je šaljivoresno in primerno času, v katerem nam je potrebna dobra volja in v kateri nam smeh krepi živce, težko prizadete od vsesplošne krize človeštva in kulture. Predavatelj bo skušal dokazati, da nam laž sladi življenje, da nam domišljija zida gradove v oblake in nas tako vsaj začasno odteguje bridni realnosti. Pri tem nam riše življenje v takih obrisih, kakršne bi radi dali svojemu delu. Vsem poslušalcem pa že v naprej: Brez zamere veselo v praznike in novo leto! Na to lepo uro odpočitka in zabave so vabljeni vsi Sočani in prijatelji. Vsem je vstop prost (—)

Iz Celja

e— *Dr. Alojz Nendl šestdesetletnik.* V torek 12. t. m. je dopolnil 60. leto življenja brat dr. Alojz Nendl, starešina sreskega sodišča v Celju. Vsi boste zmajali z glavo in rekli, da smo se zmotili vsaj za 10 let. Toda brat Nendl je reden telovadec, ki smo ga videli nastopiti na vseh naših javnih nastopih. Ko bo Sokolsko društvo Celje-matica prihodnje dni pozvalo starejše brate in sestre, da se v društvenem jubilejnem letu zopet vrnejo v telovadnico, je brat Nendl najučinkovitejši primer blagodejnega vpliva telovadbe na telesno prožnost. Čez 6 tednov bo poteklo 10 let, odkar je jubilant član župne uprave in predsednik župnega častnega razsodišča. Vrsto let je podstarosta Sokolskega društva Celje-matica. Navezan z vso dušo na sokolsko organizacijo, je pravi pobornik sokolskih demokratičnih načel, vsekdar in povsod je napram bratu brat. Pripadniki Sokola se radujemo tega jubileja in želimo svojemu dragemu sokolskemu sodelavcu, da bi še mnogo let do skrajnih mej življenja služil plemenitim ciljem sokolske organizacije z isto vnemo, z isto mladostno prožnostjo in vedrino, kakor doslej. Slavljenčevo sodelovanje na naših nastopih naj bi še dolgo let zlasti mlajšim nakazovalo pot v telovadnico, naj bi iz njegove navzočnosti v naših vrstah še mnogo let odsevala sokolska žilavost in vztrajnost. Dragemu bratu veljaj naš iskren sokolski: Zdravo!

e— *Vodnikove knjige so prispele* in se dobijo v celjski podružnici »Jutra« v Kocenovi ulici. Knjige dobijo tudi oni, ki doslej še niso bili člani Vodnikove družbe. Pridite po knjige čimprej!

e— **Umetniški baletni par Irena Litvinova in Max Kürbos** priredita danes zvečer ob 8. uri v gledališču svoj baletni večer. Umetnika sta v svoji veliki svetovni turneji nastopala na vseh amerikanskih odrih in bila tri mesce gosta newyorške Metropolitan opere. Preskrbite si vstopnice, ki so v prodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi.

e— *Božična likovna razstava celjskih slikarjev* ge. Vere Fišer-Pristovškove ter gg. Alberta Sirka, Cvetka Ščuke, Mira Modica in Karla Mehleta bo otvorjena jutri ob 11. v sejni dvorani Mestne hranilnice s kratkim govorom prof. dr. Frana Šijanca. Razstava bo do vštetega 26. t. m. odprta vsak dan od 8. do 18. Obiščite to lepo in bogato razstavo!

e— *Dijaška zveza na gimnaziji* je začela svoje delo po temeljitih pripravah z veliko vnemo in široko zasnovanim programom. Pedagoško vodstvo je v rokah g. prof. Bračka, za telesno vzgojo bo skrbel g. prof. Mavčec, duhovno moralna in verska vzgoja pa je zaupana g. prof. verouka dr. Hanželiču.

e— *Umrl je* v četrtek zvečer v Ulici dr. Gregorja Žerjava v Celju v starosti 87 let zasebnik g. Lovre Veranič, oče restavraterke in trgovke ge. Rozi Zamparuttijeve v Celju. Pogreb bo v nedeljo ob 15.30 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Pokojnemu bodi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— *Zdravniško dežurno službo za člane OUZD* bo imel jutri zdravnik dr. Premšak na Cankarjevi cesti.

e— *Slinavka in parkljevka v Zavodni pri Celju je ponehala.* Zaradi tega je mestno poglavarstvo v Celju zopet dovolilo živinske in svinjske sejme v Celju.

e— *Obsodba Albina Košaka in Josipa Pečovnika.* Kakor smo že včeraj poročali, sta se zagovarjala včeraj pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju 29-letni v Migojnice pri Grižah pristojni Albin Košak, pekovski pomočnik brez stalnega bivališča, in 28-letni, v Št. Janž na Vinski gori pristojni Josip Pečovnik, delavec brez stalnega bivališča, zaradi številnih vlomov in tatvin. Košak je bil obsojen na 5 let robije, Pečovnik pa na 6 let robije. Oba bosta po prestani kazni oddana za tri leta v prisilno delavnico, nato pa bosta še 1 leto pod zaščitnim nadzorstvom. Košak in Pečovnik sta nevarna prijatelja tuje lastnine in sta zaradi tatvine že predkaznovana.

e— *Plesne vaje* društva absolventov drž. trgovskih šol se danes ne vršijo zaradi razstave, ki je v dvorani Celjskega doma. Prihodnja plesna vaja bo v soboto, 23. decembra. (—)

JESENICE. Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 20. zv. (v nedeljo tudi ob 15.) velefilm »Ulična glasba«. Film glasbe in veselja. Med dodatki dva zvočna tednika, domač Zora tednik in dve predigri. Sledi: Ljubezen pod cedrami (Džamila).

Posebno »Biokovo« izkazuje toliko pristno st. in življenjske topline, da ga lahko prištevamo med najboljša dela na razstavi.

Lojze Šušmelj je razstavil 4 olja in 1 radiranko. Njegova olja imajo malo barvne razgibanosti, temnorjavi ton celote dopušča le malo barvnih sprememb, vendar pa se izraža v njih močna izrazita slikarska osebnost in globina. Njegov stil je še morda težak in okoren, toda priča nam svojstvenost in dinamično razgibanost. Njegova dela »Delo na Kozjaku« in »Ruše« so tonsko močna, barvno izvirna.

Njemu najbližji je Fran Golob. Razstavil je 6 olj, ki pa niso vsa na isti višini. Gradi na širokih barvnih ploskvah, tako da se pristnost predmeta izgubi. Ostri barvni toni se naslanjajo drug na drugega brez prehodov, in vendar je tudi v tem neko svojstveno, četudi od nas in čiste realnosti odmaknjeno gledanje na svet. Ekstremi preživelega ekspresionizma so na njegovih delih očitni, toda njegova poznejša dela težijo k večji stvarnosti in resničnosti. Pot je še dolga, dokler ne bo umetnik dosegel tiste individualnosti in harmonije predmeta, za katero nedvomno izraža izviren talent. »Rožniško selo« je njegovo najboljše delo, dobro delo je tudi »Iz mežiške doline«.

Klavdij Zornik razstavlja 3 olja. Razstavlja prvič in je med mlajšimi še morda najmočnejši. Mlad je še, vidni so vplivi šole toda že način dispozicije dela, široke koncepcije in širokih barvnih ter tonskih ploskev obetajo vzpon in napredek. Njegovo delo »Naselje pod Pohorjem« je tonsko zelo močno in barvno uravnovešeno. Pri njem dominira tonska skala in neka klasična resnost. Temu njegovemu najboljšemu delu je tonsko soroden »Portret gdč. M. C.« Ta edini portret na razstavi je zanj zelo značilen. Študija glave je anatomsko dobro rešena in tudi v ostalem se pozna svojevrstna avtokritičnost.

Zlatko Zei je razstavil 2 olji in 3 gvaše. Olja so veliko boljša od gvašev. Gvaši so študije, dočim sta obe olji dobri deli. Od lanskega leta je dosegel velik napredek, zlasti v večji tonski in barvni skladnosti. Tudi slikarsko se vse bolj izpopolnjuje. V tem oziru je »Jesenska krajina« prav dobro slikarsko rešena. Največjo tonsko skladnost pa je dosegel z »Žago v grabi«. Le škoda, da nima boljših okvirjev, ki bi efekt slike še povzdignili. Včasih so tudi take stvari potrebne za lepšo harmonijo celote.

Tošo Primožič je razstavil 2 risbi in 3 olja. Razstavlja prvič. Njegove risbe so odlične. V tej smeri bi lahko dosegel še lepše uspehe. Tudi olji »Asfaltiranje« in »Brod čez Dravo« sta na preprost, toda tonsko barvno zelo posrečen način rešeni. Posebno prvo nam obeta lep napredek v likovnem udejstvovanju.

Razstava je odprta do 22. t. m. in bi bilo prav, da si jo Mariborčani ogledajo.

Prof. Lojze Bizjak

Iz Maribora

a— **»Konto X«**, tridejanska veseloigra, bo uprizorjena za božične praznike v gledališču. Zabavna veseloigra je žela prodoren uspeh v Pragi in Zagrebu. Prevedel jo je za naš oder g. Danilo Gorinšek. Veseloigra se uprizori v Sloveniji prvič na mariborskem odru.

a— **Akademski ples** dne 5. januarja 1940 priredi v Sokolskem domu Akademska podporna zadruga v Mariboru. (—)

a— **Okostnjaki v bivši dravski vojašnici.** Arhivar prof. Franjo Baš si je ogledal okostnjake na zadnjem dvorišču stare dravske vojašnice, o katerih najdbi smo poročali v včerajšnji številki. Po mnenju prof. **Baša gre za okostnjake**, ki so stari okoli 200 let. Ker so bili zakopani v glinasti zemlji, so razmeroma zelo dobro ohranjeni. Očividno potekajo iz dobe kuge v začetku 18. stoletja.

a— **Ekshumacija.** Na starem mestnem pokopališču so izkopali telesne ostanke profesorja Ivana Majcigerja, ki je 40 let poučeval na mariborski državni gimnaziji. Majciger je bil med ustanovitelji Narodnega doma v Mariboru. Njegove in njegovih svojcev telesne ostanke so prepeljali na pokopališče v Kamnici.

a— **Dober plen.** Preko meje so izgnali na našo stran nekega Miodraga Klemna, o katerem se je ugotovilo, da ga zasleduje splitska policija zaradi številnih tatvin. Klemina so odpravili v Split.

Gospodarstvo

Narodna banka in njeni indeksi cen

Narodna banka je sestavila statistiko o gibanju cen na drobno v deset največjih mestih naše države, in sicer za mesec november. Povprečni indeks cen v trgovini na drobno se je v teh desetih mestih povečal od 89.3 v avgustu, 90.0 v septembru in 91.8 v oktobru na **98.7 v novembru** (1930 enako 100). Lani v novembru je znašal ta indeks 92.5 **in so torej letos cene v trgovini na drobno v primeri z lanskim novembrom za 6.7% višje.**

Indeksi za posamezna mesta kažejo zelo neenako gibanje. Tako se je indeks cen v trgovini na drobno v primeri z lanskim novembrom dvignil v Skoplju za 10.8%, v Zagrebu za 10.4%, v Beogradu za 9.5%, **v Ljubljani za 9.4%** in v Banjaluki za 8.4%, v Splitu pa je le za 6.6%, v Sarajevu za 5.5%, v Cetinju za 5.0%, v Novem Sadu za 1.3% in v Nišu za komaj 0.7%. Vrhu tega kažejo indeksi za nekatera mesta znatno višji nivo cen, kakor v letu 1930 (v Skoplju je znašal indeks 108.8, v Beogradu in Novem Sadu 105.0), v mnogih mestih pa so cene po indeksih sodeč še znatno nižje nego leta 1930 (tako znaša indeks v Cetinju le 88.5, v Banjaluki 91.0, v Sarajevu 92.3 itd.). Indeks v trgovini na drobno v **Ljubljani** je za november izračunan v višini **98.6** nasproti 87.2, v avgustu odnosno 90.1 v lanskem avgustu.

Tako znatne razlike pa med posameznimi mesti gotovo ne obstojajo, ker je docela izključeno, da bi se nasproti lanskemu novembru v Nišu nivo cen dvignil le za 0.7% in v Novem Sadu le za 1.3%, v mnogih drugih mestih pa za preko 10%. Na drugi strani pa tudi ni verjetno, da bi se razmerje med posameznimi mesti od leta 1930 tako znatno spremenilo. Vse kaže, da osnove, na podlagi katerih računa Narodna banka te indekse niso točne in zanesljive, kajti blago, ki se je v zadnjih mesecih podražilo, se je podražilo povsod v državi in ne samo v nekaterih krajih, četudi se povprečni nivo cen na drobno morda ni povečal v takem obsegu, kakor se to plošno sodi glede na višje cene nekaterih vrst blaga.

Ker je danes indeks cen Narodne banke splošno priznano merilo, na katero se vsakdo sklicuje, bi bilo na mestu, če bi študijski oddelek Narodne banke reformiral način izračunavanja teh indeksov.

Kakor se zdi tvorijo podlago za računanje indeksov cen v trgovini na drobno izkazi o gibanju tržnih cen, ki jih sestavljajo tržna nadzorstva v posameznih mestih. Ti izkazi pa se pogosto sestavljajo šablonsko in površno in je docela prepuščeno uvidevnosti organa, ki sestavlja te izkaze, po kašnih načelih ugotavlja cene in sestavlja seznam.

Če Narodna banka že ne more dobiti lastnih podatkov po svojih organih, potem bi morala organizirati zbiranje podatkov vsaj po enotnih načelih in formularjih, zlasti pa bi morala dati organom, ki zbirajo podatke, podrobne instrukcije. Ni vseeno, če se od istega blaga vzame v seznam boljša ali slabša kakovost, če se vzame cena na trgu ali v trgovini, če se upošteva povprečna cena, ali pa izjemna cena itd. Vse gospodinje dobro vedo, kako je z izkazi o cenah, ki jih objavlja tržni urad. Včasih lahko obhodiš ves trg, pa ne dobiš dotičnega blaga po oni ceni, ki je naznačena v seznamu. Zelo težavno je n. pr. postaviti načela za ugotavljanje povprečne cene mesu, saj je zlasti pri mesu kakovost tako zelo različna in temu primerna tudi cena.

Dobro bi bilo, če bi Narodna banka pričela sestavljati in objavljati tehtane **indekse življenjskih stroškov**, pri katerih bi se posamezne vrste blaga upoštevale v onem razmerju, v kakršnem se običajno trošijo in bi se upoštevali tudi vsi drugi izdatki. Šele tak indeks bi lahko tvoril zanesljivo podlago za presojo, kako naraščajo ali padajo življenjski stroški, in le tak indeks bi se lahko vzel kot podlaga za spreminjanje mezd in plač po tarifnih pogodbah.

Valutno finančni dogovor med Anglijo in Francijo

Kakor smo že kratko poročali, se je angleški zakladni minister sir John Simon nedavno mudil v Parizu in sicer na povabilo francoskega finančnega ministra Paula Reynauda. Med obema ministroma je prišlo do sklenitve sporazuma glede sodelovanja na področju valute in financ. O vsebini tega sporazuma je francoski finančni minister izdal uradni komunike, ki pravi med drugim, da je v interesu obeh držav, **obdržati sedanje valutne paritete med angleškim funtom in frankom za ves čas sedanje vojne.** Zato bosta obe državi skrbeli, da ne pride do sprememb v tej pariteti. Zneske francoskih frankov, ki jih bo potrebovala Anglija tudi za angleško ekspedicijsko armado, bo dala Francija na razpolago v zamenjavo za funte in za dobroimetja v funtih; zneske angleških funtov, ki jih bo potrebovala Francija zlasti tudi za nakup surovin, pa bo dala na razpolago Anglija v zamenjavo za franke. Pri tem ne bo ena država od druge zahtevala zlata. Nobena od obeh vlad ne bo brez predhodnega sporazuma z drugo vlado najemala **inozemska posojila** ali dajala kredite. Prav tako ne bosta Anglija in Francija zaradi morebitne zaščite domačega trga ali valute uvajali novih uvoznih omejitev. V vseh teh vprašanjih bosta obe vladi v stalnem stiku. Končno si bosta obe vladi delili stroške za vršenje skupnih nalog, tako tudi stroške za finančno podporo tretjih držav in stroške za poljsko armado. Obe vladi bosta prispevali za te skupne stroške v razmerju njihovega bogastva in je dogovorjeno, **da bo za te skupne stroške prispevala Francija eno tretjino, Anglija pa dve tretjini.** Ta dogovor bo veljal ves čas vojne in še šest mesecev po podpisu mirovne pogodbe.

Izplačilo izseljenskih vlog

Finančni minister je izdal pravilnik na osnovi nedavno izdane uredbe, po kateri bo država izplačevala izseljenske hranilne vloge pri tistih domačih denarnih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925. do 1. februarja 1931. Uredba se nanaša na izseljeniške vloge pri 6 bankah, in sicer pri Banki in štedionici za Primorje na Sušaku (pri kateri so znašale izseljeniške vloge okrog 13 milijonov din) pri Hrvatski seljački zadruž. banki v Zagrebu (izseljenske vloge 3.5 milijona din), pri Slavenski banki v Zagrebu (3.40 milijona din), pri Prvi lički štedionici v Gospiču (2.5 milijona din) pri Beograjski ujedinjeni banki (2 milijona din) in pri Srbski prometni banki v Sarajevu (1 milijon din). V celoti gre za izplačilo izseljeniških vlog v višini preko 25 milijonov din. Pred leti so bile že izplačane izseljenske vloge pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu v višini 35 milijonov din. Že takrat bi se morale izplačati izseljenske vloge tudi pri drugih bankah, ki so prišle v konkurz. Zato je bilo najeto posojilo v višini 50 milijonov din; od tega posojila je še na razpolago okrog 15 milijonov din.

Pravkar izdani pravilnik določa, da morajo vlagatelji izseljenci predložiti Poštni hranilnici v Beogradu najkasneje do **31. decembra 1940** naslednje dokumente: vložno knjižico ali sodni sklep, če je bila vložna knjižica predmet sodnega uničenja, dokazilo državljanstva ter potrdilo o izseljenstvu. Glede vseh prijav za izplačilo vlog bo odločala posebna državna komisija treh članov, ki jo postavi finančni minister. V to komisijo pride po en zastopnik finančnega ministrstva, poštnega ministrstva in ministrstva za socialno politiko. Državna komisija bo po predlogu predloženih prijav in potrebnih dokumentov izdala končni sklep o izplačilu izseljenskih. Ko bo ugotovila, da obstoje zakonski pogoji za izplačilo, bo komisija izračunala vlogo in dogovorjene obresti do začetka konkurznega postopanja. Izplačilo vlog bo izvršila Poštna hranilnica v Beogradu, ki bo vlagateljem izdajala svoje hranilne knjižice za zneske, ki jih bo priznala dr-

žavni odbor je proti tej akciji organ- al protiakcijo in beograjski listi objav- o sedaj iz raznih krajev resolucijo ra- alskih prvakov, ki izjavljajo zvestobo vnemu odboru in predsedniku stranke Stanojeviću ter sporočajo, da se konence 17. t. m. ne bodo udeležili. Iz neerih krajev so poslali radikali dr. Marviću poziv, da konferenco prekliče in ta način doprinese k pomirjenju med dikali. Le radikali trebinjskega sreza, er je bil dr. Marković poslanec, so oddili delegate za nedeljsko konferenco.

Akcija za žensko volilno pravico

Meddruštveni akcijski odbor za žensko volilno pravico v Mariboru, ki je priredil v nedeljo 10. dec. uspelo zborovanje, obvešča javnost, da nadaljuje svoje delo in ima v načrtu več zborovanj še v ostalih mestih mariborskega okrožja. V nedeljo, dne 17. t. m. bo sodeloval na zborovanju v Dravogradu, ki ga sklicujejo domačinke. Prav tako prosimo, da nam pošljejo tozadevne dopise tudi drugi kraji, če želijo prirediti zborovanje ali predavanje z našim sodelovanjem.

Radi naglice smo morda pozabile povabiti še kako društvo, organizacijo ali zastopnico ženskega članstva [illegible] 170 m² za pavšalno ceno 70.000 din.

Marija Pinteričeva, posestnica v Vipavski ul. 10. je prodala zdravniku *dr Pavlu Janežiču* s Starega trga štev. 4. svojo hišo in vrt za 240.000 din.

Ivan Cimperman, kurjač državnih železnic, stanujoč na Tržaški c. 5., je prodal direktorju ljubljanske podružnice Poštne hranilnice dr Vidmarju parcelo v Gradišču v izmeri 1.121 m² po 120 din kv m za 134.520 dinarjev.

Alojzija Travnikova z Ilovškega Stradona štev. 19. je prodala mesarici *Minki Zajčevi* s Poljanske c. 79. parcelo v Trnovskem predmestju v izmeri 6859 m² za 28.000 dinarjev.

Edvard Debevc, štukaterski mojster iz Detelove štev. 3., je prodal zasebnici *Slavi Trebarjevi* iz Beograda hišo štev. 3. v Detelovi ul. z vrtom v izmeri 657 m² za 400.000 din.

Ljubljanska kreditna banka je prodala *inž. Viktorju Kravanji* iz Črnomlja parcelo v Gradiškem predmestju v izmeri 803 m² za 90.096 din.

Ivan Pečnik s Tyrševe c. štev. 203. je prodal zasebnici *Elzi Stojkovičevi* z Masarykove c. 44. stavbišče v Brinjah v izmeri 584 m² za 24.000 din.

Anton baron Codelli s Kodelijevega gradu je prodal *Gradbeni zadrugi »Krekov dom«* s Kodeljevega parcelo v k. o. Udmat v izmeri 1.000 m² za 45.000 din.

Katarina Milkovičeva in Josip Pokorny sta prodala *Silvestru Drapalu* na Viču parcelo v izmeri 671 m² za 25.000 din.

Marija Usenik z Domobranske c. 13. je prodala *Rozaliji Rusovi in Josipu Rusu* z Ižanske c. 63. hišo v Poljanskem predmestju s parcelo v izmeri 192 m² za 340.000 dinarjev.

Marica Šavnikova, trgovčeva žena iz Škofje Loke, je prodala trgovčevi vdovi *Alojziji Sedlarjevi* iz Močnikove ul. 4. zemljišče v Gradiškem predmestju za 220.000 dinarjev.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala *Družbi tesarskih mojstrov, z. z o. z.*, njivo v Trnovskem predmestju v izmeri 2.931 m² za 115.500 din, nadalje ženi krojaškega mojstra *Ivanki Peterki* z Barvarske steze štev. 6. parcelo v Sv. Petra predmestju I. del v izmeri 798 m² za 46.866 din ter uradniku Vzajemne zavarovalnice *Pavlu Bajcu* njivo v Sv. Petra predmestju v izmeri 803 m² za 44.333 din.

Gospodarske vesti

= **Letna skupščina Glavne zadružne zveze in izvoz živine.** Včeraj je bila v Beogradu letna skupščina Glavne zadružne zveze, ki so se je udeležili tudi zastopniki iz banovine Hrvatske. Sprejeti sta bili dve resoluciji. Prva ugotavlja, da so zadružne organizacije nezadovoljne z dosedanjimi nizkimi cenami živine in živinskih proizvodov kakor tudi z ustanavljanjem raznih fondov v državnih ustanovah, ki se ne uporabljajo po svojem namenu in za ustvarjanje novih tržišč temveč za namene, ki nimajo ničesar skupnega z živinorejo. Resolucija zahteva reorganizacijo dosedanjega sistema izvoza živine, in sicer na zadružni podlagi. Poslovanje zavoda za zunanjo trgovino naj bi ostalo v mejah pravilnika o kontroli nad izvozom živine. Druga resolucija zahteva, naj se kmetom zagotovi primeren vpliv na izvoz. Odkupi od strani Prizada naj se izvajajo v soglasju z zadružnimi organizacijami, ki jim je treba dati potrebne kredite.

= **Sol moramo še vedno uvažati.** Zaradi pogrešne politike samostojne monopolske uprave moramo navzlic stalnim prizadevanjem še danes uvažati precejšen del potrebne soli iz inozemstva. Pred leti smo čuli napovedi, da bo po dograditvi nove solarne v Ulcinju krita vsa naša domača potreba. V zvezi z govoricami o pomanjkanju soli je sedaj uprava državnih monopolov izdala pojasnilo, iz katerega je razvidno, da krijemo z domačo produkcijo soli še vedno le dobro polovico potrebe. Uradno poročilo monopolske uprave ugotavlja, da znaša v naši državi letna potrošnja soli okrog 150 milijonov kilogramov. Od tega krijemo z domačo produkcijo 85 milijonov kilogramov ali 57%. Največ soli daje solarna v Kreki, namreč 60 milijonov kilogramov. Morske soli v Ulcinju, na Stonu in Pagu pa krijejo le 25 milijonov kilogramov. Ostalih 65 milijonov kilogramov moramo uvoziti iz inozemstva. Doslej smo sol uvažali v glavnem iz Rumunije, Grčije, Italije, Turčije in Egipta. Monopolska uprava je poskrbela, da si zasigura potrebne količine soli v inozemstvu in da si ustvari še dodatne rezerve. Sedaj ima zaključke za skupaj 90 milijonov kg soli, in sicer za 50 milijonov kilogramov iz Rumunije, za 20 milijonov kilogramov v Turčiji in za 20 milijonov kilogramov v Egiptu. Vrhu tega bomo dobili nekaj soli tudi iz Italije. Na poti je 7 milijonov kilogramov italijanske soli in 11 rečnih ladij s soljo iz Rumunije. Zato ni neupravičena bojazen, da bi prišlo do pomanjkanja soli. Monopolska uprava je najela nova skladišča, da bo lahko spravila rezervne zaloge soli.

= **Vprašanje pokojninskega zavarovanja trgovskih pomočnikov.** V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je bila včeraj konferenca predstavnikov pokojninskih zavodov za nameščence iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva, na kateri so razpravljali predvsem o razširjenju pokojninskega zavarovanja na trgovske pomočnike, kakor tudi o razširjenju zavarovanja na zobne tehnike s strojniškim izpitom v smislu pooblastil letošnjega finančnega zakona. Poleg tega so razpravljali o vprašanju novega statuta za pokojninske zavode. Določili so glavne smernice za sestavo statuta zlasti glede predpisov, ki bodo veljali za volitve delegatov za glavno skupščino in za volitve ostalih samoupravnih organov.

Borze

15. decembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.20 — 14.40. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 36 in v Beogradu po 35.13. Tečaj na svobodnem deviznem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri prijaznejši tendenci trgovala po 422 (v Beogradu po 418—419). Promet je bil še v 6% begluških obveznicah po 76 (v Beogradu po 75) in v delnicah Trboveljske po 245.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 174.10 — 177.30, Pariz 98.70 — 101, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348 — 2386, Bruselj 731.50—743.50. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 215.06 — 218.26, Pariz 121.98 — 124.28, New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18, Amsterdam 2899.93 — 2937.93, Bruselj 903.47 — 915.47.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.9350, London 1758, New York 446, Bruselj 73.75, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178.62, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, Köbenhavn 86.10, Sofija 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35, Bukarešta 3.30.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 418 — 419 (422), 4% agrarne 50 bl., 6% begluške 75 — 75.50 (76), 6% dalm. agrarne 68 bl., 3% šumske 66 den., 7% invest. 96 den., 7% stabiliz.. 95 bl., 7% Blair 86 — 87.50, 8% Blair 93 — 94; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 196 bl., Trboveljska 245 — 250 (245). Gutman 55 bl., Šećerana Osijek 110 den.

Beograd. Vojna škoda 421.50 — 423 (418 — 419), 6% begluške 74.50—75.50 (75), 6% dalm. agrarne 66.50 — 67, 6% šumske 65 — 66.50, 7% stabiliz.. 99 den., 7% invest. 96 den., 7% Blair 86 — 87 (86.50), 8% Blair 92.50 — 94, Narodna 7850 den. PAB 190 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago,** 15 dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za dec. 101.375, za maj 99, za julij 97; **Koruza:** za maj 56.125

+ **Winnipeg,** 15. dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 85.50 za okt. 87.

+ **Novosadska blagovna borza** (15. t. m.). Tendenza stalna. **Pšenica:** baška okol Novi Sad 188 — 190; gor. b. 189 — 191; srem. 188 — 190; slavonska 186 — 188; ladja Tisa 192 — 194; **rž:** baška 142 — 144 **Oves:** baški, sremski in slavonski 149 — 151. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 162.50 — 165. **Koruza:** baška 134 — 135; banatska 131 — 132; nova par. Indjija 107 — 109. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 280 — 290; »2« 260 — 270; »5« 240 — 250; »6« 230 — 240; »7« 190 — 200; »8« 125 — 135. **Fižol:** baški sremski beli brez vreč 380 — 385. **Otrobi:** baški in sremski 116 — 118; ban. 114 — 116.

Sodba po Roganovi smrti

Maribor, 15. decembra

Ko je bil zloglasni razbojnik Alojzij Rogan na Koroški cesti v Mariboru ustreljen, je policija odkrila v drvarnici pri Tajhmajstrovih zalogo najrazličnejšega blaga in predmetov, glede katerih je ugotovila, da so bili ukradeni pri zadnjem Roganovem vlomu v noči na 19. septembra v trgovino Valterja Rupriha v Bresternici pri Mariboru. Takrat je izginilo najrazličnejše blago v vrednosti preko 5000 din. V zvezi s tem odkritjem je bil takrat aretiran 31-letni Ivan Tajhmajster, ki je Roganu pomagal na ta način, da je stal na preži.

Tajhmajster se je moral zaradi tega danes popoldne zagovarjati pred malim senatom okrožnega sodišča v Mariboru. Skupno z njim sta se zagovarjali tudi njegova mati, 70-letna Julijana Tajhmajstrova in njegova sestra, 44-letna Marjana Zadravčeva. Julijana se je zagovarjala na podoben način kakor sin, češ da ni mogla drugače ravnati, ker ji je Rogan grozil s samokresom. Zaradi tega ga je tudi vzela pod streho. Marjana Zadravčeva pa ni priznala nobene krivde, ampak se je sklicevala na to, da je bil vprav po njeni zaslugi in na podlagi njene prijave Rogan izsleden in ustreljen. Izpovedala je tudi, da ni ničesar vedela o kakih skritih predmetih v drvarnici.

Mali kazenski senat je obsodil Ivana Tajhmajstra na leto dni robije in na izgubo častnih državljanskih pravic za dve leti, mater Julijano na mesec dni strogega zapora, pogojno za dve leti, Marjano Zadravčevo pa tudi na mesec dni strogega zapora, pogojno za dve leti. Tako je zdaj storjen obračun z vso Roganovo družbo, delno v Celju, delno v Mariboru.

Snovanje glavne hrvatske zadružne zveze

Zagreb, 15. dec. o. V vrstah hrvatskega zadružništva proučujejo načrt o osnovanju glavne hrvatske zadružne zveze in hrvatske zadružne banke. Politično vodstvo HSS je že načelno pristalo na ta načrt ker zastopa stališče popolne svobode zadružnih organizacij, ki je sploh pogoj za vsakršno zadružno delo. V glavni hrvatski zadružni zvezi bi se združile že obstoječe hrvatske zadružne zveze.

Iz Kranja

r— **Sokolsko društvo v Stražišču** priredi v nedeljo 17. t. m. ob 17. telovadno akademijo članov, naraščaja in dece. Vsi vljudno vabljeni!

R A D I O

Sobota, 16. decembra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Plošče brez napovedi. — 12.30: Poročila, objave. — 13.02: Napovedi, plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: »Racko in Lia« in »Cibibam«. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Marijo nosijo (g. Fr. Kunstelj). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Beli sport v slov. planinah (g. Janez Gregorin). — 19.40: Objave. — 20: O zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Dolga je rajža čez ulica (pester spored). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Beograd 18.50: Plošče. — 19.40: Narodni večer. — 21.50: Orkestralni koncert. — 22.50: Lahka glasba. — 23: Orgle. — 23.30: Ples. — **Zagreb** 17.15: Orkester. — 20: Zvočna igra. — 20.30: Večer skladatelja Zajca. — 22.20: Godalni kvartet. — **Sofija** 18: Bolgarska glasba. — 18.30: Kvartet mandolin. — 19: Vesela muzika. — 20: Orkestralni koncert. — 20.45: Zborovsko petje. — 21: Valčki. — 22: Ples. — **Dunaj** 17.10: Mali koncert. — 20.15: Operetne kompozicije. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — **Berlin** 20.15: Pester spored. — 22.30: Lahka in plesna muzika.

Poročila naše II. izdaje:

Nadaljnje omejitve avtomobilskega prometa

Prepovedane so vožnje vzporedno z železniško ali avtobusno progo, nočne vožnje v lokalnem prometu ter vožnje za praznike

Beograd, 15. dec. a. Danes je izšla uredba, ki vsebuje nadaljnje omejitve v prometu z motornimi vozili. Poleg prepovedi vožnje ob sobotah popoldne in ob nedeljah, ki ostane dalje v veljavi, je prepovedana uporaba zasebnih potniških avtomobilov in motornih koles v medkrajevnem prometu, ki **gre vzporedno s kako železniško ali avtobusno progo;** prepoved ne velja za avtotaksije. Dalje je prepovedana uporaba zasebnih avtomobilov in motornih koles **v lokalnem prometu od 21. do 7. zjutraj;** kot krajevni promet se smatra promet do oddaljenosti 15 km. Ta prepoved ne veže taksijev in avtobusov, a tudi ne avtomobilov zdravnikov in veterinarjev pri opravljanju službe.

Potniški avtomobili in motorna kolesa se ne smejo uporabljati **prvi in drugi dan velikih katoliških ali pravoslavnih praznikov in na vse praznike, ko morajo biti trgovine in obrtniške delavnice zaprte.** Končno so prepovedane izletniške vožnje z avtomobili in avtobusi.

Izjeme od prepovedi sme dovoljevati samo ministrstvo za trgovino in industrijo, kjer bo v to svrho ustanovljena posebna komisija. Isto ministrstvo odloča tudi v primeru dvoma, ali se ima kakšna relacija smatrati za vzporedno z železniško ali ladijsko progo.

Prepoveduje se tudi **tovorni avtomobilski promet,** ki teče vzporedno z železniško ali ladijsko progo.

Bani se pooblaščajo, da **revidirajo vse koncesije avtotaksijev in avtobusov** ter po možnosti **reducirajo njihov promet.**

Motorna vozila, ki bodo smela opravljati promet tudi v prepovedanem času ali v prepovedanih relacijah, bodo morala nositi na zaščitnem steklu posebna znamenja, ki bodo za zasebni promet modra, za javni promet rdeča, za vozila državnih in samoupravnih oblasti pa bela.

Prekrški uredbe se bodo kaznovali z globo do 5000 din in z zaporom do 30 dni.

Uredba bo stopila v veljavo drugi dan po objavi v »Službenih novinah«.

Odločitev bo najkasneje v soboto ponoči

Od urugvajske vlade nemški križarki stavljeni rok bo potekel o polnoči od sobote na nedeljo

London, 15. dec. br. Večerne vesti iz Montevidea potrjujejo že poprej prispele napovedi, da bo urugvajska vlada dovolila nemški križarki »Admiral Graf Spee« tridnevni rok za odhod. Urugvajska vlada je na današnji seji res tako sklenila. Rok je bil podaljšan na intervencijo nemškega poslanika, vendar pa z izrecnim pristavkom, da na nadaljnje podaljšanje vlada ne bi mogla pristati, ker bi to značilo kršitev njene nevtralnosti.

Nemška križarka se je zatekla v Montevideo v sredo zvečer tik pred polnočjo. Določeni ji rok bo zato potekel v soboto zvečer o polnoči. (po našem času v nedeljo okrog 6. zjutraj. Ako križarka do takrat ne bo odplula, jo bo urugvajska vlada v smislu veljavnih mednarodnih določb internirala ter internirala tudi posadko.

Londonski krogi si še niso na jasnem, kaj bo ukrenilo nemško mornariško poveljstvo. Za nemogoče smatrajo, da bi se križarki posrečilo pobegniti. Predvsem je v teh treh dneh ne bodo mogli tako popraviti, da bi mogla pluti s polno hitrostjo, še manj pa, da bi postala v bojnem pogledu zopet polnovredna. Ne glede na to, da je ostala križarka »Achilles« popolnoma nepoškodovana in da tudi poškodbe na »Ajaxu« in »Exeterju« niso tako velike, da bi se ladji ne mogli udeležiti morebitne nove bitke, izjavljajo v londonskih krogih, da so na potu v Montevideo že tudi druge angleške in francoske vojne ladje, ki križarijo v južnoameriških vodah.

Nemci o angleških izgubah

Montevideo, 15. dec. AA. (DNB.) Tu še nadalje krožijo najbolj protislovne vesti o poteku boja z ladjo »Admiral Graf Spee«. Ker z angleške uradne strani še niso bili objavljeni podatki o angleških izgubah, sklepajo tu, da so britanske izgube bile v tem boju zelo velike in da se zaradi tega angleški uradni krogi še ne morejo odločiti, da bi jih objavili. V tukajšnjih pomorskih strokovnjaških krogih trdijo, da je angleška križarka »Exeter« tako zelo poškodovana s topovskimi granatami z ladje »Admiral Graf Spee«, da je morala sama zavoziti na plitvino ob ustju reke La Plata, ker bi se v nasprotnem primeru potopila.

Brez dežnika!

London, 15. dec. br. Chamberlain se je pripeljal v Francijo z navadnim potniškim letalom. Nad Rokavskim prelivom so se priključila njegovemu letalu francoska vojna letala ter so ga spremljala vse do Maginotove linije. Chamberlain je pristal na nekem vojaškem letališču. Tam mu je izkazala čast četa francoskih in angleških letalcev. Z avtomobilom se je tik pred poldnem pripeljal pred neko angleško postojanko na fronti, ki si jo je ogledal. Agencija Reuter posebej ugotavlja v svojem poročilu, da Chamberlain v Francijo tokrat ni prišel z dežnikom.

Finsko sporočilo Moskvi po radiu

Helsinki, 15. dec. (Reuter.) Finski zunanji minister Tanner je danes govoril v ruščini po radiu ter naslovil direkten apel na sovjetskega zunanjega ministra Molotova. Omenil je potek sovjetsko-finskih pogajanj ter poudaril, da je sovjetska vlada odklonila vsako koncesijo, ki jo je Finska bila pripravljena dati, ter tudi posredovanje Zedinjenih držav in Švedske. S svojim zadnjim dejanjem, odklonitvijo apela Društva narodov, je Molotov pokazal, da sploh noče poslušati posredovalnih predlogov in da hoče zapreti vsa vrata. Ostaja še ena pot, da govori z njim, namreč preko zraka. Prosi, da mu Molotov na isti način odgovori.

Naposled je Tanner dejal, da ima sovjetska vlada očividno namen, da obnovi ozemlje carske Rusije in podjarmi vso Finsko. Toda Finska ne bo nikdar šla več pod tuj jarem, ne da bi se branila do zadnjega moža.

Iz Maribora

a— **»Konto X«**, tridejanska veseloigra, bo uprizorjena za božične praznike v gledališču. Zabavna veseloigra je žela prodoren uspeh v Pragi in Zagrebu. Prevedel jo je za naš oder g. Danilo Gorinšek. Veseloigra se uprizori v Sloveniji prvič na mariborskem odru.

a— **Akademski ples** dne 5. januarja 1940 priredi v Sokolskem domu Akademska podporna zadruga v Mariboru. (—)

a— **Okostnjaki v bivši dravski vojašnici.** Arhivar prof. Franjo Baš si je ogledal okostnjake na zadnjem dvorišču stare dravske vojašnice, o katerih najdbi smo poročali v včerajšnji številki. Po mnenju prof. Baša gre za okostnjake, ki so stari okoli 200 let. Ker so bili zakopani v glinasti zemlji, so razmeroma zelo dobro ohranjeni. Očividno potekajo iz dobe kuge v začetku 18. stoletja.

a— **Ekshumacija.** Na starem mestnem pokopališču so izkopali telesne ostanke profesorja Ivana Majcigerja, ki je 40 let poučeval na mariborski državni gimnaziji. Majciger je bil med ustanovitelji Narodnega doma v Mariboru. Njegove in njegovih svojcev telesne ostanke so prepeljali na pokopališče v Kamnici.

a— **Dober plen.** Preko meje so izgnali na našo stran nekega Miodraga Klemina, o katerem se je ugotovilo, da ga zasleduje splitska policija zaradi številnih tatvin. Klemina so odpravili v Split.

Gospodarstvo

Narodna banka in njeni indeksi cen

Narodna banka je sestavila statistiko o gibanju cen na drobno v deset največjih mestih naše države, in sicer za mesec november. Povprečni indeks cen v trgovini na drobno se je v teh desetih mestih povečal od 89.3 v avgustu, 90.0 v septembru in 91.8 v oktobru na **98.7 v novembru** (1930 enako 100). Lani v novembru je znašal ta indeks 92.5 **in so torej letos cene v trgovini na drobno v primeri z lanskim novembrom za 6.7% višje.**

Indeksi za posamezna mesta kažejo zelo neenako gibanje. Tako se je indeks cen v trgovini na drobno v primeri z lanskim novembrom dvignil v Skoplju za 10.8%, v Zagrebu za 10.4%, v Beogradu za 9.5%, **v Ljubljani za 9.4%** in v Banjaluki za 8.4%, v Splitu pa je le za 6.6%, v Sarajevu za 5.5%, v Cetinju za 5.0%, v Novem Sadu za 1.3% in v Nišu za komaj 0.7%. Vrhu tega kažejo indeksi za nekatera mesta znatno višji nivo cen, kakor v letu 1930 (v Skoplju je znašal indeks 108.8, v Beogradu in Novem Sadu 105.0), v mnogih mestih pa so cene po indeksih sodeč še znatno nižje nego leta 1930 (tako znaša indeks v Cetinju le 88.5, v Banjaluki 91.0, v Sarajevu 92.3 itd.). Indeks v trgovini na drobno v **Ljubljani** je za november izračunan v višini **98.6** nasproti 87.2, v avgustu odnosno 90.1 v lanskem avgustu.

Tako znatne razlike pa med posameznimi mesti gotovo ne obstojajo, ker je docela izključeno, da bi se nasproti lanskemu novembru v Nišu nivo cen dvignil le za 0.7% in v Novem Sadu le za 1.3%, v mnogih drugih mestih pa za preko 10%. Na drugi strani pa tudi ni verjetno, da bi se razmerje med posameznimi mesti od leta 1930 tako znatno spremenilo. Vse kaže, da osnove, na podlagi katerih računa Narodna banka te indekse niso točne in zanesljive, kajti blago, ki se je v zadnjih mesecih podražilo, se je podražilo povsod v državi in ne samo v nekaterih krajih, četudi se povprečni nivo cen na drobno morda ni povečal v takem obsegu, kakor se to plošno sodi glede na višje cene nekaterih vrst blaga.

Ker je danes indeks cen Narodne banke splošno priznano merilo, na katero se vsakdo sklicuje, bi bilo na mestu, če bi študijski oddelek Narodne banke reformiral način izračunavanja teh indeksov.

Kakor se zdi tvorijo podlago za računanje indeksov cen v trgovini na drobno izkazi o gibanju tržnih cen, ki jih sestavljajo tržna nadzorstva v posameznih mestih. Ti izkazi pa se pogosto sestavljajo šablonsko in površno in je docela prepuščeno uvidevnosti organa, ki sestavlja te izkaze, po kašnih načelih ugotavlja cene in sestavlja seznam.

Če Narodna banka že ne more dobiti lastnih podatkov po svojih organih, potem bi morala organizirati zbiranje podatkov vsaj po enotnih načelih in formularjih, zlasti pa bi morala dati organom, ki zbirajo podatke, podrobne instrukcije. Ni vseeno, če se od istega blaga vzame v seznam boljša ali slabša kakovost, če se vzame cena na trgu ali v trgovini, če se upošteva povprečna cena, ali pa izjemna cena itd. Vse gospodinje dobro vedo, kako je z izkazi o cenah, ki jih objavlja tržni urad. Včasih lahko obhodiš ves trg, pa ne dobiš dotičnega blaga po oni ceni, ki je naznačena v seznamu. Zelo težavno je n. pr. postaviti načela za ugotavljanje povprečne cene mesu, saj je zlasti pri mesu kakovost tako zelo različna in temu primerna tudi cena.

Dobro bi bilo, če bi Narodna banka pričela sestavljati in objavljati tehtane **indekse življenskih stroškov**, pri katerih bi se posamezne vrste blaga upoštevale v onem razmerju, v kakršnem se običajno trošijo in bi se upoštevali tudi vsi drugi izdatki. Šele tak indeks bi lahko tvoril zanesljivo podlago za presojo, kako naraščajo ali padajo življenjski stroški, in le tak indeks bi se lahko vzel kot podlaga za spreminjanje mezd in plač po tarifnih pogodbah.

Valutno finančni dogovor med Anglijo in Francijo

Kakor smo že kratko poročali, se je angleški zakladni minister sir John Simon nedavno mudil v Parizu in sicer na povabilo francoskega finančnega ministra Paula Reynauda. Med obema ministroma je prišlo do sklenitve sporazuma glede sodelovanja na področju valute in financ. O vsebini tega sporazuma je francoski finančni minister izdal uradni komunike, ki pravi med drugim, da je v interesu obeh držav, **obdržati sedanje valutne paritete med angleškim funtom in frankom za ves čas sedanje vojne.** Zato bosta obe državi skrbeli, da ne pride do sprememb v tej pariteti. Zneske francoskih frankov, ki jih bo potrebovala Anglija tudi za angleško ekspedicijsko armado, bo dala Francija na razpolago v zamenjavo za funte in za dobroimetja v funtih; zneske angleških funtov, ki jih bo potrebovala Francija zlasti tudi za nakup surovin, pa bo dala na razpolago Anglija v zamenjavo za franke. Pri tem ne bo ena država od druge zahtevala zlata. Nobena od obeh vlad ne bo brez predhodnega sporazuma z drugo vlado najemala **inozemska posojila** ali dajala kredite. Prav tako ne bosta Anglija in Francija zaradi morebitne zaščite domačega trga ali valute uvajali novih uvoznih omejitev. V vseh teh vprašanjih bosta obe vladi v stalnem stiku. Končno si bosta obe vladi delili stroške za vršenje skupnih nalog, tako tudi stroške za finančno podporo tretjih držav in stroške za poljsko armado. Obe vladi bosta prispevali za te skupne stroške v razmerju njihovega bogastva in je dogovorjeno, **da bo za te skupne stroške prispevala Francija eno tretjino, Anglija pa dve tretjini.** Ta dogovor bo veljal ves čas vojne in še šest mesecev po podpisu mirovne pogodbe.

Izplačilo izseljenskih vlog

Finančni minister je izdal pravilnik na osnovi nedavno izdane uredbe, po kateri bo država izplačevala izseljenske hranilne vloge pri tistih domačih denarnih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925. do 1. februarja 1931. Uredba se nanaša na izseljeniške vloge pri 6 bankah, in sicer pri Banki in štedionici za Primorje na Sušaku (pri kateri so znašale izseljeniške vloge okrog 13 milijonov din) pri Hrvatski seljački zadruž. banki v Zagrebu (izseljenske vloge 3.5 milijona din), pri Slavenski banki v Zagrebu (3.40 milijona din), pri Prvi lički štedionici v Gospiču (2.5 milijona din) pri Beograjski ujedinjeni banki (2 milijona din) in pri Srbski prometni banki v Sarajevu (1 milijon din). V celoti gre za izplačilo izseljeniških vlog v višini preko 25 milijonov din. Pred leti so bile že izplačane izseljenske vloge pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu v višini 35 milijonov din. Že takrat bi se morale izplačati izseljenske vloge tudi pri drugih bankah, ki so prišle v konkurz. Zato je bilo najeto posojilo v višini 50 milijonov din; od tega posojila je še na razpolago okrog 15 milijonov din.

Pravkar izdani pravilnik določa, da morajo vlagatelji izseljenci predložiti Poštni hranilnici v Beogradu najkasneje do **31. decembra 1940** naslednje dokumente: vložno knjižico ali sodni sklep, če je bila vložna knjižica predmet sodnega uničenja, dokazilo državljanstva ter potrdilo o izseljenstvu. Glede vseh prijav za izplačilo vlog bo odločala posebna državna komisija treh članov, ki jo postavi finančni minister. V to komisijo pride po en zastopnik finančnega ministrstva, poštnega ministrstva in ministrstva za socialno politiko. Državna komisija bo po predlogu predloženih prijav in potrebnih dokumentov izdala končni sklep o izplačilu izseljenskih. Ko bo ugotovila, da obstoje zakonski pogoji za izplačilo, bo komisija izračunala vlogo in dogovorjene obresti do začetka konkurznega postopanja. Izplačilo vlog bo izvršila Poštna hranilnica v Beogradu, ki bo vlagateljem izdajala svoje hranilne knjižice za zneske, ki jih bo priznala dr- [illegible] sto- [illegible] za- [illegible] ge [illegible] z [illegible] . izmeri 2.170 m² za pavšalno ceno 70.000 din.

Marija Pinteričeva, posestnica v Vipavski ul. 10. je prodala zdravniku *dr Pavlu Janežiču* s Starega trga štev. 4. svojo hišo in vrt za 240.000 din.

Ivan Cimperman, kurjač državnih železnic, stanujoč na Tržaški c. 5., je prodal direktorju ljubljanske podružnice Poštne hranilnice dr Vidmarju parcelo v Gradišču v izmeri 1.121 m² po 120 din kv m za 134.520 dinarjev.

Alojzija Travnikova z Ilovškega Stradona štev. 19. je prodala mesarici *Minki Zajčevi* s Poljanske c. 79. parcelo v Trnovskem predmestju v izmeri 6859 m² za 28.000 dinarjev.

Edvard Debevc, štukaterski mojster iz Detelove štev. 3., je prodal zasebnici *Slavi Trebarjevi* iz Beograda hišo štev. 3. v Detelovi ul. z vrtom v izmeri 657 m² za 400.000 din.

Ljubljanska kreditna banka je prodala *inž. Viktorju Kravanji* iz Črnomlja parcelo v Gradiškem predmestju v izmeri 803 m² za 90.096 din.

Ivan Pečnik s Tyrševe c. štev. 203. je prodal zasebnici *Elzi Stojkovičevi* z Masarykove c. 44. stavbišče v Brinjah v izmeri 584 m² za 24.000 din.

Anton baron Codelli s Kodeljevega gradu je prodal *Gradbeni zadrugi »Krekov dom«* s Kodeljevega parcelo v k. o. Udmat v izmeri 1.000 m² za 45.000 din.

Katarina Milkovičeva in Josip Pokorny sta prodala *Silvestru Drapalu* na Viču parcelo v izmeri 671 m² za 25.000 din.

Marija Usenik z Domobranske c. 13. je prodala *Rozaliji Rusovi in Josipu Rusu* z Ižanske c. 63. hišo v Poljanskem predmestju s parcelo v izmeri 192 m² za 340.000 dinarjev.

Marica Šavnikova, trgovčeva žena iz Škofje Loke, je prodala trgovčevi vdovi *Alojziji Sedlarjevi* iz Močnikove ul. 4. zemljišče v Gradiškem predmestju za 220.000 dinarjev.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala *Družbi tesarskih mojstrov, z. z o. z.*, njivo v Trnovskem predmestju v izmeri 2.931 m² za 115.500 din, nadalje ženi krojaškega mojstra *Ivanki Peterki* z Barvarske steze štev. 6. parcelo v Sv. Petra predmestju I. del v izmeri 798 m² za 46.866 din ter uradniku Vzajemne zavarovalnice *Pavlu Bajcu* njivo v Sv. Petra predmestju v izmeri 803 m² za 44.333 din.

Gospodarske vesti

= **Letna skupščina Glavne zadružne zveze in izvoz živine.** Včeraj je bila v Beogradu letna skupščina Glavne zadružne zveze, ki so se je udeležili tudi zastopniki iz banovine Hrvatske. Sprejeti sta bili dve resoluciji. Prva ugotavlja, da so zadružne organizacije nezadovoljne z dosedanjimi nizkimi cenami živine in živinskih proizvodov kakor tudi z ustanavljanjem raznih fondov v državnih ustanovah, ki se ne uporabljajo po svojem namenu in za ustvarjanje novih tržišč temveč za namene, ki nimajo ničesar skupnega z živinorejo. Resolucija zahteva reorganizacijo dosedanjega sistema izvoza živine, in sicer na zadružni podlagi. Poslovanje zavoda za zunanjo trgovino naj bi ostalo v mejah pravilnika o kontroli nad izvozom živine. Druga resolucija zahteva, naj se kmetom zagotovi primeren vpliv na izvoz. Odkupi od strani Prizada naj se izvajajo v soglasju z zadružnimi organizacijami, ki jim je treba dati potrebne kredite.

= **Sol moramo še vedno uvažati.** Zaradi pogrešne politike samostojne monopolske uprave moramo navzlic stalnim prizadevanjem še danes uvažati precejšen del potrebne soli iz inozemstva. Pred leti smo čuli napovedi, da bo po dograditvi nove solarne v Ulcinju krita vsa naša domača potreba. V zvezi z govoricami o pomanjkanju soli je sedaj uprava državnih monopolov izdala pojasnilo, iz katerega je razvidno, da krijemo z domačo produkcijo soli še vedno le dobro polovico potrebe. Uradno poročilo monopolske uprave ugotavlja, da znaša v naši državi letna potrošnja soli okrog 150 milijonov kilogramov. Od tega krijemo z domačo produkcijo 85 milijonov kilogramov ali 57%. Največ soli daje solarna v Kreki, namreč 60 milijonov kilogramov. Morske soli v Ulcinju, na Stonu in Pagu pa krijejo le 25 milijonov kilogramov. Ostalih 65 milijonov kilogramov moramo uvoziti iz inozemstva. Doslej smo sol uvažali v glavnem iz Rumunije, Grčije, Italije, Turčije in Egipta. Monopolska uprava je poskrbela, da si zasigura potrebne količine soli v inozemstvu in da si ustvari še dodatne rezerve. Sedaj ima zaključke za skupaj 90 milijonov kg soli, in sicer za 50 milijonov kilogramov iz Rumunije, za 20 milijonov kilogramov v Turčiji in za 20 milijonov kilogramov v Egiptu. Vrhu tega bomo dobili nekaj soli tudi iz Italije. Na poti je 7 milijonov kilogramov italijanske soli in 11 rečnih ladij s soljo iz Rumunije. Zato ni neupravičena bojazen, da bi prišlo do pomanjkanja soli. Monopolska uprava je najela nova skladišča, da bo lahko spravila rezervne zaloge soli.

= **Vprašanje pokojninskega zavarovanja trgovskih pomočnikov.** V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je bila včeraj konferenca predstavnikov pokojninskih zavodov za nameščence iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva, na kateri so razpravljali predvsem o razširjenju pokojninskega zavarovanja na trgovske pomočnike, kakor tudi o razširjenju zavarovanja na zobne tehnike in strojnike s strojniškim izpitom v smislu pooblastil letošnjega finančnega zakona. Poleg tega so razpravljali o vprašanju novega statuta za pokojninske zavode. Določili so glavne smernice za sestavo statuta zlasti glede predpisov, ki bodo veljali za volitve delegatov za glavno skupščino in za volitve otalih samoupravnih organov.

Borze

15. decembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.20 — 14.40. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 36 in v Beogradu po 35.13. Tečaj na svobodnem deviznem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri prijaznejši tendenci trgovala po 422 (v Beogradu po 418—419). Promet je bil še v 6% begluških obveznicah po 76 (v Beogradu po 75) in v delnicah Trboveljske po 245.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 174.10 — 177.30, Pariz 98.70 — 101, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348 — 2386, Bruselj 731.50—743.50. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 215.06 — 218.26, Pariz 121.98 — 124.28, New York 5480—5520 Curih 1228.18—1238.18, Amsterdam 2899.93 — 2937.93, Bruselj 903.47 — 915.47.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.9350, London 1758, New York 446, Bruselj 73.75, Milan 22.50 Amsterdam 236.70, Berlin 178.62, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, Kobenhavn 86.10 Sofija 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35 Bukarešta 3.30.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 418 — 419 (422) 4% agrarne 50 bl., 6% begluške 75 — 75.50 (76), 6% dalm. agrarne 68 bl., 3% šumske 66 den., 7% invest. 96 den., 7% stabiliz., 95 bl., 7% Blair 86 — 87.50, 8% Blair 93 — 94; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 196 bl., Trboveljska 245 — 250 (245), Gutman 55 bl., Šećerana Osijek 110 den.

Beograd. Vojna škoda 421.50 — 423 (418 — 419), 6% begluške 74.50—75.50 (75), 6% dalm. agrarne 66.50 — 67, 6% šumske 65 — 66.50, 7% stabiliz., 99 den., 7% invest. 96 den., 7% Blair 86 — 87 (86.50), 8% Blair 92.50 — 94, Narodna 7850 den PAB 190 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago,** 15 dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za dec. 101.375, za maj 99, za julij 97; **koruza:** za maj 56.125

+ **Winnipeg,** 15. dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 85.50 za okt. 87.

+ **Novosadska blagovna borza** (15. t. m.). Tendenza stalna. **Pšenica:** baška okol Novi Sad 188 — 190; gor. b. 189 — 191; srem. 188 — 190; slavonska 186 — 188; ladja Tisa 192 — 194; **rž:** baška 142 — 144 **Oves:** baški, sremski in slavonski 149 — 151. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 162.50 — 165. **Koruza:** baška 134 — 135; banatska 131 — 132; nova par. Indjija 107 — 109. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 280 — 290; »2« 260 — 270; »5« 240 — 250; »6« 230 — 240; »7« 190 — 200; »8« 125 — 135. **Fižol:** baški sremski beli brez vreč 380 — 385. **Otrobi:** baški in sremski 116 — 118; ban. 114 — 116.

Sodba po Roganovi smrti

Maribor, 15. decembra

Ko je bil zloglasni razbojnik Alojzij Rogan na Koroški cesti v Mariboru ustreljen, je policija odkrila v drvarnici pri Tajhmajstrovih zalogo najrazličnejšega blaga in predmetov, glede katerih je ugotovila, da so bili ukradeni pri zadnjem Roganovem vlomu v noči na 19. septembra v trgovino Valterja Rupriha v Bresternici pri Mariboru. Takrat je izginilo najrazličnejše blago v vrednosti preko 5000 din. V zvezi s tem odkritjem je bil takrat aretiran 31-letni Ivan Tajhmajster, ki je Roganu pomagal na ta način, da je stal na preži.

Tajhmajster se je moral zaradi tega danes popoldne zagovarjati pred malim senatom okrožnega sodišča v Mariboru. Skupno z njim sta se zagovarjali tudi njegova mati, 70-letna Julijana Tajhmajstrova in njegova sestra, 44-letna Marjana Zadravčeva. Julijana se je zagovarjala na podoben način kakor sin, češ da ni mogla drugače ravnati, ker ji je Rogan grozil s samokresom. Zaradi tega ga je tudi vzela pod streho. Marjana Zadravčeva pa ni priznala nobene krivde, ampak se je sklicevala na to, da je bil vprav po njeni zaslugi in na podlagi njene prijave Rogan izsleden in ustreljen. Izpovedala je tudi, da ni ničesar vedela o kakih skritih predmetih v drvarnici.

Mali kazenski senat je obsodil Ivana Tajhmajstra na leto dni robije in na izgubo častnih državljanskih pravic za dve leti, mater Julijano na mesec dni strogega zapora, pogojno za dve leti, Marjano Zadravčevo pa tudi na mesec dni strogega zapora, pogojno za dve leti. Tako je zdaj storjen obračun z vso Roganovo družbo, delno v Celju, delno v Mariboru.

Snovanje glavne hrvatske zadružne zveze

Zagreb, 15. dec. o. V vrstah hrvatskega zadružništva proučujejo načrt o osnovanju glavne hrvatske zadružne zveze in hrvatske zadružne banke. Politično vodstvo HSS je že načelno pristalo na ta načrt ker zastopa stališče popolne svobode zadružnih organizacij, ki je sploh pogoj za vsakršno zadružno delo. V glavni hrvatski zadružni zvezi bi se združile že obstoječe hrvatske zadružne zveze.

Iz Kranja

r— **Sokolsko društvo v Stražišču** priredi v nedeljo 17. t. m. ob 17. telovadno akademijo članov, naraščaja in dece. Vsi vljudno vabljeni!

RADIO

Sobota, 16. decembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Plošče brez napovedi. — 12.30: Poročila, objave. — 13.02: Napovedi, plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: »Racko in Lac« in »Cibiban«. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Marijo nosijo (g. Fr. Kunstelj). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Beli sport v slov. planinah (g. Janez Gregorin). — 19.40: Objave. — 20: O zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Dolga je rajža čez ulica (pester spored). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Beograd 18.50: Plošče. — 19.40: Narodni večer. — 21.50: Orkestralni koncert. — 22.50: Lahka glasba. — 23: Orgle. — 23.30: Ples. — **Zagreb** 17.15: Orkester. — 20: Zvočna igra. — 20.30: Večer skladatelja Zajca. — 22.20: Godalni kvartet. — **Sofija** 18: Bolgarska glasba. — 18.30: Kvartet mandolin. — 19: Vesela muzika. — 20: Orkestralni koncert. — 20.45: Zborovsko petje. — 21: Valčki. — 22: Ples. — **Dunaj** 17.10: Mali koncert. — 20.15: Operetne kompozicije. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — **Berlin** 20.15: Pester spored. — 22.30: Lahka in plesna muzika.

Poročila naše II. izdaje:

Nadaljnje omejitve avtomobilskega prometa

Prepovedane so vožnje vzporedno z železniško ali avtobusno progo, nočne vožnje v lokalnem prometu ter vožnje za praznike

Beograd, 15. dec. a. Danes je izšla uredba, ki vsebuje nadaljnje omejitve v prometu z motornimi vozili. Poleg prepovedi vožnje ob sobotah popoldne in ob nedeljah, ki ostane dalje v veljavi, je prepovedana uporaba zasebnih potniških avtomobilov in motornih koles v medkrajevnem prometu, ki **gre vzporedno s kako železniško ali avtobusno progo;** prepoved ne velja za avtotaksije. Dalje je prepovedana uporaba zasebnih avtomobilov in motornih koles **v lokalnem prometu od 21. do 7. zjutraj;** kot krajevni promet se smatra promet do oddaljenosti 15 km. Ta prepoved ne veže taksijev in avtobusov, a tudi ne avtomobilov zdravnikov in veterinarjev pri opravljanju službe.

Potniški avtomobili in motorna kolesa se ne smejo uporabljati **prvi in drugi dan velikih katoliških ali pravoslavnih praznikov in na vse praznike, ko morajo biti trgovine in obrtniške delavnice zaprte.** Končno so prepovedane izletniške vožnje z avtomobili in avtobusi.

Izjeme od prepovedi sme dovoljevati samo ministrstvo za trgovino in industrijo, kjer bo v to svrho ustanovljena posebna komisija. Isto ministrstvo odloča tudi v primeru dvoma, ali se ima kakšna relacija smatrati za vzporedno z železniško ali ladijsko progo.

Prepoveduje se tudi **tovorni avtomobilski promet,** ki teče vzporedno z železniško ali ladijsko progo.

Bani se pooblaščajo, da **revidirajo vse koncesije avtotaksijev in avtobusov ter po možnosti reducirajo njihov promet.**

Motorna vozila, ki bodo smela opravljati promet tudi v prepovedanem času ali v prepovedanih relacijah, bodo morala nositi na zaščitnem steklu posebna znamenja, ki bodo za zasebni promet modra, za javni promet rdeča, za vozila državnih in samoupravnih oblasti pa bela.

Prekrški uredbe se bodo kaznovali z globo do 5000 din in z zaporom do 30 dni.

Uredba bo stopila v veljavo drugi dan po objavi v »Službenih novinah«.

Odločitev bo najkasneje v soboto ponoči

Od urugvajske vlade nemški križarki stavljeni rok bo potekel o polnoči od sobote na nedeljo

London, 15. dec. br. Večerne vesti iz Montevidea potrjujejo že poprej prispele napovedi, da bo urugvajska vlada dovolila nemški križarki »Admiral Graf Spee« tridnevni rok za odhod. Urugvajska vlada je na današnji seji res tako sklenila. Rok je bil podaljšan na intervencijo nemškega poslanika, vendar pa z izrecnim pristavkom, da na nadaljnje podaljšanje vlada ne bi mogla pristati, ker bi to značilo kršitev njene nevtralnosti.

Nemška križarka se je zatekla v Montevideo v sredo zvečer tik pred polnočjo. Določeni ji rok bo zato potekel v soboto zvečer o polnoči. (po našem času v nedeljo okrog 6. zjutraj. Ako križarka do takrat ne bo odplula, jo bo urugvajska vlada v smislu veljavnih mednarodnih določb internirala ter internirala tudi posadko.

Londonski krogi si še niso na jasnem, kaj bo ukrenilo nemško mornariško poveljstvo. Za nemogoče smatrajo, da bi se križarki posrečilo pobegniti. Predvsem je v teh treh dneh ne bodo mogli tako popraviti, da bi mogla pluti s polno hitrostjo, še manj pa, da bi postala v bojnem pogledu zopet polnovredna. Ne glede na to, da je ostala križarka »Achilles« popolnoma nepoškodovana in da tudi poškodbe na »Ajaxu« in »Exeterju« niso tako velike, da bi se ladji ne mogli udeležiti morebitne nove bitke, izjavljajo v londonskih krogih, da so na potu v Montevideo že tudi druge angleške in francoske vojne ladje, ki križarijo v južnoameriških vodah.

Nemci o angleških izgubah

Montevideo, 15. dec. AA. (DNB.) Tu še nadalje krožijo najbolj protislovne vesti o poteku boja z ladjo »Admiral Graf Spee«. Ker z angleške uradne strani še niso bili objavljeni podatki o angleških izgubah, sklepajo tu, da so britanske izgube bile v tem boju zelo velike in da se zaradi tega angleški uradni krogi še ne morejo odločiti, da bi jih objavili. V tukajšnjih pomorskih strokovnjaških krogih trdijo, da je angleška križarka »Exeter« tako zelo poškodovana s topovskimi granatami z ladje »Admiral Graf Spee«, da je morala sama zavoziti na plitvino ob ustju reke La Plata, ker bi se v nasprotnem primeru potopila.

Brez dežnika!

London, 15. dec. br. **Chamberlain se je pripeljal v Francijo z navadnim potniškim letalom. Nad Rokavskim prelivom so se prikjučila njegovemu letalu francoska vojna letala ter so ga spremljala vse do Maginotove linije. Chamberlain je pristal na nekem vojaškem letališču. Tam mu je izkazala čast četa francoskih in angleških letalcev. Z avtomobilom se je tik pred poldnem pripeljal pred neko angleško postojanko na fronti, ki si jo je ogledal. Agencija Reuter posebej ugotavlja v svojem poročilu, da Chamberlain v Francijo tokrat ni prišel z dežnikom.**

Finsko sporočilo Moskvi po radiu

Helsinki, 15. dec. (Reuter.) Finski zunanji minister Tanner je danes govoril v ruščini po radiu ter naslovil direkten apel na sovjetskega zunanjega ministra Molotova. Omenil je potek sovjetsko-finskih pogajanj ter poudaril, da je sovjetska vlada odklonila vsako koncesijo, ki jo je Finska bila pripravljena dati, ter tudi posredovanje Zedinjenih držav in Švedske. S svojim zadnjim dejanjem, odklonitvijo apela Društva narodov, je Molotov pokazal, da sploh noče poslušati posredovalnih predlogov in da hoče zapreti vsa vrata. Ostaja še ena pot, da govori z njim, namreč preko zraka. Prosi, da mu Molotov na isti način odgovori.

Naposled je Tanner dejal, da ima sovjetska vlada očividno namen, da obnovi ozemlje carske Rusije in podjarmi vso Finsko. Toda Finska ne bo nikdar šla več pod tuj jarem, ne da bi se branila do zadnjega moža.

Dve sliki iz vojne med Rusijo in Finsko

Na levi: finski vojaki kopljejo jarke za obrambo proti sovražnemu navalu — Desno: Gozdič v okolici Helsinkov, kjer je padlo rusko letalo na zemljo in zanetilo požar

Razkrinkano bojišče

Položaji v fotografskih posnetkih iz letal

Tednik »Der Adler«, ki ga izdaja ministrstvo za zračno plovbo v Berlinu, je izšel v posebni izdaji pod naslovom »Razkrinkani francoski položaji«. V nizu fotografij, ki so jih posnela nemška letala, je videti važna francoska železniška križišča z njihovimi obrambnimi napravami, posnetke letalskih oporišč in letališč. Izredno važne točke, kakor položaji protiletalskih topov, so posebe vrisane. Celostranski posnetek kaže znane francoske Schneiderjeve oboroževalne delavnice in municijske tovarne, ki so jih skrili v gozdove.

Najvažnejši pa so posnetki utrdb Maginotove linije. Tako je videti posnetke tankovnih in žičnih ovir južno od Saarbrückna, srednje in težke oklopne utrdbe ter dobro maskirane topniške položaje. Sledi nadalje več strani znatno povečanih posnetkov francoskega vojaškega vežbališča Mourmelona, orožarne v Bourgesu in posnetki mesta Amiensa ob Sommi. Seveda pa imajo danes tudi Francozi in Angleži prav v taki podobi pred seboj utrdbe na nemški strani bojišča in v notranjosti Nemčije.

Dragulje kuhajo v medu

Učinki, ki jih ima vročina na žlahtne kamne

Na Holandskem so že dalj časa delali poskuse, da bi ugotovili natančneje učinke, ki jih ima velika vročina na dragulje. Spreminja jim barvo in sijaj, in to večinoma na bolje.

Pri omenjenih poskusih so ugotovili, da je učinek vročine posebno izrazit, če se dragi kamni prekuhajo v medu. Posebno ahata po tem kuhanju skoraj ni več spoznati. Njegove žilice se nasrkajo medu in barve mu postanejo zavoljo tega krepkejše. Tudi topaz se znatno spreme[illegible] ni topaz dobi n. pr. rožnat sijaj. Cirkon postane čistejši in sliči potem diamantu.

Tudi diamant sam se spremeni po obravnavi z medom, dobi poseben sijaj, ki cika na rdečkasto, toda ta sprememba traja le nekoliko dni, med tem ko se ostali dragulji spremenijo za daljši čas ali pa za trajno, vsaj kolikor je bilo mogoče doslej dognati.

Rudniki nikla v Salmijärviju

Eden izmed vzrokov rusko-finske vojne

Zadnja poročila s finskih bojišč vedo povedati, da so se Finci umaknili iz Salmijärvija, a da so podminirali tamkajšnje velike rudnike nikla, da bi jih pognali v zrak, čim bi se jim Rusi približali. Že prej so poročali, da so Finci te rudnike v bližini Pečenge že uničili in zažgali, a kakor je videti, je bila ta vest preuranjena. Res je pa, da so se angleški in ameriški rudniški inženirji že preselili iz Salmijärvija v bližnji norveški Kirkenes. Pri diplomatskih pogajanjih pred ruskim vdorom na Finsko so imeli ti rudniki nikla veliko vlogo in poleg prepira za ustvaritev ruskega mornariškega oporišča na Hangöju, je imel menda pred vsem odpor finske vlade, da bi ozemlje Pečenge zamenjala za del ruske Karelije, največji vpliv, da se je spor poostril do oboroženega spopada.

Koncesijo za izkoriščanje niklovih ležišč pri Salmijärviju je finska vlada 1933. oddala družbi »Mond Nickel Company«, britski veji družbe »International Nickel Company of Canada«. Doslej so izgrebli rov v globino 680 pedi, rudniške jame pa imajo skupno dolžino 8580 pedi. Na površini so zgradili delavske naselbine, pisarne in skladišča. Začeli so z gradnjo topilniške naprave in hidroelektrične centrale. Družba je v ta dela vtaknila 7.5 milijona dolarjev. V normalnih okoliščinah bi se redno izkoriščanje začelo v jeseni 1940. Rudo, ki vsebuje poleg nikla tudi baker in malenkost drugih kovin, so nameravali topiti na mestu samem. Preko Pečenge bi proizvode poiljali potem v naprave družbe »Mond Nickel« v Cliydachu v Walesu, kjer bi jih dalje obravnavali. Rudniki v Salmärviju so edini rudniki omenjenega koncerna izven Kanade.

Za sovjete bi bili ti rudniki velikega pomena. L. 1938., ko je Rusija doma pridobila največ nikla, je znašala ta njena produkcija 2800 ton, to je komaj tretjino ruske potrebe. Zato so morali boljševiki neprestano uvažati nikel iz britanskega imperija. Če bi Rusom uspelo, da bi se polastili rudnikov v Salmijärviju v nedotaknjenem stanju, kar je pa malo verjetno, bi bili od l. 1941. glede nikla neodvisni od inostranstva.

Finski otroci na Švedskem

Soproga pravkar odstopivšega švedskega zunanjega ministra Sandlerja je organizirala odhod večje skupine finskih otrok na Švedsko. Švedi bodo po njenem prizadevanju sprejeli v varstvo in nego pet tisoč otrok finskih beguncev ter jih bodo obdržali pri sebi do konca sedanje vojne.

Tudi severni jeleni se umikajo

Zaradi vojne z Rusijo odpravljajo Finci velike črede severnih jelenov iz Laponske v notranjost dežele. Pastirji teh živali potujejo na smučeh

Otroci zapuščajo domove

Ganljiva slika iz Viborga na Finskem, kjer se je moralo civilno prebivalstvo umakniti iz mesta. Med prvimi, ki so morali zapustiti kraj, so bili otroci

Kremenčeva ura

V 166 letih eno samo sekundo zamude

Pruski geodetski zavod v Berlinu ima nekoliko kremenčevih ur, ki spadajo med najtočnejše ure na svetu. Njih točnosti ni mogoče doseči niti z najbolj umetnimi mehaničnimi preciz jskimi urami. Kremenčeva ura omenjenega zavoda z označbo Q 2 gre n. pr. tako točno, da prehiteva v celem mesecu komaj za 5 deset tisočink sekunde. To se pravi, da bi jo morali celih 166 let prepustiti sami sebi, če bi hoteli, da bi čas prehitela za celo sekundo.

Te kremenčeve ure se seveda že na zunaj razlikujejo od vseh običajnih ur, pred vsem po tem, da nimajo nobenih koles in drugih gibljiv h delov, če ne upoštevamo elektromotorjev, ki pa za ure same nimajo pomena in rabijo samo za oddajanje časa. Kremenčeve ure so namreč majhne radijske oddajne postaje, ki njihove frekvence točno ureja kremenčev kristal.

To enakomerno nihanje je mogoče doseči samo z zelo zamotanimi pripravami, ki skrbijo med drugim za to, da ostaja temperatura vsakega kremenčevega kristala neprestano enaka, in sicer z natančnostjo 1 tisočinke stopinje. Ker je edina trajno potrebna sestavina kremenčeve ure kremenčev kristal, vse prit kline, kakor radijske cevi in baterije pa je mogoče izmenjati, ne da bi s tem motili obratovanje ure, se ta praktično nikoli ne obrabi, kar je že tudi velika razlika v primeri z mehaničnimi precizijskim urami zvezdarn. Nadaljnja prednost kremenčevih ur je v tem, da stresljaj in spremembe v težnosti ne vplivajo na njihovo točnost.

Skrb za obutev

Kako treba ravnati z obuvalom, da ostane voljno in trpežno

Obuvalo, ki je postalo trdo, se spet omehča, če ga zmočimo z mlačno vodo, nato ga nategnemo na kopita in potem usnje s krpami odrgnemo, da se posuši. Čevlje nadrgnemo nato večkrat s tehničnim ricinovim oljem, vmes se morajo vedno dobro posušiti. Na koncu jih namažemo s kremo.

Čevlje shranimo najbolje v omaro, ki ni preveč tesno zaprta. Dobre čevlje, ki jih nosimo redkeje, moramo zavarovati, da se ne naberejo prahu.

Premočene čevlje natrpamo z zmečkanim papirjem, ki vsrka vlago in ohrani čevljem obliko, to se pravi, usnju prepreči, da se ne more krčiti.

Rjave čevlje z madeži temeljito operemo s hladnim milnim lugom. Paziti pa moramo pri tem, da pride čim manj mokrote v notranjost čevlja. Lug odpravi umazanost in zaskorjeno kremo.

Tople, suhe noge so posebno važne za otrokovo zdravje. Iz starih klobukov izrežemo primerne klobučevinaste vložke, ki držijo nogo toplo. Doma naj otroci nosijo tople copate, ki jih je lahko izdelati iz starih ostankov volne in klobučevinasth podplatov.

Nekaj pravil za peko

Kako spozna gospodinja, da ni peč prehladna ali prevroča

Kalupe za torte in pogače smemo napolniti kvečjemu do treh četrtin, ker pecivo v vročini vzhaja in bi lahko izkipelo, če bi bil obod prepoln.

Preden porinemo kalup v peč, položimo vanj kos časniškega papirja. Če je postal ta po osmih minutah svetlo rumen, tedaj je peč lahno vroča, če je temno rumen, tedaj ima dobro srednjo temperaturo, ki je za peko najprimernejša. Če postane papir temno rjav, pa je to dokaz, da je peč prevroča. Čim težje je pecivo, tem višja je lahko pecilna temperatura. Lahko pecivo prenaša le malo vročine.

Kalupe postavimo najbolje na pecilno pločevino, da ne bo vročina od spodaj prehuda. Zoper preveliko vročino zgoraj, zaščitimo pecivo s tem, da pokrijemo obod z listom pergamentnega papirja.

Mine namesto rib

Da bi odpravile nevarnost plavajočih min, so pomorske oblasti v danskih vodah segle po metodi, ki se je obnesla že v svetovni vojni. Oborožile so ribiče s puškami in strelivom. Vsak lastnik ribiške ladje lahko dobi za primerno kavcijo zaželjeno število posebnih pušk in nabojev. Plavajočih min ni težko s tem orožjem iz zadostne daljave preluknjati, da se potopijo. Za vsako uničeno mino delijo nagrado 40 danskih kron, medtem ko plačujejo sporočila o najdbah min po 8 kron.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da se pri Sali na Finskem v vrstah finske vojske borijo Laponci, na ruski strani pa Kirgizi;

da nastopajo na sovjetski strani proti Fincem tudi finski komunisti, katere prejemajo povelja v finščini, kar znači, da so tudi njih poveljniki finskega porekla;

da se vršijo sedanje borbe na finskem bojišču pri povprečni temperaturi 15 do 20 stopinj pod ničlo.

Sr[illegible]

[illegible] ozemlje poslužuje v pre[illegible] svojih tankov, ki ji omogočajo lažje napredovanje

Sedemnajst strelov

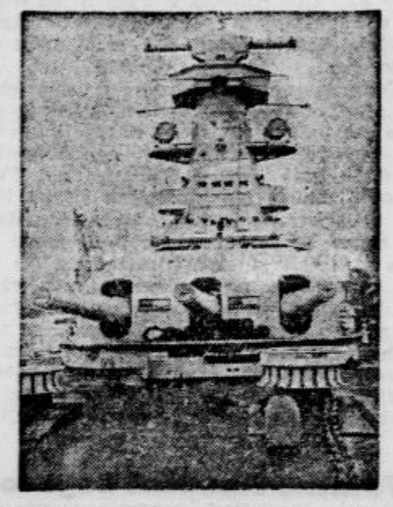

Stolp nemške oklopne križarke »Admiral Graf von Spee«, ki je bila v pomorski bitki z angleškimi ladjami sedemnajstkrat zadeta

ANEKDOTA

Mark Twain se je v neki družbi pričkal s svojim založnikom. Vsi ostali so z veliko pozornostjo sledili živi debati. Založnik pisateljevemu jeziku končno ni bil več kos. Razburil se je in zavpil:

»Z idioti se pač ni pričkati!«

Mark Twain se je nasmehnil: »Gotovo ste opazili, da jaz nisem tega mnenja,« je dejal.

VSAK DAN ENA

»Ker nisi z mojim delom nikoli zadovolj[illegible], sem zabil v zid vse polno žebljev. Zdaj si lahko izbereš poljubnega...«

(»Judge«)

Zane Grey: 40

Zakon zapada

Roman

Georgia se ni ganila, niti ni črhnila besedice.

»Nu, ali bo kaj?« je osorno zaklical in segel po nji — a tedaj ga je z vso močjo udarila po obrazu.

Osupnil je tolikanj, da se je opotekel nazaj, lice ga je skelelo, izgubil je oblast nad seboj. Sunkoma jo je potegnil s konja, brez moči mu je obležala v naročju, prisiljena trpeti, da jo je divje poljubljal.

Nato je s komolcem odprl kuhinjska vrata, jo zanesel v temni prostor in jo položil na vgrajeno ležišče v kotu.

Tuck je bil vse pripravil — Cal je tipaje našel vžigalice ter poiskal novo svetilko, ki je zagorela z jasno svetlobo. Ne da bi se ozrl na Georgijo, je stopil k ognjišču in zakuril ogenj, ki je veselo zaprasketal — veliko poleno je obdržal v roki, takisto, kakor mu je bil Merry priporočil, da bi bil sklepni prizor bolj dramatičen. »V tak strah jo moraš pripraviti, da bo imela za tri dni dovolj,« so bile njegove besede.

Georgia je bila sedla pokonci in slekla njegov suknjič — skrčena je s široko odprtimi očmi strmela vanj. Smilila se mu je v dno duše, a žalostnega in smešnega končnega prizora ji ni m o g e l prizanesti!

»Tako, gospa Thurmanova,« je zagrmel nanjo, »zdaj želim večerjati, a podvizajte se, prosim — se pravi, ne prosim, ampak u k a z u j e m!«

Hvala Bogu, to je bilo za njim!

In uspeh?

Nu, ta je bil presenetljivejši, nego bi bil Cal v sanjah pričakoval. Georgia je vstala in prišla k njemu — ne s pogledom ne s kretnjami ga ni več spominjala prejšnjega, samozavestnega »dekleta današnjih dni«.

»Rada, ljubi,« je trepetaje dejala, »ali je kaj pri hiši?«

»Le oglej se, našla boš vse, kar potrebuješ,« je osorno odvrnil, »jaz pa spravim ta čas konja v hlev.«

To rekši je odklobuštral iz hiše in zaloputnil vrata za seboj.

Hladni nočni veter, ki mu je planil naproti, mu je dobro del, kajti ves obraz mu je žarel kakor ogenj. Ko bi bil Tuck Merry zdajle stopil predenj, bi ga bil pretepel — vzlic nevarnosti, da ga zbije v prah in pepel. Kako je revica trepetala — konec koncev je bila vendar še na pol otrok!

Ko je razsedlal konja in ga oskrbel, je šel v izbo, prižgal tudi tu svetilko in zakuril v odprti kamin.

Ponosno se je ozrl: čedno je bilo, skoraj da malce prerazkošno za dva preprosta naselnika, ki se hočeta šele dokopati do premoženja — celo veliko zrcalo je viselo na steni, in na umivalniku sta stala skleda in vrč iz pravega porcelana. Kdo ve, ali je bil z žarkordečo posteljno odejo pogodil Georgijin okus? A tedajci mu je prišlo na misel, da ne bo nikoli živela z njim v tej hiši in ne bo nikoli res njegova žena — da je zdaj konec lepih, blaženih sanj.

Ko se je vrnil v kuhinjo, je našel Georgijo sedečo za mizo — ob njegovem prihodu je plašno vzdignila oči. Kar prehudo jo je bil zastrašil, in to se je moralo zdaj seveda izpremeniti! Prijazno, kar je le mogel, je vprašal:

»Ali lahko dobim malce tople vode?«

Brez besede je vstala in iz kadečega se čajnika napolnila skledo, ki mu jo je postavila na stol; brisačo je obesila čez naslonjalo. Umil si je obraz in roke, nato pa vprašal:

»Nu, in kako je z večerjo?«

»Pripravljena je,« je odgovorila, »kolikor sem zmogla s temi otrplimi prsti.«

Stopil je k mizi, in oba sta sedla.

»Na oko je prav vabljiva,« je menil, »in če je tako dobra, kakor je videti — «

Močno je bil lačen, zato je jedel molče, samo enkrat je vprašal, ali ne misli tudi ona jesti.

»Pri najboljši volji ne morem,« je odgovorila.

Po zadnjem grižljaju je vstal.

»Vse, kar je res, Georgia,« je rekel s prijaznim glasom, »jed je bila izvrstna! — Le pusti, pospravi in posodo pomil bom že sam.«

»Hvala Bogu, da si spet stari,« je rekla in globoko zasopla.

Nasmehnil se je.

»Nu, pojdiva torej, da ti pokažem drugo sobo.«

»Mar je v hiši še katera?«

»Seveda, tu je samo kuhinja — pojdiva.«

Ko je pa stala kakor prikovana, jo je prijel za roko in jo potegnil s seboj. Na oni strani je bilo prijetno toplo, dišalo je po smoli plapolajočih polen.

»Nu, ali ni kar prijazno?« je vprašal.

Nič ni odgovorila, vse telo ji je trepetalo.

»Najprej se malce ogrej,« je nadaljeval, »potem pa zapahni vrata s temle zapahom — stric Gard pravi, da je tako močan, da ga niti grizli ne razbije.«

Še vedno ni spravila besede iz sebe. Vzel je svoj samokres iz toka ter ga položili k svetilki na mizo.

»Potrebovala ga sicer gotovo ne boš, a morda ti bo v pomirjenje — Lahko noč!«

S temi besedami se je obrnil in odšel, a vrata je to pot čisto tiho zaprl za seboj.

Dvanajsto poglavje

Georgia je stala, ne da bi se ganila, in vlekla na uho — ko ga je začula, da na oni strani ropoče s krožniki in skledami, je hitro stekla k vratom in jih zapahnila.

Možgani so ji bili kakor prazni, kolena so ji klecala, vrgla se je na posteljo in nekaj časa negibno ležala, niti misliti ni mogla več. Topa otrplost, ki jo je bila napadla, je polagoma prešla, sedla je pokonci, v sencih jo je peklo, glava jo je bolela, da nikoli tega.

Začudeno je gledala okrog sebe, oči so ji zblodile od krznenih preprog na svetlem novem podu navzgor po stenah iz brun, kjer je med posameznimi debli razločno videla rdečkaste, z ilovico zamazane reže, prav gor do skodlastega stropa. Potem si je ogledala mala okna, odprti kamin, ki je bil sezidan iz belega kamna, preprosto surovo zbito pohištvo — in nato sebe v svoji obleki, raztrgani od trnja.

Morala današnjega časa

Pod denuncijantskim naslovom »Liberalci ne odobravajo borbe proti komunizmu« se »Slovenec« obračunava z nekim »političnim vestnikom«, ki ga, kakor pravi »izdajajo znani gospodje v znani ljubljanski tiskarni« in v katerem baje »liberalci odlagajo one sestavke, ki bi jih kako odgovorno uredništvo ne moglo zagovarjati ne pred zakonom in ne pred javnostjo«. Kakšni so ti sestavki, »Slovenec« ne pove, on samo pravi, da so »polni besnega srda in grenkega žolča na vlado in klerikalce, na slovenski narod in na vse, ki odklanjajo JNS-arski centralizem«.

Mi iskreno priznamo, da »političnega vestnika« s tako vsebino nismo čitali. Te vrste literatura je, kakor izgleda, znana samo uredništvu »Slovenca«. Pač smo čitali te dni neki »politični vestnik«, v katerem je nanizanih cela vrsta konkretnih slučajev in obtožb, o katerih bi bilo prav, da se o njih tudi javno razpravlja. Morda je to neka druga tiskovina. Zato bi bilo dobro, če bi »Slovenec« navedel iz »političnega vestnika«, ki ga je on čital, nekaj citatov, da bi se moglo ugotoviti, ali mi in on govorimo o isti tiskovini, saj je znano, da sedaj vsak hip izide pri nas kakšen letak. Ravno te dni n. pr. se je »Slovenec« obračunaval z nekim drugim »vestnikom«, ki ga pripisuje svojim prijateljem iz krščansko-socialnega tabora.

Gospodje v Kopitarjevi ulici imajo pri tem navado, da svoje nasprotnike stalno obtožujejo nekih nečednih in grdih dejanj, a nikdar prav ne povedo, katerih. Glavno jim je, da nasprotnika oklevetajo. Tako na pr. spravljajo politični vestnik, o katerem pišejo včeraj, v zvezo z Jugoslovensko nacionalno stranko, preidejo potem brž na dr. Kramerja in ga ponovno razkrinkajo kot komunističnega zaveznika, ker je kandidiral na listi današnjega podpredsednika vlade dr. Mačka, ki je poleg kandidatur, postavljenih od HSS, SDS, JNS, DS, NRS ter zemljoradnikov, sprejel menda tudi nekaj bolj levo vsmerjenih kandidatov na svojo listo. Zakaj obtožuje »Slovenec« dr. Kramerja in ne dr. Mačka, zakaj dolži JNS in ne istotako n. pr. današnjih vladnih strank HSS, SDS in zemljoradnikov, to je skrivnost ki jo naši sobesedniki seveda ne izdajo.

Najbolj značilno za presojo morale današnjega časa pa je pač sledeče: »Politični vestnik«, za katerega je baje odgovorna JNS se po »Slovenčevem« zatrdilu pošilja v zaprtih kuvertah. Njegov tisk in razpošiljanje zahteva po sodbi »Slovenca« ogromna sredstva. Izgleda torej, da ne gre za kakšne skromne tiskovnice, temveč za brošure, kakor so n. pr. znane priloge »Slovenskega doma«, in povrh še tako rekoč v milijonskih nakladah. Ko je »Slovenec« tako ugotovil, da so za te tiskovine potrebne »velike vsote denarja«, se vprašuje, »odkod priteka denar za te drage JNS-arske pamflete«... »Slovenec« hoče s tem namigniti, da seveda ne iz ljubljanske Mestne hranilnice, temveč naravnost iz blagajn kominterne...

Svojega očeta je posekal, kakor vedno v teh stvareh, »Slovenski dom«. Ko poroča o predsinočnih komunističnih demonstracijah v Beogradu, dela za nje odgovornega menda samega dr. Kramerja. Pristavlja namreč uradnemu poročilu sledečo opazko: »Zdi se, da bo boj proti komunističnim plačancem neuspešen, dokler bodo komunistični agitatorji lahko pod plaščem zakonitosti širili svoje načrte po raznih listih in revijah, kakor v kramarjevskem »Ljubljanskem Zvonu« in »Sodobnosti«...«

K vsem tem rečem dodati le besedico protesta ali ogorčenja, bi značilo kvariti sliko o moralnih, pa tudi o političnih kvalitetah gospode, ki take reči piše,

Beležke

Iz Markovićevega volilnega načrta

»Hrvatski dnevnik« poroča, da sta bila za razpravo o volilnem zakonu v vladi predložena dva načrta, ki jih list označuje kot »predloga s srbske strani«. Eden je od ministra dr. Konstantinovića, drugi od ministra pravde dr. Markovića. Dr. Marković predvideva kombinacijo okrožnih in državnih list. Država bi se razdelila na 38 volilnih okrožij. Okrožna lista bi imela toliko kandidatov, kolikor obsega administrativnih srezov. Tudi nosilec okrožne liste bi bil le sreski kandidat. Državna lista naj bi imela 38 kandidatov. Da bi se pa preveč ne povečalo število poslancev naj bi v vsakem volilnem okrožju bil izvoljen po en poslanec manj, kakor je srezov. Tako prihranjeni mandat bi potem prišel v razdelitev pri državni listi. Za obe listi bi veljal D' Hontov razdelilni sistem.

»Hrvatski dnevnik« pripominja, da je v tem nedostatek načrta, ker D' Hontov sistem favorizira močnejše stranke in bi se zato pri državni listi moglo zgoditi, da močnejša stranka pobere mandate tudi iz okrožja, v katerem je sicer razmerno slabo zastopana. Prednost dr. Markovićevega načrta pa vidi organ dr. Mačka v tem, da tudi ženam priznava volilno pravico, četudi v omejenem obsegu. Dobile naj bi jo namreč ženske s fakultetno izobrazbo, nadalje one, ki imajo kakšno strokovno izobrazbo in samostojno opravljajo službo ali pa samostojno vodijo obrt, za katero plačajo davek. Koliko je bilo od teh določb dr. Markovićevega načrta sprejetih v dosedanjih posvetovanjih vlade, »Hrvatski dnevnik« ne pove.

Vprašanja srbske edinice

Poročali smo že v »Jutru«, da je nastala težavna situacija zaradi vprašanja, ali in kdaj se naj vsaj načelno poleg banovine Hrvatske in Slovenije osnuje tretja, srbska državnopravna edinica. Večina srbskih strank zavzema stališče, da ne more biti dvoma o tem, da mora, ko je že sprejet princip razdelitve države po nacionalnih edinicah, tudi srbsko ozemlje tvoriti eno nedeljivo avtonomno enoto. To naj se načelno ugotovi in zakonito zajamči že pred volitvami. Dr. Mačkovo stališče je bilo od početka to, naj se prepusti odločitvi naroda pri volitvah, koliko državnopravnih edinic poleg banovine Hrvatske hoče še imeti in katerim edinicam ne izvzemši banovino Hrvatsko, se hočejo posamezni kraji priključiti. V tem oziru vse do zadnjega časa ni bilo videti možnosti. da se nasprotujoča si gledanja izravnajo. Sedaj je kakor izgleda nastalo olajšanje.

»Hrvatski dnevnik« poudarja v včerajšnjem uvodniku, da se v vladi vodi razprava tudi o drugih velikih vprašanjih, ki naj se po možnosti rešijo pred volitvami. Potreba reševanja teh vprašanj se poudarja zlasti na srbski strani, kjer pravijo, naj bodo volitve šele takrat, ko bodo ta vprašanja v glavnem že rešena, tako da bo pri volitvah čim manj odprtih problemov. Nova skupščina bo potem mogla dati naknadni pristanek na vse, kar se bo do njenega sestanka storilo. Te stvari so delikatne in zato o njih ni mogoče dati obvestil, dokler se razgovori še vršijo. O njih so razpravljali že povodom pogajanj, ki so dovedla do sporazuma od 26. avgusta. Toda takrat ni bilo mogoče doseči soglasnosti Po ustanovitvi banovine Hrvatske se ta vprašanja sama po sebi zopet postavljajo. Kako daleč so razgovori o tem dospeli, se še ne ve. Toda eno je sigurno, da se morejo in smejo voditi samo resno in v iskreni želji, da se najde izhod, ki bi vse zadovoljil. Obstaja nada, da se bo delo srečno končalo, zaključuje glasilo dr. Mačka svoj uvodnik.

Načrt za bodočo politično organizacijo v Sloveniji

Kranjski dekan g. Matija Škrbec objavlja načrt za novo organizacijo katoličanov v naši Sloveniji. Po njegovem načrtu bi morali »tvoriti vsi udje slovenske katoliške dejavnosti, katoliškega svetovnega nazora enoten pevski zbor, v katerem bi peli vsi skupno melodijo po enotnem taktu. Vsi bi se morali skupno in enotno truditi, da bi katoliški svetovni nazor prekvasil vse naše javno in privatno življenje: umetnost, znanost, literaturo, javno življenje, gospodarsko in socialno delo itd. Pevovodja v tem zboru bi moral zahtevati od svojih pevcev, da pojejo sicer vsak svoj glas, toda le ono vižo, ki se prilega celotni melodiji. Vsi katoliki bi morali tvoriti nekak enoten zbor v katoliški cerkvi, v vsej škofiji, v vsej župniji. Takt vsej cerkvi daje papež, v škofiji škof, v župniji pa župnik!«

Gospod dekan so sicer malo skeptični glede uresničenja svojega načrta, ker je »v katoliški cerkvi vedno nekaj takih, ki jo radi po svoje mahajo.« Tožiti pa v zvezi s tem tudi o težavah in bridkostih naših župnikov, ki so »prave uboge pare. Saj ga danes ni na svetu bitja, ki bi bil bolj podvržen kritiki, kakor smo župniki. Kar župnik naredi, vsako delo mu prejedo in preobrnejo z napačnimi tolmačenji. Če nič v javnosti ne dela, ga zmerjajo, da je lenuh. Če se pa udejstvuje v javnem življenju, mu pa že podtikajo zle namene, kapitalizem, politiko in Bog ve kaj še vse. Ni ga danes stanu, ki ne bi bil tako prekritiziran, kakor je duhovniški...«

Razčiščevanje med radikali

Kakor smo že poročali, je minister pravde dr. Lazar Marković razposlal vabila na konferenco radikalov, ki naj bi bila v nedeljo, 17. decembra. Vabila so prejeli funkcionarji radikalnih organizacij, odnosno člani glavnega odbora v skoraj vseh srbskih krajih. Namen konference je bil pokazati, da pristaši radikalne stranke ne odobravajo stališča glavnega odbora v Beogradu, ki ni odobril vstopa dr. Markovića v vlado in je proglasil, da dr. Marković ni več član radikalne stranke.

Glavni odbor je proti tej akciji organiziral protiakcijo in beograjski listi objavljajo sedaj iz raznih krajev resolucijo radikalskih prvakov, ki izjavljajo zvestobo glavnemu odboru in predsedniku stranke Aci Stanojeviću ter sporočajo, da se konference 17. t. m. ne bodo udeležili. Iz nekaterih krajev so poslali radikali dr. Markoviću poziv, da konferenco prekliče in na ta način doprinese k pomirjenju med radikali. Le radikali trebinjskega sreza, kjer je bil dr. Marković poslanec, so odredili delegate za nedeljsko konferenco.

Akcija za žensko volilno pravico

Meddruštveni akcijski odbor za žensko volilno pravico v Mariboru, ki je priredil v nedeljo 10. dec. uspelo zborovanje, obvešča javnost, da nadaljuje svoje delo in ima v načrtu več zborovanj še v ostalih mestih mariborskega okrožja. V nedeljo, dne 17. t. m. bo sodeloval na zborovanju v Dravogradu, ki ga sklicujejo domačinke. Prav tako prosimo, da nam pošljejo tozadevne dopise tudi drugi kraji, če želijo prirediti zborovanje ali predavanje z našim sodelovanjem.

Radi naglice smo morda pozabile povabiti še kako društvo, organizacijo ali zastopnico ženskega članstva kakega društva, zato tem potom prosimo, da se prav tako zglasijo na naslov odbora: ga. Zora Ravnik, tajnica Meddruštvenega akcijskega odbora za žensko volilno pravico, Maribor, Trubarjeva ulica 4.

Strnimo svoje vrste, nihče naj ne manjka pri skupnem delu za ženske pravice! — **Meddruštveni akcijski odbor za žensko volilno pravico.**

Koliko Nemcev je v Jugoslaviji

»Ravnopravnost«, mesečnik za narodno obrambo, ki izhaja v Beogradu, zavrača nemške navedbe, da je v Jugoslaviji nad 600.000 Nemcev. Po statistiki jugoslovenskega statističnega urada je to število dosti manjše. V Jugoslaviji je bilo leta 1931. vsega skupaj 499.969 ljudi z nemškim materinim jezikom. Od tega je treba odšteti 17.614 nemških državljanov in 10.026 židov, tako da ostane 472.322 Nemcev jugoslovenskih državljanov. To da komaj tri in pol odstotka vsega prebivalstva Jugoslavije. V dravski banovini je bilo l. 1931. 25.054 Nemcev, ali 2.19 odstotka vsega prebivalstva. V banovini Hrvatski jih prebiva 70.922, v dunavski banovini pa 341.341 to je 14.30 odstotka vsega prebivalstva v tej banovini.

Na zlatem oslu v Jugoslavijo

V zadnjih mesecih so po raznih banskih upravah silno pritisnili tuji elementi s svojimi prošnjami za podelitev jugoslovenskega državljanstva. Ugotovljene so izvestne zlorabe, ko so tudi prosilci, ki z državnega in narodnega stališča niso zaželeni, dobili priporočila in našli pota, da so prejeli naše državljanstvo. Gre tu baje za velike vsote. Po uredbi od 26. avgusta zagrebška banska oblast ni, kakor ostale banske uprave, samo predlagatelj za podelitev državljanstva, temveč prošnje v lastnem delokrogu sama rešuje.

Tudi v Zagrebu so se v zadnjem času množili poskusi, da bi razni prosilci na zlatih oslih prispeli v Jugoslavijo. Tem poskusom je sedaj ban napravil konec. Izdal je objavo, da se imajo prošnje za podelitev državljanstva obravnavati točno po zakonskih predpisih in da so zaradi tega vse intervencije odvišne in prepovedane.

„Arc Royal" v Captownu

V nedeljo je objavil »Slovenec« obširno poročilo o tem, kako je nemški narednik Frank s 500 kg težko letalsko bombo potopil angleškega nosilca letal »Arc Royal«, dasi so to vest angleški uradni krogi že ponovno demantirali. Njihov demanti je potrdil tudi ameriški mornariški ataše, ki se je udeležil v oktobru službe božje na tem brodu. Pozneje so objavili razni nevtralni listi tudi slike »Arca Royala«, ki jih je posnel neki danski kapetan, ko je vozil mimo njega na Severnem morju. Sedaj pa javlja Reuter, da sta obiskala »Arc Royal« in bojni brod »Repulse«, za katerega so Nemci tudi trdili, da so ga potopili ali vsaj težko poškodovali pri podmorniškem napadu v Scapa Flowu, Captown v Južni Afriki, kjer so jima priredili zelo svečan sprejem.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 16.: Tri komedije. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 17. ob 15.: George Dandin. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Velika skušnjava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA

Sobota, 16.: Gorenjski slavček. Izven. Slavnostna predstava v proslavo 20 letnice ljubljanske Univerze kralja Aleksandra I.

Nedelja, 7. ob 15.: Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene, od 30 din navzdol. Ob 20.: Prodana nevesta. Izven. Znižane cene.

Slavnostna predstava v proslavo 20letnice naše Univerze bo drevi. Peli bodo priljubljeno Foersterjevo opero »Gorenjski slavček« z Ribičevo v naslovni in Franclom v glavni moški partiji. Izredno prikupna glasba in prisrčno dejanje sta res in popolnoma naša in zato najdeta tudi vselej topel odziv. Sodelujejo še Barbičeva, Španova, Anžlovar, Zupan, Sancin Modest, Dolničar, J. Rus, Orel, Japljeva, Brcarjeva in Ocvirk. Dirigent: Neffat, režiser: Zupan.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 16.: Via mala. Red A.

Nedelja, 17. ob 15.: Hlapec Jernej. Globoko znižane cene. Dijaki popust. Zadnjič. Ob 20.: Navihanka. Znižane cene.

SPORT

Planinci in smučarji, kam pa za božič?

SPD vas pelje v duhu po vseh najlepših smučarskih postojankah Slovenije

Zimska gorska priroda vabi. Smuči na rame in ven na sneg, na solnce, v prelepo zimsko naravo, belo, živo in v vseh prizorih čarobno privlačno. Planinski domovi nudijo prijetno zatočišče in domače razpoloženje za božične praznike. Toplo, hitreje polje kri v žilah, ko se nam napoveduje izpolnitev naših želja za božič.

Kam? Do sobote dne 23. decembra je še dovolj časa, da si izberemo svojim smučarskim sposobnostim in svojemu razpoloženju primeren kraj. Slovensko planinsko društvo hoče z nasveti pomagati pri pravilni izbiri.

Obrnimo se v Bohinj do Zlatoroga, izhodišča za vse smuške ture v Triglavsko pogorje. Krog in krog Bohinja leže valovite planote, samotna pota skozi zasnežene gozdove, ki se smučarju priljubijo, da mu je težko, ko odhaja. Zlatorog je ključ do najlepšega smuškega raja- Komne. Luč, ki sije okrog Doma SPD na Komni, je svetlejša kakor v dolini, modrikaste sence pomirjajo oko ter segajo v široke snežne poljane. Položno se spušča svet proti robu, kjer se strmo prevali v Bohinjsko kotlino. S Komne je mnogo smučarskih izletov, proti Šiji, Voglu, Podrti gori in Bogatinu ter tja čez Kal in Lope nad dolino »Zajezeram«, kjer je niz najlepših smuških poljan. Dom SPD na Komni je stalno oskrbovan ter nudi naj večje udobnosti. Koča pri Triglavskih jezerih pa bo odprta le v primeru, ako se vsaj do 20. t. m. javi najmanj osem oseb, ki bodo bivale vsaj tri dni v tej postojanki. Na Komni je okrog 110 cm pršiča.

Iz Bohinja se obrnimo proti severu v dolino, ki ima dvojno mero zimskih radosti — v Pišnico, kjer se visoko skalovje neopazno izgublja v temnih smrekah, kjer nas pozdravljajo stene Škrlatice in Prisojnika, Položna cesta iz Kranjske gore se vzpenja na Vršič in nas pripelje v topli kotiček Erjavčeve koče pod stenami mogočne Mojstrovke. Z Vršiča je smuka proti dolini nebeški užitek za začetnika in za izvežbanega smučarja. Smelejši, izvežbani smučarji se povzpnejo na Sleme in naprej v strmem smuku v Tamar.

Poglejmo v svet Kamniških planin! Dve močni postojanki, Krvavec in Velika Planina sta izhodišči za vse smučarske podvige. Avtobus potegne planinca do Cerkelj, od koder vodi prijazna pot mimo slikovite kapelice sv. Ambroža. Od tod se bližamo prostranim smučiščem Križke planine in Krvavcu z njegovim edinstvenim razgledom. Topli planinski dom sprejme smučarja v svoje okrilje. Velika Planina je eno samo ogromno smučišče, kjer ne veš, kam bi najprej pohitel. Mikavna je Tiha dolina, ki je oddaljena od koče SPD komaj 10 minut in ki je polna zimskih čarov. Pozimi je najprikladnejši vzpon na Veliko Planino iz Črne, kamor vozi avto iz Kamnika. Od gostilne pri Jurčku traja vzpon po zgaženi poti mimo kmetije Podkrajnik do koče SPD na Veliki Planini le dobri dve uri. Kamniška Bistrica ob vznožju zasneženih Kamniških planin bo nudila letos še izredne užitke! Po prihodu jutrnjega vlaka bodo ob nedeljah in praznikih čakale v Stahovici sani s konjsko vprego; komur ni do smuke, se lahko lagodno pelje do doma, ostali pa drče na smučkah za vozilom. Pred domom bo urejeno smučišče za začetnike ter sankališče.

Poglejmo še v vznožje Karavank. S postaje Žirovnice vodi zložna pot do Valvazorjevega doma, ki ima edinstven razgled na blesteče planine Gorenjske in na Savsko dolino. V tej postojanki je domače in prijetno, okolica pa nudi tudi smučarju številne možnosti za razmah.

V naročju naše slovenske zemlje leže čuda zimske prirode. Pridite in poglejte jih. Povsod v Sloveniji čakajo na smučarje zimske postojanke Slovenskega planinskega društva z bleščečimi smučišči v okolici. Pojdite tja ven za božič in praznike, razvedrite si dušo, okrepite telo na belih gorskih poljanah.

Kdor želi informacije o snežnih razmerah, oskrbi planinskih postojank in smučarskih izletih, naj se obrne na pisarno SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I, tel. 40-56.

Mozirska koča na Golteh

je pripravljena, da sprejme množico smučarjev, ki so se odločili, da preživijo božične praznike na idealnih smučiščih, ki obkrožujejo to prijetno planinsko postojanko. Potni stroški do Mozirja so neznatni, avtobusne in železniške zveze s Celjem pa najugodnejše. O letošnjem božiču si bodo sledili trije prazniki zapovrstjo, da je res vredno pohiteti na božično smuko na Mozirsko planino. Morda nebo tudi pri Celjski koči kmalu natrosi toliko snega, da se bo tudi tu lahko po mili volji nasmučal vsakdo, kdor ne more predaleč z doma.

•

Sneg je pobelil Maribor in okolico v noči na petek. Višina snega 5 cm, padavine od raztopljenega snega 4.6 mm. Na pohorskih vrhovih je zapadlo doslej ponekod za skoraj 1 m snega.

Za naslov prvaka v table-tenisu

Na teh tekmah v Zagrebu bo nastopilo 13 najboljših moštev iz vse države, med njimi tudi Hermes in Mladika iz Ljubljane

Danes in jutri priredi JTTS v Zagrebu finalna tekmovanja za državno prvenstvo moštev v table-tenisu. V to tekmovanje se je iz izbirnih tekem plasiralo 13 klubov iz vse države, med njimi kot najmočnejši trije zagrebški ter po dva ljubljanska, subotiška in beograjska.

Ljubljansko okrožje bosta torej v teh finalnih tekmah zastopala dva kluba, in sicer Hermes in Mladika iz Ljubljane. Hermes bo po dolgem odmoru spet nastopil v svoji stari postavi z bivšim državnim prvakom Marinkom, ki je zdaj v odlični formi. Razen njega bodo za Hermes igrali še: Lazar, Djinovski in Kosmina, ki bodo vsi skupaj trd oreh za vse ostale. Mladika bo igrala v postavi: Strojnik, Belak in Krečič.

V zagrebški skupini so se v finale plasirali: Hašk, Makabi in Urania. Zanimivo je, da bosta v Haškovi ekipi igrala kar dva Slovenca, in sicer Weiss in Dernovšek. Močno bo tudi moštvo trenutnega državnega prvaka Subotiškega table-tenis kluba, ki bo igralo v postavi: Harangozo I., Konc in Harangozo II.

Borba za prvo mesto bo gotovo zelo ogorčena. Največji favoriti med 13 kandidati so: sedanji prvak STTK, ljubljanski Hermes ter zagrebška kluba Hašk in Makabi, seveda pa tudi presenečenja niso izključena. Igralo se bo danes popoldne in drevi, v nedeljo pa ves dan do poznega večera. Kaže, da bo to ena največjih table-teniških prireditev v sezoni, saj se bodo v Zagrebu zbrali najboljši table-tenisti iz vse države.

V nekaj vrstah

Iz domačega nogometa

Iz zadnjega »Službenega Vestnika SNZ« posnemamo:

Na nedeljskem ustanovnem občnem zboru nogometne podzveze v Trbovljah je bilo sklenjeno, da se ustanovitev te podzveze odkloni tako, da se trboveljski klubi izjavljajo za pristop k ljubljanski nogometni podzvezi, v Trbovljah pa naj se ustanovi samo poverjeništvo.

Prvi redni občni zbor SNZ bo 14. januarja 1940.

Jutri ob 10. bo v posebni sobi kavarne »Emone« ustanovni občni zbor Zbora nogometnih sodnikov pri SNZ, ki bo, kakor znano, po sklepu ustanovnega občnega zbora SNZ dobil avtonomijo in bo odslej imel samostojno organizacijo.

Spor zaradi prvenstvene tekme med Muro in Rapidom, ki jo je bivši LNP verificiral z 2:0 v korist Rapida, očitno še ni rešen. Mura je protestirala in zdaj bodo ponovno proučili vse okoliščine, v katerih je bila odigrana ta tekma. V zvezi z njo je bil občutno kaznovan tudi zač. nog. sodnik Josip Turk iz Murske Sobote, ki so ga v sodniškem odboru črtali iz seznama sodnikov. Ta sklep je zdaj SNZ potrdila.

Ljubljanski boksar v Zagrebu

Jutri bo v dvoboju med Herkulesom in Croatijo gostoval tudi ljubljanski boksar Evstahij Baloh, in sicer za Croatijo v teški kategoriji. Za nasprotnika so mu določili državnega prvaka Hladnega. Baloh ima v tej borbi prednost silno močnih udarcev. Ta borba je obenem tudi revanžna za zadnjo, v kateri je Baloh Hladnega tako obdelal, da so ga morali odpeljati. Trenutno Baloh sicer ni v najboljši formi, toda klub temu računajo njegovi prijatelji, da bo častno zastopal slovenski boks.

Sportne zveze brez konca in kraja

Srbi, ki so v prvih časih »reorganizacije« našega sporta in v dobi ustanavljanja raznih hrvatskih sportnih forumov, držali križem roke, hitijo zdaj, da bi nadoknadili zaostalo in čimprej ustanovili za vse sportne panoge, ki jih gojijo, samostojno sportne forume. Tako so imeli sinoči ustanovni občni zbor srbske zveze zimskih sportov, danes in jutri pa bo temu sledilo še več drugih. Na vrsti sta srbski kolesarski savez in srbski atletski savez, razen teh pa je za jutri določen tudi ustanovni občni zbor Saveza srbskih sportnih savezov, ki bo skupni predstavnik vsega srbskega sporta po vzorcu »Hrvatske sportne sloge« v Zagrebu.

Mednarodni nogometni spored Jugoslavije za leto 1940

Na zadnji seji VNS je mednarodni tajnik predložil načrt mednarodnih tekem naše nogometne reprezentance za prihodnje leto. Po tem načrtu bo naša reprezentanca igrala: 31. marca v Bukarešti z Rumunijo; isti dan bi igrali tudi obe drugi reprezentanci v Beogradu. Enak aranžma je v načrtu tudi za 6. septembra, ko bi prvi garnituri igrali v Jugoslaviji, drugi pa v Bukarešti. VNS pripravlja tudi mednarodni tekmi z Nemčijo in Madžarsko, obe na igriščih izven doma. Razen tega je zelo verjetno, da bo prišlo do gostovanja španske reprezentance, ki se je sama ponudila našemu savezu. Kot termina sta predložena 2. in 6. junij, tekmi pa naj bi bili v Zagrebu in Beogradu. Podrobnosti glede sodelovanja naših moštev v tekmovanju za srednje-evropski in podunavski pokal se bodo obravnavale na posebni konferenci sredi januarja v Budimpešti.

•

Odposlanci ljubljanske plavalne podzveze bodo imeli — tako pišejo v Zagrebu — jutri skupno z delegati beograjske podzveze, ki so, kakor znano, solidarno zapustili zadnji občni zbor JPS, na katerem se je sklepalo o njegovi reorganizaciji, v Zagrebu sestanek s predstavniki Hrvatske plavalne zveze, na katerem menijo razčistiti vsa nesoglasja, ki so nastala takrat. O tem sporu smo svoječasno objavili številne čudne podrobnosti, po katerih se mora sklepati, da ureditev teh nesoglasij, ki jih ni malo in niso tako neznatne, ne bo tako lahka stvar.

Smučarski klub Ljubljana objavlja, da je medklubski gozdni tek, ki je bil razpisan za nedeljo dne 17. t. m., zaradi zapadlega snega odpovedan.

SK Slovan (boksarska sekcija) vabi vse začetnike in ljubitelje boksa, naj se udeležujejo treningov, ki so vsak ponedeljek in četrtek od 19. do 21. na poljanski gimnaziji.

Vremenska poročila

Uradno poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, JZSS in SPD

Rateče-Planica 870 m: —4, oblačno, mirno, 10 cm pršiča na 10 podlage,
Planica-Slatna 950 m: —3, oblačno, mirno, 20 cm pršiča na 10 podlage,
Planica-Tamar 1108 m: —3, oblačno mirno, 25 cm pršiča na 25 podlage,
Peč-Petelinjek 1440 m: —4, oblačno, mirno, 20 cm pršiča na 20 podlage,
Kranjska gora 810 m: —4, oblačno, mirno, 10 cm pršiča na 20 podlage, sankališče uporabno, Budkovnik 20 cm pršiča, Vršič 45 cm pršiča,
Dovje-Mojstrana 650 m: —2, oblačno, mirno, 9 cm pršiča,
Jesenice 584 m: —7, oblačno, mirno, 40 cm pršiča,
Bled 501 m: —1, oblačno, mirno, 3 cm pršiča,
Radovljica 470 m: oblačno, drobno mede, 2 cm pršiča na 8 podlage,
Bohinj-Zlatorog 530 m: —1, oblačno, drobno mede, 8 cm pršiča,
Valvazorjev dom 1180 m: —1, oblačno, vetrovno, 20 cm osrenjenega snega,
Dom na Komni 1520 m: —3, drobno mede, 20 cm pršiča na 60 podlage,
Dom na Krvavcu 1700 m: —1, drobno mede, 15 cm pršiča na 60 podlage,
Velika planina 1558 m: —2, drobno mede, 15 cm pršiča na 40 podlage,
Škofja Loka 350 m: oblačno, mirno, 15 cm južnega snega,
Polževo 620 m: —2, oblačno, 10 cm pršiča,
Senjorjev dom 1522 m: —8, drobno mede, 15 cm pršiča na 30 podlage,
Rimski vrelec 530 m: —2, drobno mede, 15 cm pršiča.

Perutnina za Božič

Vse Ljubljančane, katerim sem poslal svoje ponudbe, obveščam, da bom vsa do sedaj došla naročila izvršil. One pa, ki še niso naročili prosim, da pošljejo svoja naročila

JOSIP LAH, Osluševci p. Vel. Nedelja,

najpozneje do ponedeljka 18. t. m.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Kam pa, kam?

Veselico s plesom
priredi danes zvečer restavracija Lloyd na Sv. Petra cesti. Na prijetno zabavo ob izbornem vinu in jedilih vabi Rezika Velkavrh, gostilničarka pri »Lloydu« in pri »Univerzi«.
32535-18

V gostilni Putrich
danes in jutri ples, odprto do 1. ure. Vljudno vabljeni. 32603-18

Službo dobi

Sodarskega pomočnika
za vsa dela, sprejmem takoj. Ivan Oblak, sodarstvo, Vrhnika. 32562-1

Hlapca in sodavičarja
prijaznega mladega fanta, iščem. Oton Paar, Jesenice.
32521-1

Samostojno kuharico
veščo tudi vseh drugih hišnih del, sprejmem 1. januarja ali kasneje za dobo petih ali šestih mesecev. — Družina brez otrok. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plača 300 din«.
32548-1

Mesarski pomočnik
dober sekač, dobi službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sekač«.
32491-1

Šiviljo
pomočnico, samostojno moč sprejmem. Kos Josip, Kranj Na Škrlovcu 1.
32588-1

Uradnico
iščem. Znanje strojepisja, italijanske korespondence in računanja v lesni stroki. Predstaviti se v nedeljo 17. t. m. Hotel Metropol.
32579-1

Službe išče

Brivski pomočnik
zelo dober delavec, dela trajno, vodno in precej dobro železno ondulacijo, delal že 3 leta v Sloveniji, a je sedaj prišel od vojakov, išče stalno mesto. Obenem dober nogometaš. Nastopi lahko takoj pod zelo skromnimi zahtevami. Ivan Šimunič, frizer, Oroslavlje kraj Zagreba.
32604-2

Manufakturist
pošten, želi premeniti mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Večletna praksa«.
32608-2

Mlad uradnik
s prakso v upravni službi ter znanjem nemščine, išče zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »1940«
32531-2

Prodam

Umivalnik
iz fajense za mrzlo in toplo vodo, proda ABC, Ljubljana, Medvedova c. 8 (poleg kolodvora Šiške).
32560-6

Trgovski portal s šipami in rolojem
naprodaj iz konkurzne mase Povprašati v odvetniški pisarni dr. Albina Smoleta, Ljubljana, Dalmatinova 5.
32426-6

Kompletne smuči in sanke
kupite najugodneje pri izdelovalcu M. Fajferju, Trnovska 25, Ljubljana.
32600-6

Ekonomično peč
»KRALJICA PEČI«, ki se naloži s premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobite v vseh velikostih pri A. SEMENIČ in drug. Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21.
32524-6

Knjige

Knjige
slovenske in nemške novejše romane, kupim. Ponudbe pod šifro »Plačam takoj 777« na ogl. odd. Jutra.
32569-8

Knjigo »Naš svetovalec«
v bolezni in zdravju« ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32605-8

Pohištvo

Elegantno spalnico
iz orehove korenine proda mizar L. Gluhak, Brezovica 6 pri Ljubljani.
32578-12

Kapital

Hranilno knjižico
z vlogo din 31.000 pri Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32570-16

Avto, moto

Tri avtomobile
na plin, zelo poceni vožnja (poltovor., dobavni in osebni) zelo ugodno naprodaj. Delavnica, Sv. Petra c. 85.
32597-10

Nov Ardie motor
in Herkules - Sachs 100 ccm za vsako ceno naprodaj. Delavnica Sv. Petra c. 85.
32596-10

Lokali

Mlekarno
dobro vpeljano, na prometnem industrijskem kraju, blizu Ljubljane poceni oddam radi prevzema drugega obrata. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32488-19

Obcestni lokal
oddam takoj na Glincah, Tržaška 71.
32576-19

Nujno prodam
radi družinskih razmer dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom na periferiji Ljubljane, pod zelo ugodnimi pogoji. Potreben kapital din 100.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zlata jama«.
32572-19

Posest

Hiša
z 12 stanovanji in stavbene parcele ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32586-20

Krasna parcela
takoj čez progo, severni del ugodno naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Blizu centra«.
32592-20

Hišo
donosno, trgovsko, v centru Ljubljane prodam. Brezplačne informacije pri »Interpromet«, Aleksandrova 10.
32601-20

Trgovsko hišo
kupim v Mariboru na prometni točki. Cena 1,500.000 do 2,000.000. Ponudbe je poslati na ogl. odd. Jutra pod »Trgovska hiša«.
32511-20

Stanovanje odda

Enosob. stanovanje
s kabinetom oddam takoj. Herbersteinova 9.
32590-21

Sobo odda

Mesečno sobo
s separiranim vhodom oddam 1. januarja. Ogleda se Knafljeva 13, II. nadstr.
32546-23

Prijazno sobo
v centru, s posebnim vhodom odda mirna 4 članska družina odraslih oseb 1 ali 2 gospodoma. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32561-23

Sobo
čisto in svetlo, s souporabo kopalnice in vso oskrbo — oddam enemu ali dvema solidnima gospodoma. — Strossmayerjeva 4, I. desno nasproti poljanske gimnazije.
32581-23

Sobe išče

Lepo solnčno sobo
za 15. januar, s tekočo vodo ali vsaj souporabo kopalnice, iščem v bližini opere Plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Soliden«.
32404-23a

Dopisi

Gdč. Zakotnik
Dvignite pismo poštno ležeče. Službeno zadržan.
32567-24

Stroji

Pisalni stroj
mali ročni, popolnoma nov znamke »Olimpia«, prodam. Vanda Paar, Ljubljana, Medvedova 3.
32522-29

Pisalni stroj
prav dobro ohranjen, vsled opustitve pisarne poceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
32582-29

Dražbe

Sodna dražba
hotela Osterberger v Ptuju ter treh vinogradniških posestev v Halozah se vrši pri okrajnem sodišču v Ptuju soba št. 6 dne 18. dec. 1939 ob 8. uri. Informacije daje Mestna hranilnica v Ptuju, oziroma odvetnik dr. A. Remec v Ptuju. Minoritski trg 17.
32564-32

Pridelki

Trgovci!
Orehova jedrca, ajdov in cvetlični med kupite naj ceneje v Medarni, Ljubljana Židovska ulica 6.
32329-33

Zdravstvo

OKAMA MAZILO
iz zdravilnih zelišč. Čudovit uspeh pri ranah, opeklinah, oteklinah (volkuturih vnetjih itd., za nego dojenčkov pri kožnem vnetju, izpuščajih in krastah na temenu, za razpokane prsne bradavice — Glavna zaloga lekarna Mr J. Oblak Št. Vid nad Ljubljano.
187-4

BOŽIČNO VESELJE

PFAFF

šivalni stroj

IGN. VOK

Ljubljana — Tavčarjeva 7.

Gospodu!

Sigurno je tudi Vaša želja, da bo Vaša gospa soproga, mama, sestra, uslužbenka ali znanka s poklonjenim Božičnim darilom zadovoljna.

Vsled tega si dovolimo priskočiti Vam na pomoč z navedbo nekaterih predmetov, ki bodo Vaše obdarovanke gotovo razveselili.

N. pr.:

4 m čisto volnenega blaga za celo damsko obleko	Din	79.—
2.50 m prvovrstnega modernega volnenega blaga (šir. 130 cm za celo damsko obleko	Din	142.50
4 m krasnega svilenega cloqueja za celo damsko toaleto	Din	112.—
4 m zelo trpežnega blaga (iz svile in volne) za celo damsko obleko	Din	50.—
4 m vzorčastega velourja za celo damsko haljo	Din	50.—
4 m trpežne vzorčaste flanele za celo obleko ali haljo	Din	40.—
4 m trpežnega vzorčastega barhenta, za celo obleko	Din	46.—
4 m izredno močnega in lepega diagonal barhenta za celo damsko obleko	Din	56.—
3 m črtaste flanele za damsko perilo	Din	15.50
3 m izredno trpežne črtaste keper flanele za perilo	Din	27.—
3 m krasne vzorčaste flanele za spalno srajco	Din	37.50
4.50 m krasne vzorčaste flanele za damsko pižamo	Din	56.25
10 m trpežne bele kontenine	Din	72.50
15 m finega dobrega šifona za perilo	Din	131.25
20 m najfinejšega šifona za perilo	Din	200.—
3 m barvastega puplina za damsko perilo	Din	32.25
3 m fine svile za damsko perilo	Din	38.25
2 m krasne tamburirane svile za celo damsko bluzo	Din	35.50
1 namizna garnitura (damast prt in 6 servijetov)	Din	75.—
1 krasna namizna garnitura	Din	135.—
1 lep karirast prt	Din	34.50
6 belih servijetov	Din	33.—

i. t. d.

Spoštovane stranke izven Ljubljane opozarjamo na ugodnost nedeljskih povratnih kart za nedeljo dne 17. t. m. ko bomo imeli celi dan odprto.

Manufaktura Manica k.d.

LJUBLJANA — MESTNI TRG 17

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«!

Dovršeno brije in dalje traja Alcoso nožiček za britje

Zahtevajte vzorce in pogoje od E. Lever, Beograd, pošt. pretinac 284.

Dr. Havličkov ČAJ ZA ŽELODEC

regulira prebavo, krvni pritisk, odebelitev, pospešuje presnavljanje, izločevanje strupenih sokov itd. — Zavitek din 12.—. Poskusite takoj in pišite na:

GRADSKO LJEKARNO,

ZAGREB, Gornji grad 5

Ogl. S. br. 1990/1935.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

✝

Umrl nam je naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

ALBIN ROBIČ

PLESKARSKI POMOČNIK

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 16. t. m. ob 2. uri popoldne izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 18. t. m. ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Cirila in Metoda.

LJUBLJANA, dne 14. decembra 1939.

Žalujoče rodbine: ROBIČ—KOŠENINA—LOTRIČ—ČIBEJ

✝

Naznanjamo žalostno vest, da je naš dobri, edini sin, brat, stric itd., gospod

JOS. SABOTIČ

PILOT-LOVEC PPORUČNIK

v Zemunu, dne 14. t. m. tragično preminul.

Truplo nepozabnega nam rajnika bo pokopano v Šmarje—Sap. Dan pogreba obvestimo.

Šmarje—sap, Ljubljana, dne 16. decembra 1939.

NEUTOLAŽLJIVI STARIŠI, SESTRE in ostalo sorodstvo.

✝

Umrl nam je naš ljubljeni soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

FRANJO VRŠIČ

vpokojeni uradnik mestne občine

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto ob pol 16. uri izpred mestne mrtvašnice na Pobrežju.

Maribor, Beograd, Kruševac, Graz, dne 15. decembra 1939.

ŽALUJOČA SOPROGA IN SINOVA

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

✝

Umrl nam je naš ljubljeni soprog, oče, brat in stric, gospod

Adolf Žabjek

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 17. t. m. ob 2. uri popoldne izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana—Klagenfurt, dne 15. decembra 1939.

Žalujoče rodbine: ŽABJEK—JAVORNIK in ostalo sorodstvo.

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER POTUJETA

14

Prenočili so v starem poslopju, drugo jutro pa nadaljevali pot. Solnce je ves dan pripekalo nanje in kar veseli so bili, ko so proti večeru dospeli do velikega jezera. »Ali bi ga bilo moči prebresti?« je vprašal Peter. Velblodu se to ni zdelo priporočljivo, češ da je jezero polno krokodilov in bi utegnilo biti pri sredi zelo globoko.

Rudarski inženjer

pooblaščen, z dobro prakso DOBI MESTO UPRAVNIKA v večjem rudniku lignita v Srbiji. Ponudbe poslati na Publicitas a. d., Beograd, pošt pretinac 60, pod »LIGNIT«.

✝

Umrla nam je naša dobra mama in stara mama

Franja Bergant

vdov. UNGER, roj. GRAŠEK

previdena s tolažili za umirajoče.

Na poslednjo pot na žale jo spremimo v soboto, dne 16. decembra 1939 ob pol 16. uri iz njenega doma v Kamniku, Majstrova ul. št. 9.

Kamnik—Ljubljana, 15. decembra 1939.

FRANJA DEBEVEC roj. UNGER, hčerka;
NADA ing. DOLENČEVA, vnukinja.
BOŽO DEBEVEC, vnuk;

✝

Žalostnim srcem naznanjamo tužno vest, da je snoči ob pol 11. za vedno zatisnil svoje trudne oči naš ljubljeni oče in stari oče, gospod

LOVRE VERANIČ

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 17. decembra ob pol 4. pop. na mestnem pokopališču.

Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek, 18. decembra ob 7. zjutraj v farni cerkvi.

CELJE, 15. decembra 1939.

Žalujoča hčerka ROZA ZAMPARUTTI in ostalo sorodstvo.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Iz Maribora

a— **Uradni dan »Dentistično - tehnične zbornice« v Mariboru.** Uradovanje za članstvo iz področja bivše mariborske oblasti bo v nedeljo 17. t. m. od 9. do 12. ure v hotelu »Orel«, lovska soba.

a— **»Konto X«**, tridejanska veseloigra, bo uprizorjena za božične praznike v gledališču. Zabavna veseloigra je žela prodoren uspeh v Pragi in Zagrebu. Prevedel jo je za naš oder g. Danilo Gorinšek. Veseloigra se uprizori v Sloveniji prvič na mariborskem odru.

a— **Akademski ples** dne 5. januarja 1940 priredi v Sokolskem domu Akademska podporna zadruga v Mariboru. (—)

a— **Okostnjaki v bivši dravski vojašnici.** Arhivar prof. Franjo Baš si je ogledal okostnjake na zadnjem dvorišču stare dravske vojašnice, o katerih najdbi smo poročali v včerajšnji številki. Po mnenju prof. Baša gre za okostnjake, ki so stari okoli 200 let. Ker so bili zakopani v glinasti zemlji, so razmeroma zelo dobro ohranjeni. Očividno potekajo iz dobe kuge v začetku 18. stoletja.

a— **Če se vname star panj.** V neki gostilni v Ulici kneza Koclja se je starejši meščan seznanil z mlajšo žensko. Možakar je pridno naročal pijačo, dokler ni zaradi preobilo zaužitega alkohola zaspal. Ko se je prebudil, pa ni bilo prijazne družabnice, pa tudi denarnice ne, v kateri je imel okoli 550 din.

a— **Ekshumacija.** Na starem mestnem pokopališču so izkopali telesne ostanke profesorja Ivana Majcigerja, ki je 40 let poučeval na mariborski državni gimnaziji. Majciger je bil med ustanovitelji Narodnega doma v Mariboru. Njegove in njegovih svojcev telesne ostanke so prepeljali na pokopališče v Kamnici.

a— **Dober plen.** Preko meje so izgnali na našo stran nekega Miodraga Klemina, o katerem se je ugotovilo, da ga zasleduje splitska policija zaradi številnih tatvin. Klemina so odpravili v Split.

Gospodarstvo

Narodna banka in njeni indeksi cen

Narodna banka je sestavila statistiko o gibanju cen na drobno v deset največjih mestih naše države, in sicer za mesec november. Povprečni indeks cen v trgovini na drobno se je v teh desetih mestih povečal od 89.3 v avgustu, 90.0 v septembru in 91.8 v oktobru na **98.7 v novembru** (1930 enako 100). Lani v novembru je znašal ta indeks 92.5 **in so torej letos cene v trgovini na drobno v primeri z lanskim novembrom za 6.7% višje.**

Indeksi za posamezna mesta kažejo zelo neenako gibanje. Tako se je indeks cen v trgovini na drobno v primeri z lanskim novembrom dvignil v Skoplju za 10.8%, v Zagrebu za 10.4%, v Beogradu za 9.5%, **v Ljubljani za 9.4%** in v Banjaluki za 8.4%, v Splitu pa je le za 6.6%, v Sarajevu za 5.5%, v Cetinju za 5.0%, v Novem Sadu za 1.3% in v Nišu za komaj 0.7%. Vrhu tega kažejo indeksi za nekatera mesta znatno višji nivo cen, kakor v letu 1930 (v Skoplju je znašal indeks 108.8, v Beogradu in Novem Sadu 105.0), v mnogih mestih pa so cene po indeksih sodeč še znatno nižje nego leta 1930 (tako znaša indeks v Cetinju le 88.5, v Banjaluki 91.0, v Sarajevu 92.3 itd.). Indeks v trgovini na drobno v **Ljubljani** je za november izračunan v višini 98.6 nasproti 87.2, v avgustu odnosno 90.1 v lanskem avgustu.

Tako znatne razlike pa med posameznimi mesti gotovo ne obstojajo, ker je docela izključeno, da bi se nasproti lanskemu novembru v Nišu nivo cen dvignil le za 0.7% in v Novem Sadu le za 1.3%, v mnogih drugih mestih pa za preko 10%. Na drugi strani pa tudi ni verjetno, da bi se razmerje med posameznimi mesti od leta 1930 tako znatno spremenilo. Vse kaže, da osnove, na podlagi katerih računa Narodna banka te indekse niso točne in zanesljive, kajti blago, ki se je v zadnjih mesecih podražilo, se je podražilo povsod v državi in ne samo v nekaterih krajih, četudi se povprečni nivo cen na drobno morda ni povečal v takem obsegu, kakor se to plošno sodi glede na višje cene nekaterih vrst blaga.

Ker je danes indeks cen Narodne banke splošno priznano merilo, na katero se vsakdo sklicuje, bi bilo na mestu, če bi študijski oddelek Narodne banke reformiral način izračunavanja teh indeksov.

Kakor se zdi tvorijo podlago za računanje indeksov cen v trgovini na drobno izkazi o gibanju tržnih cen, ki jih sestavljajo tržna nadzorstva v posameznih mestih. Ti izkazi pa se pogosto sestavljajo šablonsko in površno in je docela prepuščeno uvidevnosti organa, ki sestavlja te izkaze, po kašnih načelih ugotavlja cene in sestavlja seznam.

Če Narodna banka že ne more dobiti lastnih podatkov po svojih organih, potem bi morala organizirati zbiranje podatkov vsaj po enotnih načelih in formularjih, zlasti pa bi morala dati organom, ki zbirajo podatke, podrobne instrukcije. Ni vseeno, če se od istega blaga vzame v seznam boljša ali slabša kakovost, če se vzame cena na trgu ali v trgovini, če se upošteva povprečna cena, ali pa izjemna cena itd. Vse gospodinje dobro vedo, kako je z izkazi o cenah, ki jih objavlja tržni urad. Včasih lahko obhodiš ves trg, pa ne dobiš dotičnega blaga po oni ceni, ki je naznačena v seznamu. Zelo težavno je n. pr. postaviti načela za ugotavljanje povprečne cene mesu, saj je zlasti pri mesu kakovost tako zelo različna in temu primerna tudi cena.

Dobro bi bilo, če bi Narodna banka pričela sestavljati in objavljati tehtane **indekse življenskih stroškov**, pri katerih bi se posamezne vrste blaga upoštevale v onem razmerju, v kakršnem se običajno trošijo in bi se upoštevali tudi vsi drugi izdatki. Šele tak indeks bi lahko tvoril zanesljivo podlago za presojo, kako naraščajo ali padajo življenjski stroški. In le tak indeks bi se lahko vzel kot podlaga za spreminjanje mezd in plač po tarifnih pogodbah.

Valutno finančni dogovor med Anglijo in Francijo

Kakor smo že kratko poročali, se je angleški zakladni minister sir John Simon nedavno mudil v Parizu in sicer na povabilo francoskega finančnega ministra Paula Reynauda. Med obema ministroma je prišlo do sklenitve sporazuma glede sodelovanja na področju valute in financ. O vsebini tega sporazuma je francoski finančni minister izdal uradni komunike, ki pravi med drugim, da je v interesu obeh držav, **obdržati sedanje valutne paritete med angleškim funtom in frankom za ves čas sedanje vojne.** Zato bosta obe državi skrbeli, da ne pride do sprememb v tej pariteti. Zneske francoskih frankov, ki jih bo potrebovala Anglija tudi za angleško ekspedicijsko armado, bo dala Francija na razpolago v zamenjavo za funte in za dobroimetja v funtih; zneske angleških funtov, ki jih bo potrebovala Francija zlasti tudi za nakup surovin, pa bo dala na razpolago Anglija v zamenjavo za franke. Pri tem ne bo ena država od druge zahtevala zlata. Nobena od obeh vlad ne bo brez predhodnega sporazuma z drugo vlado najemala **inozemska posojila** ali dajala kredite. Prav tako ne bosta Anglija in Francija zaradi morebitne zaščite domačega trga ali valute uvajali novih uvoznih omejitev. V vseh teh vprašanjih bosta obe vladi v stalnem stiku. Končno si bosta obe vladi delili stroške za vršenje skupnih nalog, tako tudi stroške za finančno podporo tretjih držav in stroške za poljsko armado. Obe vladi bosta prispevali za te skupne stroške v razmerju njihovega bogastva in je dogovorjeno. **da bo za te skupne stroške prispevala Francija eno tretjino. Anglija pa dve tretjini.** Ta dogovor bo veljal ves čas vojne in še šest mesecev po podpisu mirovne pogodbe.

Izplačilo izseljenskih vlog

Finančni minister je izdal pravilnik na osnovi nedavno izdane uredbe, po kateri bo država izplačevala izseljenske hranilne vloge pri tistih domačih denarnih zavodih, ki so prišli v konkurz od 1. januarja 1925. do 1. februarja 1931. Uredba se nanaša na izseljeniške vloge pri 6 bankah, in sicer pri Banki in štedionici za Primorje na Sušaku (pri kateri so znašale izseljeniške vloge okrog 13 milijonov din) pri Hrvatski seljački zadruž. banki v Zagrebu (izseljenske vloge 3.5 milijona din), pri Slavenski banki v Zagrebu (3.40 milijona din), pri Prvi lički štedionici v Gospiču (2.5 milijona din) pri Beograjski ujedinjeni banki (2 milijona din) in pri Srbski prometni banki v Sarajevu (1 milijon din). V celoti gre za izplačilo izseljeniških vlog v višini preko 25 milijonov din. Pred leti so bile že izplačane izseljenske vloge pri Prvi srbski zemljoradniški banki v Beogradu v višini 35 milijonov din. Že takrat bi se morale izplačati izseljenske vloge tudi pri drugih bankah, ki so prišle v konkurz. Zato je bilo najeto posojilo v višini 50 milijonov din; od tega posojila je še na razpolago okrog 15 milijonov din.

Pravkar izdani pravilnik določa, da morajo vlagatelji izseljenci predložiti Poštni hranilnici v Beogradu najkasneje do **31. decembra 1940** naslednje dokumente: vložno knjižico ali sodni sklep, če je bila vložna knjižica predmet sodnega uničenja, dokazilo državljanstva ter potrdilo o izseljenstvu. Glede vseh prijav za izplačilo vlog bo odločala posebna državna komisija treh članov, ki jo postavi finančni minister. V to komisijo pride po en zastopnik finančnega ministrstva, poštnega ministrstva in ministrstva za socialno politiko. Državna komisija bo po predlogu predloženih prijav in potrebnih dokumentov izdala končni sklep o izplačilu izseljenskih. Ko bo ugotovila, da obstoje zakonski pogoji za izplačilo, bo komisija izračunala vlogo in dogovorjene obresti do začetka konkurznega postopanja. Izplačilo vlog bo izvršila Poštna hranilnica v Beogradu, ki bo vlagateljem izdajala svoje hranilne knjižice za zneske, ki jih bo priznala državna komisija. Če je konkurzno postopanje o imovini dotičnega denarnega zavoda že končano, se bodo izseljenske vloge teh zavodov izplačevale vlagateljem z odbitkom že izplačanih zneskov iz konkurzne mase. Konkurzna sodišča, pri katerih se vodi konkurzni postopek ali pa se je vodil in je že končan, bodo dala potrebne podatke, ki jih bo od njih zahtevala državna komisija. Vse pravice vlagateljev, katerih terjatve bodo pokrite, preidejo potem na državo.

Posestne spremembe v Ljubljani

(Konec)

Leon Prihavec, železničar in posestnik iz Metelkove ul. 4. in njegova žena *Angela* sta prodala posestnici *Amaliji Kraljevi* iz Železnikarjeve ul. 18. stavbno parcelo v Sp. Šiški za 120.000 din.

Greta Kocbekova, posestnica z Emonske ceste štev. 25 je prodala obrtniku *Ivanu Oprešniku* iz Ljubljane VII. — Gospodinjska ul. 6., njivo v Zg. Šiški v izmeri 925 m² za 50.000 din.

Justina Wester s Hradeckega c. 8. je prodala *inž. Cirilu Dimniku*, ravnatelju šumske direkcije v Ljubljani, parcelo v Karlovškem predmestju v izmeri 2.170 m² za pavšalno ceno 70.000 din.

Marija Pinteričeva, posestnica v Vipavski ul. 10. je prodala zdravniku *dr Pavlu Janežiču* s Starega trga štev. 4. svojo hišo in vrt za 240.000 din.

Ivan Cimperman, kurjač državnih železnic, stanujoč na Tržaški c. 5., je prodal direktorju ljubljanske podružnice Poštne hranilnice dr Vidmarju parcelo v Gradišču v izmeri 1.121 m² po 120 din kv m za 134.520 dinarjev.

Alojzija Travnikova z Ilovškega Stradona štev. 19. je prodala mesarici *Minki Zajčevi* s Poljanske c. 79. parcelo v Trnovskem predmestju v izmeri 6859 m² za 28.000 dinarjev.

Edvard Debevc, štukaterski mojster iz Detelove štev. 3., je prodal zasebnici *Slavi Trebarjevi* iz Beograda hišo štev. 3. v Detelovi ul. z vrtom v izmeri 657 m² za 400.000 din.

Ljubljanska kreditna banka je prodala *inž. Viktorju Kravanji* iz Črnomlja parcelo v Gradiškem predmestju v izmeri 803 m² za 90.096 din.

Ivan Pečnik s Tyrševe c. štev. 203. je prodal zasebnici *Elzi Stojkovičevi* z Masarykove c. 44. stavbišče v Brinjah v izmeri 584 m² za 24.000 din.

Anton baron Codelli s Kodelijevega gradu je prodal *Gradbeni zadrugi »Krekov dom«* s Kodeljevega parcelo v k. o. Udmat v izmeri 1.000 m² za 45.000 din.

Katarina Milkovičeva in Josip Pokorny sta prodala *Silvestru Drapalu* na Viču parcelo v izmeri 671 m² za 25.000 din.

Marija Usenik z Domobranske c. 13. je prodala *Rozaliji Rusovi in Josipu Rusu* z Ižanske c. 63. hišo v Poljanskem predmestju s parcelo v izmeri 192 m² za 340.000 dinarjev.

Marica Šavnikova, trgovčeva žena iz Škofje Loke, je prodala trgovčevi vdovi *Alojziji Sedlarjevi* iz Močnikove ul. 4. zemljišče v Gradiškem predmestju za 220.000 dinarjev.

Družba Sv. Vincencija Pavelskega je prodala *Družbi tesarskih mojstrov, z. z o. z.*, njivo v Trnovskem predmestju v izmeri 2.931 m² za 115.500 din, nadalje ženi krojaškega mojstra *Ivanki Peterki* z Barvarske steze štev. 6. parcelo v Sv. Petra predmestju I. del v izmeri 798 m² za 46.866 din ter uradniku Vzajemne zavarovalnice *Pavlu Bajcu* njivo v Sv. Petra predmestju v izmeri 803 m² za 44.333 din.

Gospodarske vesti

— **Letna skupščina Glavne zadružne zveze in izvoz živine.** Včeraj je bila v Beogradu letna skupščina Glavne zadružne zveze, ki so se je udeležili tudi zastopniki iz banovine Hrvatske. Sprejeti sta bili dve resoluciji. Prva ugotavlja, da so zadružne organizacije nezadovoljne z dosedanjimi nizkimi cenami živine in živinskih proizvodov kakor tudi z ustanavljanjem raznih fondov v državnih ustanovah, ki se ne uporabljajo po svojem namenu in za ustvarjanje novih tržišč temveč za namene, ki nimajo ničesar skupnega z živinorejo. Resolucija zahteva reorganizacijo dosedanjega sistema izvoza živine, in sicer na zadružni podlagi. Poslovanje zavoda za zunanjo trgovino naj bi ostalo v mejah pravilnika o kontroli nad izvozom živine. Druga resolucija zahteva, naj se kmetom zagotovi primeren vpliv na izvoz. Odkupi od strani Prizada naj se izvajajo v soglasju z zadružnimi organizacijami, ki jim je treba dati potrebne kredite.

— **Sol moramo še vedno uvažati.** Zaradi pogrešne politike samostojne monopolske uprave moramo navzlic stalnim prizadevanjem še danes uvažati precejšen del potrebne soli iz inozemstva. Pred leti smo čuli napovedi, da bo po dograditvi nove solarne v Ulcinju krita vsa naša domača potreba. V zvezi z govoricami o pomanjkanju soli je sedaj uprava državnih monopolov izdala pojasnilo, iz katerega je razvidno, da krijemo z domačo produkcijo soli še vedno le dobro polovico potrebe. Uradno poročilo monopolske uprave ugotavlja, da znaša v naši državi letna potrošnja soli okrog 150 milijonov kilogramov. Od tega krijemo z domačo produkcijo 85 milijonov kilogramov ali 57%. Največ soli daje solarna v Kreki, namreč 60 milijonov kilogramov. Morske soli v Ulcinju, na Stonu in Pagu pa krijejo le 25 milijonov kilogramov. Ostalih 65 milijonov kilogramov moramo uvoziti iz inozemstva. Doslej smo sol uvažali v glavnem iz Rumunije, Grčije, Italije, Turčije in Egipta. Monopolska uprava je poskrbela, da si zasigura potrebne količine soli v inozemstvu in da si ustvari še dodatne rezerve. Sedaj ima zaključke za skupaj 90 milijonov kg soli, in sicer za 50 milijonov kilogramov iz Rumunije, za 20 milijonov kilogramov v Turčiji in za 20 milijonov kilogramov v Egiptu. Vrhu tega bomo dobili nekaj soli tudi iz Italije. Na poti je 7 milijonov kilogramov italijanske soli in 11 rečnih ladij s soljo iz Rumunije. Zato ni neupravičena bojazen, da bi prišlo do pomanjkanja soli. Monopolska uprava je najela nova skladišča, da bo lahko spravila rezervne zaloge soli.

— **Vprašanje pokojninskega zavarovanja trgovskih pomočnikov.** V ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje je bila včeraj konferenca predstavnikov pokojninskih zavodov za nameščence iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva, na kateri so razpravljali predvsem o razširjenju pokojninskega zavarovanja na trgovske pomočnike, kakor tudi o razširjenju zavarovanja na zobne tehnike in strojnike s strojniškim izpitom v smislu pooblastil letošnjega finančnega zakona. Poleg tega so razpravljali o vprašanju novega statuta za pokojninske zavode. Določili so glavne smernice za sestavo statuta zlasti glede predpisov, ki bodo veljali za volitve delegatov za glavno skupščino in za volitve otalih samoupravnih organov.

Borze

15. decembra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.20 — 14.40. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 36 in v Beogradu po 35.13. Tečaj na svobodnem deviznem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri prijaznejši tendenci trgovala po 422 (v Beogradu po 418—419). Promet je bil še v 6% begluških obveznicah po 76 (v Beogradu po 75) in v delnicah Trboveljske po 245.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 174.10 — 177.30, Pariz 98.70 — 101, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348 — 2386, Bruselj 731.50—743.50. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 215.06 — 218.26, Pariz 121.98 — 124.28, New York 5480—5520, Curih 1228.18—1238.18, Amsterdam 2899.93 — 2937.93, Bruselj 903.47 — 915.47.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.9850, London 1758, New York 446, Bruselj 73.75, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178.62, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, Köbenhavn 86.10, Sofija 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35, Bukarešta 3.30.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 418 — 419 (422), 4% agrarne 50 bl., 6% begluške 75 — 75.50 (76), 6% dalm. agrarne 68 bl., 3% šumske 66 den., 7% invest. 96 den., 7% stabiliz., 95 bl., 7% Blair 86 — 87.50, 8% Blair 93 — 94; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 196 bl., Trboveljska 245 — 250 (245), Gutman 55 bl., Šećerana Osijek 110 den.

Beograd. Vojna škoda 421.50 — 423 (418 — 419), 6% begluške 74.50—75.50 (75), 6% dalm. agrarne 66.50 — 67, 6% šumske 65 — 66.50, 7% stabiliz.. 99 den., 7% invest. 96 den., 7% Blair 86 — 87 (86.50), 8% Blair 92.50 — 94, Narodna 7850 den., PAB 190 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago,** 15. dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za dec. 101.375, za maj 99, za julij 97; **koruza:** za maj 56.125.

+ **Winnipeg,** 15. dec. Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 85.50, za okt. 87.

+ **Novosadska blagovna borza** (15. t. m.). Tendenza stalna. **Pšenica:** baška okol Novi Sad 188 — 190; gor. b. 189 — 191; srem. 188 — 190; slavonska 186 — 188; ladja Tisa 192 — 194; rž: baška 142 — 144 **Oves:** baški sremski in slavonski 149 — 151. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 162.50 — 165. **Koruza:** baška 134 — 135; banatska 131 — 132; nova par. Indijja 107 — 109. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 280 — 290; »2« 260 — 270; »5« 240 — 250; »6« 230 — 240; »7« 190 — 200; »8« 125 — 135. **Fižol:** baški sremski beli brez vreč 380 — 385. **Otrobi:** baški in sremski 116 — 118; ban. 114 — 116.

Zanimiva tiskovna tožba iz Laškega

Celje, 15. decembra

Dne 7. t. m. je bila pred senatom okrožnega sodišča v Celju razprava o tiskovnih tožbah g. Ivana Deželaka, posestnika v Laškem zoper g. dr. Frana Roša, advokata v Laškem, in zoper urednika »Nove Dobe« g. Rada Pečnika ter o obtožbi g. Viktorja Kumra, višjega davčnega kontrolorja v Laškem, zoper g. dr. Roša zaradi žaljenja časti.

G. Deželak je tožil najprej urednika g. Pečnika zaradi dopisa v »Novi dobi« o Nabavni in prodajni zadrugi v Laškem in zaradi dopisa o cestnih delih v Rimskih toplicah, ki se nanaša na delovanje g. Deželaka kot načelnika cestnega odbora. Urednik g. Pečnik je v dobri veri navedel, da je članek ki je izšel brez podpisa, a v uredniški kuverti, napisal g. dr. Roš ki priložnostno tudi sodeluje pri »Novi dobi«. Zakon o tisku določa, da je pisec odgovoren za besedilo, ki ga je sestavil, če urednik nedvomno dokaže, da je izdana oseba pravi pisec in da je bilo besedilo natisnjeno s piščevim dovoljenjem. Glede na to določbo je g. Deželak tožbo zoper urednika g. Pečnika umaknil, čeprav ni bilo dokazano da je pisec g. dr. Roš, ter je vložil tožbo zoper g. dr. Roša. G. dr. Roš je pri zaslišanju takoj izjavil, da gre za pomoto, češ da on inkrimin ranih člankov ni napisal. Nato je vložil g. Deželak po svojem zastopniku ponovno tožbo zoper urednika g. Pečnika, vzdržal je pa tudi tožbo zoper dr. Roša.

Višji davčni kontrolor g. Kumer pa je tožil dr. Roša, ker je ta sam priznal, da je napisal za »Novo dobo« dopis pod naslovom »Na davčno upravo v Laškem«, v katerem je bilo rečeno, da so na davčni upravi v Laškem dobili nov vijak, ker je tja prišel neki gospod (Kumer), ki je pokazal, da ne zna živeti z narodom, da je nevljuden v služb in neprijazen napram strankam in ves navdušen za navijanje taks in za novo prakso, ki naj zlasti našemu kmetu povzroči nova, doslej še neznana plačila.

Pri razpravi je zastopal g. Deželaka dr. Ogrizek (toda, šele pri glavni razpravi), g. Kumra pa dr. Dobovišek, dočim je oba obtoženca branil dr. Ernest Kalan.

Urednik Pečnik je zoper Deželakovo obtožbo ugovarjal, da je nepripustno, tožbo potem ko je bila že enkrat umaknjena, na novo vložiti in da se je g. Deželak prenaglil, če je vsled zmotne naredbe urednika g. Pečnika o piščevi osebi tožbo takoj umaknil, dasi predpisuje zakon o tisku, da jamči urednik, dokler ne dokaže, da je besedilo napisal drug pisec. Dr. Roš je glede Deželaka vztrajal na stališču, da onih dopisov ni napisal, g. Deželak pa ni imel nikakih dokazov za to, da bi bil pisec dr. Roš. Glede obtožbe g. Kumra pa je dr. Roš nastopil dokaz resnice.

Sodišče je izreklo razsodbo, s katero je zavrnjena Deželakova obtožba zoper g. Pečnika kot nedopustna, ker jo je Deželak že enkrat umaknil. Nadalje je dr. Roš oproščen od Deželakove obtožbe, ker ni nobenega dokaza, da bi bil on pisec, in oproščen tudi od Kumrove obtožbe, v kolikor se ta nanaša na očitek, da je g. Kumer v službi nevljuden in neprijazen. Obsojen pa je g. dr. Roš po tiskovnem zakonu na 500 din globe in plačilo ¼ stroškov, toda le glede postopanja o Kumrovi obtožbi in na zadevno povprečnino, dočim mora g. Kumer trpeti ¼ stroškov in nanj odpadajočo povprečnino. Deželak pa mora plačati vse stroške glede svoje tožbe zoper oba obtoženca in povprečnino v znesku 500 din. Sodišče je smatralo, da je dr. Roš uspel z dokazom resnice glede trditve, da je g. Kumer v službi nevljuden in neprijazen, dočim se glede ostalih trditev dokaz resnice ni postečil.

Taka je bila razsodba, s katero sta bila zelo zadovoljna urednik g. Pečnik in g. dr. Roš in kakor čujemo tudi davkoplačevalci iz laškega okraja.

Sedaj pa čujmo, kako poroča o tej zadevi »Slovenec«:

Dne 12. t. m. piše takole:

»Eden najbolj navdušenih dopisnikov g. dr. Roš iz Laškega je prišel pred celjsko sodišče in je obsojen na 500 din denarne kazni, v primeru neizterljivosti pa na 6 dni zapora ter na plačilo stroškov kazenskega postopanja. Zanimiva je bila izjava g. dr. Roša, ko je dejal, da članka proti g. Deželaku ni niti inspiriral niti diktiral, niti dal komu naročilo, da bi ga napisal, in celo, da ga (kot vnet dopisnik dvomimo) niti ni prebral.«

Vsak nepristranski človek bo moral ugotoviti, da je tak način poročanja nedostojen in nevreden poštenega novinarja. Kajti v tem poročilu je ne samo zamolčano, da je dr. Roš oproščen od bistvenega dela Kumrove obtožbe, ampak je tudi neresnično poročano, da ima on plačati vse stroške kazenkega postopanja, na drugi strani pa je stvar prikazana tako, kakor da bi bil dr. Roš obsojen zaradi dopisa proti g. Deželaku, ker je ime tožitelja g. Kumra sploh izpuščeno, in kakor da bi moral dr. Roš plačati stroške, dočim mora v resnici ravno g. Deželak glede svoje tožbe trpeti celokupne stroške.

Pribili smo glede tega načina poročanja le suha dejstva, katerim imamo le dodati, da je tako delo varanje javnosti in vredno vsega obžalovanja.

Sodba po Roganovi smrti

Maribor, 15. decembra

Ko je bil zloglasni razbojnik Alojzij Rogan na Koroški cesti v Mariboru ustreljen, je policija odkrila v drvarnici pri Tajhmajstrovih zalogo najrazličnejšega blaga in predmetov, glede katerih je ugotovila, da so bili ukradeni pri zadnjem Roganovem vlomu v noči na 19. septembra v trgovino Valterja Rupriha v Bresternici pri Mariboru. Takrat je izginilo najrazličnejše blago v vrednosti preko 5000 din. V zvezi s tem odkritjem je bil takrat aretiran 31-letni Ivan Tajhmajster, ki je Roganu pomagal na ta način, da je stal na preži.

Tajhmajster se je moral zaradi tega danes popoldne zagovarjati pred malim senatom okrožnega sodišča v Mariboru. Skupno z njim sta se zagovarjali tudi njegova mati, 70-letna Julijana Tajhmajstrova in njegova sestra, 44-letna Marjana Zadravčeva. Julijana se je zagovarjala na podoben način kakor sin, češ da ni mogla drugače ravnati, ker ji je Rogan grozil s samokresom. Zaradi tega ga je tudi vzela pod streho. Marjana Zadravčeva pa ni priznala nobene krivde, ampak se je sklicevala na to, da je bil vprav po njeni zaslugi in na podlagi njene prijave Rogan izsleden in ustreljen. Izpovedala je tudi, da ni ničesar vedela o kakih skritih predmetih v drvarnici.

Mali kazenski senat je obsodil Ivana Tajhmajstra na leto dni robije in na izgubo častnih državljanskih pravic za dve leti, mater Julijano na mesec dni strogega zapora, pogojno za dve leti, Marjano Zadravčevo pa tudi na mesec dni strogega zapora, pogojno za dve leti. Tako je zdaj storjen obračun z vso Roganovo družbo, delno v Celju, delno v Mariboru.

Snovanje glavne hrvatske zadružne zveze

Zagreb, 15. dec. o. V vrstah hrvatskega zadružništva proučujejo načrt o osnovanju glavne hrvatske zadružne zveze in hrvatske zadružne banke. Politično vodstvo HSS je že načelno pristalo na ta načrt ker zastopa stališče popolne svobode zadružnih organizacij, ki je sploh pogoj za vsakršno zadružno delo. V glavni hrvatski zadružni zvezi bi se združile že obstoječe hrvatske zadružne zveze.

Iz življenja na deželi

DOLENJI LOGATEC. Zvočni kino Sokol bo predvajal drevi ob 20. in jutri ob 16. in 20. uri biser slovanske umetnosti, češki velefilm »Bratje Hordubalovi«. Oglejte si! (—)

DRAVOGRAD—MEŽA. V nedeljo 17. t. m. popoldne bo manifestacijsko zborovanje za žensko volilno pravico. Poleg domačih bodo govorile tudi govornice iz Maribora.

RIBNICA. Sokolski zvočni kino bo predvajal drevi in jutri ob običajnih urah film bajnega Orlenta »Tajnosti rdečega morja«. Za dodatek kratek film.

Iz Ptuja

j— **Društvo »Šola in dom«** priredi v nedeljo 17. t. m. po šolski maši roditeljski sestanek v gimnazijski risalnici s predavanjem prof. g. Uršiča. Gg. profesorji bodo tudi dajali informacije o učencih. Starši iskreno vabljeni!

j— **Na pogrebu ga je zadela kap.** V Ormožu so v torek pokopali priljubljeno učiteljico Olgo Šijančevo. Pred sprevodom je nosil s cvetjem okrašeni križ 71-letni starček Štuci iz Dobrave pri Ormožu. Na pokopališču pa se je starček s križem zgrudil, kar večina ljudi zaradi splošne žalosti za pokojnico niti opazila ni. Starčka je na pokopališču zadela kap in je še isto noč umrl.

j— **Zvočni kino** bo predvajal danes v soboto ob 20. in jutri v nedeljo ob pol 16., pol 19. in pol 21. pretresljiv film »Greh«. Kot dodatek filmski žurnal. Sledi film »Krivec«.

Iz Krškega

kr— **Samaritanski tečaj** za mesto Krško in občine Videm, Rajhenburg in Leskovec se bo začel 12. januarja. Tečaj bo trikrat na teden (v torkih, sredah in petkih) od pol 17. do pol 19. ure, tako da bodo imeli udeleženci iz Blance in Rajhenburga lepo zvezo tako za v Krško kakor za nazaj. Med predavatelji bodo dr. Vidmar, dr. Bogataj, dr. Fenc in drugi. Tečaj bo v meščanski šoli v Krškem v risalnici v II. nadstropju. Ker je zanimanje za tečaj med ljudstvom veliko, je odbor sklenil podaljšati prijavni rok do 12. januarja.

Iz Kranja

r— **Sokolsko društvo v Stražišču** priredi v nedeljo 17. t. m. ob 17. telovadno akademijo članov, naraščaja in dece. Vsi vljudno vabljeni!

Iz Prekmurja

pm— **Zlata nedelja.** Prvotno je bilo javljeno, da bodo trgovine na nedeljo pred božičem cel dan odprte, zdaj pa je trgovski gremij predrugačil sklep in bodo trgovine v nedeljo 17. t. m. odprte do 12. ure, v nedeljo pred božičem pa samo do 10.

RADIO

Sobota, 16. decembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Plošče brez napovedi. — 12.30: Poročila, objave. — 13.02: Napovedi, plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: »Racko in Lia« in »Cibiban«. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Marijo nosijo (g. Fr. Kunstelj). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Beli sport v slov. planinah (g. Janez Gregorin). — 19.40: Objave. — 20: O zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Dolga je rajža čez ulica (pester spored). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

Beograd 18.50: Plošče. — 19.40: Narodni večer. — 21.50: Orkestralni koncert. — 22.50: Lahka glasba. — 23: Orgle. — 23.30: Ples. — **Zagreb** 17.15: Orkester. — 20: Zvočna igra. — 20.30: Večer skladatelja Zajca. — 22.20: Godalni kvartet. — **Sofija** 18: Bolgarska glasba. — 18.30: Kvartet mandolin. — 19: Vesela muzika. — 20: Orkestralni koncert. — 20.45: Zborovsko petje. — 21: Valčki. — 22: Ples. — **Dunaj** 17.10: Mali koncert. — 20.15: Operetne kompozicije. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — **Berlin** 20.15: Pester spored. — 22.30: Lahka in plesna muzika.

Dve sliki iz vojne med Rusijo in Finsko

Na levi: finski vojaki kopljejo jarke za obrambo proti sovražnemu navalu — Desno: Gozdič v okolici Helsinkov, kjer je padlo rusko letalo na zemljo in zanetilo požar

Razkrinkano bojišče

Položaji v fotografskih posnetkih iz letal

Tednik »Der Adler«, ki ga izdaja ministrstvo za zračno plovbo v Berlinu, je izšel v posebni izdaji pod naslovom »Razkrinkani francoski položaji«. V nizu fotografij, ki so jih posnela nemška letala, je videti važna francoska železniška križišča z njihovimi obrambnimi napravami, posnetke letalskih oporišč in letališč. Izredno važne točke, kakor položaji protiletalskih topov, so posebe vrisane. Celostranski posnetek kaže znane francoske Schneiderjeve oboroževalne delavnice in municijske tovarne, ki so jih skrili v gozdove.

Najvažnejši pa so posnetki utrdb Maginotove linije. Tako je videti posnetke tankovnih in žičnih ovir južno od Saarbrückna, srednje in težke oklopne utrdbe ter dobro maskirane topniške položaje. Sledi nadalje več strani znatno povečanih posnetkov francoskega vojaškega vežbališča Mourmelona, orožarne v Bourgesu in posnetki mesta Amiensa ob Sommi. Seveda pa imajo danes tudi Francozi in Angleži prav v taki podobi pred seboj utrdbe na nemški strani bojišča in v notranjosti Nemčije.

Dragulje kuhajo v medu

Učinki, ki jih ima vročina na žlahtne kamne

Na Holandskem so že dalj časa delali poskuse, da bi ugotovili natančneje učinke, ki jih ima velika vročina na dragulje. Spreminja jim barvo in sijaj in to večinoma na bolje.

Pri omenjenih poskusih so ugotovili, da je učinek vročine posebno izrazit, če se dragi kamni prekuhajo v medu. Posebno ahata po tem kuhanju skoraj ni več spoznati. Njegove žilice se nasrkajo medu in barve mu postanejo zavoljo tega krepkejše. Tudi topaz se znatno spreme[illegible] ni topaz dobi n. pr. rožnat sijaj. Cirkon postane čistejši in sliči potem diamantu.

Tudi diamant sam se spremen po obravnavi z medom, dobi poseben sijaj, ki cika na rdečkasto, toda ta sprememba traja le nekoliko dni, med tem ko se ostali dragulji spremenijo za daljši čas ali pa za trajno, vsaj kolikor je bilo mogoče doslej dognati.

Rudniki nikla v Salmijärviju

Eden izmed vzrokov rusko-finske vojne

Zadnja poročila s finskih bojišč vedo povedati, da so se Finci umaknili iz Salmijärvija, a da so podminirali tamkajšnje velike rudnike nikla, da bi jih pognali v zrak, čim bi se jim Rusi približali. Že prej so poročali, da so Finci te rudnike v bližini Pečenge že uničili in zažgali, a kakor je videti, je bila ta vest preuranjena. Res je pa, da so se angleški in ameriški rudniški inženirji že preselili iz Salmijärvija v bližnji norveški Kirkenes. Pri diplomatskih pogajanjih pred ruskim vdorom na Finsko so imeli ti rudniki nikla veliko vlogo in poleg prepira za ustvaritev ruskega mornariškega oporišča na Hangöju, je imel menda pred vsem odpor finske vlade, da bi ozemlje Pečenge zamenjala za del ruske Karelije, največji vpliv, da se je spor poostril do oboroženega spopada.

Koncesijo za izkoriščanje niklovih ležišč pri Salmijärviju je finska vlada 1933. oddala družbi »Mond Nickel Company«, britski veji družbe »International Nickel Company of Canada«. Doslej so izgrebli rov v globino 680 pedi, rudniške jame pa imajo skupno dolžino 8580 pedi. Na površini so zgradili delavske naselbine, pisarne in skladišča. Začeli so z gradnjo topilniške naprave in hidroelektrične centrale. Družba je v ta dela vtaknila 7.5 milijona dolarjev. V normalnih okoliščinah bi se redno izkoriščanje začelo v jeseni 1940. Rudo, ki vsebuje poleg nikla tudi baker in malenkost drugih kovin, so nameravali topiti na mestu samem. Preko Pečenge bi proizvode pošiljali potem v naprave družbe »Mond Nickel« v Cliydachu v Walesu, kjer bi jih dalje obravnavali. Rudniki v Salmärviju so edini rudniki omenjenega koncerna izven Kanade.

Za sovjete bi bili ti rudniki velikega pomena. L. 1938., ko je Rusija doma pridobila največ nikla, je znašala ta njena produkcija 2800 ton, to je komaj tretjino ruske potrebe. Zato so morali boljševiki neprestano uvažati nikel iz britanskega imperija. Če bi Rusom uspelo, da bi se polastili rudnikov v Salmijärviju v nedotaknjenem stanju, kar je pa malo verjetno, bi bili od l. 1941. glede nikla neodvisni od inostranstva.

Finski otroci na Švedskem

Soproga pravkar odstopivšega švedskega zunanjega ministra Sandlerja je organizirala odhod večje skupine finskih otrok na Švedsko. Švedi bodo po njenem prizadevanju sprejeli v varstvo in nego pet tisoč otrok finskih beguncev ter jih bodo obdržali pri sebi do konca sedanje vojne.

Tudi severni jeleni se umikajo

Zaradi vojne z Rusijo odpravljajo Finci velike črede severnih jelenov iz Laponske v notranjost dežele. Pastirji teh živali potujejo na smučeh

Nekaj pravil za peko

Kako spozna gospodinja, da ni peč prehladna ali prevroča

Kalupe za torte in pogače smemo napolniti kvečjemu do treh četrtin, ker pecivo v vročini vzhaja in bi lahko izkipelo, če bi bil obod prepoln.

Preden porinemo kalup v peč, položimo vanj kos časniškega papirja. Če je postal ta po osmih minutah svetlo rumen, tedaj je peč lahno vroča, če je temno rumen, tedaj ima dobro srednjo temperaturo, ki je za peko najprimernejša. Če postane papir temno rjav, pa je to dokaz, da je peč prevroča. Čim težje je pecivo, tem višja je lahko pecilna temperatura. Lahko pecivo prenaša le malo vročine.

Kalupe postavimo najbolje na pecilno pločevino, da ne bo vročina od spodaj prehuda. Zoper preveliko vročino zgoraj, zaščitimo pecivo s tem, da pokrijemo obod z listom pergamentnega papirja.

Mine namesto rib

Da bi odpravile nevarnost plavajočih min, so pomorske oblasti v danskih vodah segle po metodi, ki se je obnesla že v svetovni vojni. Oborožile so ribiče s puškami in strelivom. Vsak lastnik ribiške ladje lahko dobi za primerno kavcijo zaželjeno število posebnih pušk in nabojev. Plavajočih min ni težko s tem orožjem iz zadostne daljave preluknjati, da se potopijo. Za vsako uničeno mino delijo nagrado 40 danskih kron, medtem ko plačujejo sporočila o najdbah min po 8 kron.

Sedemnajst strelov

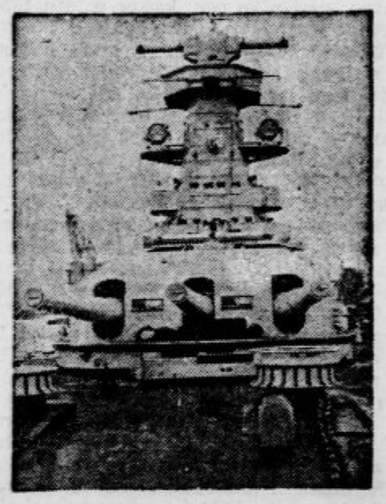

Stolp nemške oklopne križarke »Admiral Graf von Spee«, ki je bila v pomorski bitki z angleškimi ladjami sedemnajstkrat zadeta

Otroci zapuščajo domove

Ganljiva slika iz Viborga na Finskem, kjer se je moralo civilno prebivalstvo umakniti iz mesta. Med prvimi, ki so morali zapustiti kraj, so bili otroci

Kremenčeva ura

V 166 letih eno samo sekundo zamude

Pruski geodetski zavod v Berlinu ima nekoliko kremenčevih ur, ki spadajo med najtočnejše ure na svetu. Njih točnosti ni mogoče doseči niti z najbolj umetnimi mehaničnimi preciz jskimi urami. Kremenčeva ura omenjenega zavoda z označbo Q 2 gre n. pr. tako točno, da prehiteva v celem mesecu komaj za 5 deset tisočink sekunde. To se pravi, da bi jo morali celih 166 let prepustiti sami seb, če bi hoteli, da bi čas prehitela za celo sekundo.

Te kremenčeve ure se seveda že na zunaj razlikujejo od vseh običajnih ur, pred vsem po tem, da nimajo nobenih koles in drugih gibljiv h delov, če ne upoštevamo elektromotorjev, ki pa za ure same nimajo pomena in rabijo samo za oddajanje časa. Kremenčeve ure so namreč majhne radijske oddajne postaje, ki njihove frekvence točno ureja kremenčev kristal.

To enakomerno nihanje je mogoče doseči samo z zelo zamotanim, pripravami, ki skrbijo med drugim za to, da ostaja temperatura vsakega kremenčevega kristala neprestano enaka, in sicer z natančnostjo 1 tisočinke stopinje. Ker je edina trajno potrebna sestavina kremenčeve ure kremenčev kristal, vse prit kline, kakor radijske cevi in baterije pa je mogoče izmenjati, ne da bi s tem motili obratovanje ure, se ta praktično nikoli ne obrabi, kar je že tudi velika razlika v primeri z mehaničnimi preciz jskim urami zvezdarn. Nadaljnja prednost kremenčevih ur je v tem, da stresljaj in spremembe v težnosti ne vplivajo na njihovo točnost.

Skrb za obutev

Kako treba ravnati z obuvalom, da ostane voljno in trpežno

Obuvalo, ki je postalo trdo, se spet omehča, če ga zmočimo z mlačno vodo, nato ga nategnemo na kopita in potem usnje s krpami odrgnemo, da se posuši. Čevlje nadrgnemo nato večkrat s tehničnim ricinovim oljem, vmes se morajo vedno dobro posušiti. Na koncu jih namažemo s kremo.

Čevlje shranimo najbolje v omaro, ki ni preveč tesno zaprta. Dobre čevlje, ki jih nosimo redkeje, moramo zavarovati, da se ne naberejo prahu.

Premočene čevlje natrpamo z zmečkanim papirjem, ki vsrka vlago in ohrani čevljem obliko, to se pravi, usnju prepreči, da se ne more krčiti.

Rjave čevlje z madeži temeljito operemo s hladnim milnim lugom. Paziti pa moramo pri tem, da pride čim manj mokrote v notranjost čevlja. Lug odpravi umazanost in zaskorjeno kremo.

Tople, suhe noge so posebno važne za otrokovo zdravje. Iz starih klobukov izrežemo primerne klobučevinaste vložke, ki držijo nogo toplo. Doma naj otroci nosijo tople copate, ki jih je lahko izdelati iz starih ostankov volne in klobučevinasth podplatov.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da se pri Sali na Finskem v vrstah finske vojske borijo Laponci, na ruski strani pa Kirgizi;

da nastopajo na sovjetski strani proti Fincem tudi finski komunisti, katere prejemajo povelja v finščini, kar znači, da so tudi njih poveljniki finskega porekla;

da se vršijo sedanje borbe na finskem bojišču pri povprečni temperaturi 15 do 20 stopinj pod ničlo.

Sovjetski tank na Finskem

Rdeča vojska se pri prodiranju na finsko ozemlje poslužuje v precejšnji meri svojih tankov, ki ji omogočajo lažje napredovanje

ANEKDOTA

Mark Twain se je v neki družbi pričkal s svojim založnikom. Vsi ostali so z veliko pozornostjo sledili živi debati. Založnik pisateljevemu jeziku končno ni bil več kos. Razburil se je in zavpil:

»Z idioti se pač ni pričkati!«

Mark Twain se je nasmehnil: »Gotovo ste opazili, da jaz nisem tega mnenja,« je dejal.

VSAK DAN ENA

»Ker nisi z mojim delom nikoli zadovoljna, sem zabil v zid vse polno žebljev. Zdaj si lahko izbereš poljubnega...«

(»Judge«)

Zane Grey: 40

Zakon zapada

Roman

Georgia se ni ganila, niti ni črhnila besedice.

»Nu, ali bo kaj?« je osorno zaklical in segel po nji — a tedaj ga je z vso močjo udarila po obrazu.

Osupnil je tolikanj, da se je opotekel nazaj, lice ga je skelelo, izgubil je oblast nad seboj. Sunkoma jo je potegnil s konja, brez moči mu je obležala v naročju, prisiljena trpeti, da jo je divje poljubljal.

Nato je s komolcem odprl kuhinjska vrata, jo zanesel v temni prostor in jo položil na vgrajeno ležišče v kotu.

Tuck je bil vse pripravil — Cal je tipaje našel vžigalice ter poiskal novo svetilko, ki je zagorela z jasno svetlobo. Ne da bi se ozrl na Georgijo, je stopil k ognjišču in zakuril ogenj, ki je veselo zaprasketal — veliko poleno je obdržal v roki, takisto, kakor mu je bil Merry priporočil, da bi bil sklepni prizor bolj dramatičen. »V tak strah jo moraš pripraviti, da bo imela za tri dni dovolj,« so bile njegove besede.

Georgia je bila sedla pokonci in slekla njegov suknjič — skrčena je s široko odprtimi očmi strmela vanj. Smilila se mu je v dno duše, a žalostnega in smešnega končnega prizora ji ni m o g e l prizanesti!

»Tako, gospa Thurmanova,« je zagrmel nanjo, »zdaj želim večerjati, a podvizajte se, prosim — se pravi, ne prosim, ampak u k a z u j e m!«

Hvala Bogu, to je bilo za njim!

In uspeh?

Nu, ta je bil presenetljivejši, nego bi bil Cal v sanjah pričakoval. Georgia je vstala in prišla k njemu — ne s pogledom ne s kretnjami ga ni več spominjala prejšnjega, samozavestnega »dekleta današnjih dni«.

»Rada, ljubi,« je trepetaje dejala, »ali je kaj pri hiši?«

»Le oglej se, našla boš vse, kar potrebuješ,« je osorno odvrnil, »jaz pa spravim ta čas konja v hlev.«

To rekši je odklobuštral iz hiše in zaloputnil vrata za seboj.

Hladni nočni veter, ki mu je planil naproti, mu je dobro del, kajti ves obraz mu je žarel kakor ogenj. Ko bi bil Tuck Merry zdajle stopil predenj, bi ga bil pretepel — vzlic nevarnosti, da ga zbije v prah in pepel. Kako je revica trepetala — konec koncev je bila vendar še na pol otrok!

Ko je razsedlal konja in ga oskrbel, je šel v izbo, prižgal tudi tu svetilko in zakuril v odprti kamin.

Ponosno se je ozrl: čedno je bilo, skoraj da malce prerazkošno za dva preprosta naselnika, ki se hočeta šele dokopati do premoženja — celo veliko zrcalo je viselo na steni, in na umivalniku sta stala skleda in vrč iz pravega porcelana. Kdo ve, ali je bil z žarkordečo posteljno odejo pogodil Georgijin okus? A tedajci mu je prišlo na misel, da ne bo nikoli živela z njim v tej hiši in ne bo nikoli res njegova žena — da je zdaj konec lepih, blaženih sanj.

Ko se je vrnil v kuhinjo, je našel Georgijo sedečo za mizo — ob njegovem prihodu je plašno vzdignila oči. Kar prehudo jo je bil zastrašil, in to se je moralo zdaj seveda izpremeniti! Prijazno, kar je le mogel, je vprašal:

»Ali lahko dobim malce tople vode?«

Brez besede je vstala in iz kadečega se čajnika napolnila skledo, ki mu jo je postavila na stol; brisačo je obesila čez naslonjalo. Umil si je obraz in roke, nato pa vprašal:

»Nu, in kako je z večerjo?«

»Pripravljena je,« je odgovorila, »kolikor sem zmogla s temi otrplimi prsti.«

Stopil je k mizi, in oba sta sedla.

»Na oko je prav vabljiva,« je menil, »in če je tako dobra, kakor je videti — «

Močno je bil lačen, zato je jedel molče, samo enkrat je vprašal, ali ne misli tudi ona jesti.

»Pri najboljši volji ne morem,« je odgovorila.

Po zadnjem grižljaju je vstal.

»Vse, kar je res, Georgia,« je rekel s prijaznim glasom, »jed je bila izvrstna! — Le pusti, pospravi in posodo pomil bom že sam.«

»Hvala Bogu, da si spet stari,« je rekla in globoko zasopla.

Nasmehnil se je.

»Nu, pojdiva torej, da ti pokažem drugo sobo.«

»Mar je v hiši še katera?«

»Seveda, tu je samo kuhinja — pojdiva.«

Ko je pa stala kakor prikovana, jo je prijel za roko in jo potegnil s seboj. Na oni strani je bilo prijetno toplo, dišalo je po smoli plapolajočih polen.

»Nu, ali ni kar prijazno?« je vprašal.

Nič ni odgovorila, vse telo ji je trepetalo.

»Najprej se malce ogrej,« je nadaljeval, »potem pa zapahni vrata s temle zapahom — stric Gard pravi, da je tako močan, da ga niti grizli ne razbije.«

Še vedno ni spravila besede iz sebe. Vzel je svoj samokres iz toka ter ga položili k svetilki na mizo.

»Potrebovala ga sicer gotovo ne boš, a morda ti bo v pomirjenje — Lahko noč!«

S temi besedami se je obrnil in odšel, a vrata je to pot čisto tiho zaprl za seboj.

Dvanajsto poglavje

Georgia je stala, ne da bi se ganila, in vlekla na uho — ko ga je začula, da na oni strani ropoče s krožniki in skledami, je hitro stekla k vratom in jih zapahnila.

Možgani so ji bili kakor prazni, kolena so ji klecala, vrgla se je na posteljo in nekaj časa negibno ležala, niti misliti ni mogla več. Topa otrplost, ki jo je bila napadla, je polagoma prešla, sedla je pokonci, v sencih jo je peklo, glava jo je bolela, da nikoli tega.

Začudeno je gledala okrog sebe, oči so ji zblodile od krznenih preprog na svetlem novem podu navzgor po stenah iz brun, kjer je med posameznimi debli razločno videla rdečkaste, z ilovico zamazane reže, prav gor do skodlastega stropa. Potem si je ogledala mala okna, odprti kamin, ki je bil sezidan iz belega kamna, preprosto surovo zbito pohištvo — in nato sebe v svoji obleki, raztrgani od trnja.